

**T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

OSMANİYE İLİ XX. YÜZYIL İNANÇ COĞRAFYASI

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

73249

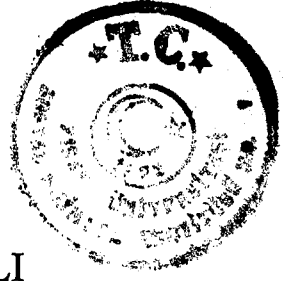
DANIŞMAN
Yrd.Doç.Dr. H. Mehmet SOYSALDI

HAZIRLAYAN
Hakkı CAN

ELAZIĞ - 1998

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

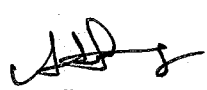
OSMANİYE İLİ XX. YÜZYIL İNANÇ COĞRAFYASI
(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Bu tez 28./09./1998 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Danışman
Yrd.Doç.Dr. H. Mehmet SOYSALDI

Üye
Yrd. Doç . Dr. Rahmi Doğanay

Üye
Yrd.Doç.Dr.İskender OYMAK

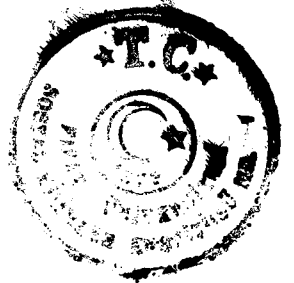

Üye
Yrd. Doç. Dr. Adem Tutar

Üye
Yrd. Doç. Dr. Sami Kılıç

Yukarıdaki jüri üyelerinin imzaları tasdik olunur.

Prof.Dr.Sebahattin KÜÇÜK

Enstitü Müdürü

Ö Z E T

Dinler Tarihi yüksek lisans tez konusu olarak “Osmaniye İli XX. Yüzyıl İnanç Coğrafyası” adı altında yapılan bu araştırma , iki bölümden oluşmaktadır. Tezin birinci bölümünde, cumhuriyet dönemine kadar ilin ve bağlı ilçelerin tarihi, ekonomik, sosyal ve kültürel yapısı ele alınarak incelenmiştir. Tezin ikinci bölümünde ise İl’in XX. yüzyıla kadarki nüfus seyri ile beraber günümüz inanç coğrafyası çıkarılmıştır. Bu bölümdeki çalışmalar, bir alan çalışması şeklinde yürütülmüştür. İl genelinde nüfusun dinlere ve mezheplere göre durumları araştırılıp , müslüman nüfusun da mezhep durumları ve nüfus potansiyelleri belirtilmiştir. Ayrıca il genelindeki tarikatler , cemaatler , ziyaret ve adak yerleri hakkında bilgi verilmiştir.

Bölgesel konumu itibariyle önemli bir merkeze sahip olması ve nüfus hareketlerindeki hızlı gelişmeler Osmaniye’nin dini yapısında ve inanç coğrafyasında da etkili olmaya başlamıştır. 1950’lerden bu yana Osmaniye ve ilçelerinde gayr-ı müslimlere hiç rastlanmadığını görmekteyiz. Zaten 7 Ocak 1922 (Osmaniye’nin Kurtuluşu) tarihinden itibaren gayr-ı müslim nüfusun tamamen göç ettiği tespit edilmiştir. Tamamı müslüman olan Osmaniye’de il nüfusunun % 97.30’nu Sünniler, % 2.70’ini Aleviler oluşturmaktadır. Günümüzde varlıklarını devam ettiren Nakşibendilik, Kadirilik ve Bektaşilik gibi tarikatlere mensup insanların bulunduğu anlaşılmıştır. Ayrıca halk arasında Nurcu ve Süleymancı olarak bilinen cemaatlerin vakıf ve dernekler kurarak il genelindeki faaliyetlerini aktif bir şekilde yürüttükleri tarafımızdan müşahede edilmiştir

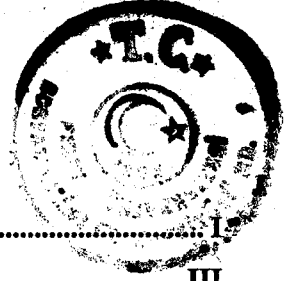
ZUSAMMENFASSUNG

Diese Forschung hat zwei Teile, die als Magisterarbeit der religiösen Geschichte unter dem Titel " Die XX. Glaubensgeographie der Stadt Osmaniye " durchgeführt worden ist. Im ersten Teil der Arbeit ist die historische, wirtschaftliche , soziale und kulturelle Konstruktion der Stadt bis zur republikanischen Epoche überprüft worden, indem man es ausführlich in der Hand nimmt. Im zweiten Teil der Arbeit ist die Bevölkerungsentwicklung bis zum XX. Jahrhundert und auch die heutige Glaubensgeographie der Stadt herausgebracht worden. Die Forschungen in diesem Teil sind als eine Gebietsforschung durchgeführt worden. Bei der Gesamtheit der Stadt ist die Lage der Bevölkerung nach den Religion-und Konfessionen in Bezug genommen und dabei sind die islamischen Konfessionslagen und Bevölkerungspotentiellen bestimmt worden. Dabei ist ferner über die islamischen Derwischorden, über die Religiösesellschaften und über die Wallfahrt-und Gelubdeorte Kenntnisse gegeben worden.

Da die Stadt Osmaniye hinsichtlich der regionalen Lage ein wichtiges Zentrum besitzt, hat ihre ständige Bevölkerungsentwicklung begonnen, auf die religiöse Konstruktion und die Glaubensgeographie der Stadt einen Eindruck zu machen . Hiermit beobachten wir, dass die Nichtmohammedaner seit dem Jahr 1950 in Osmaniye und in ihren Kreisen nicht vorhanden sind Es hat sich auch herausgestellt , dass die Nichtmohammedaner ab 7.Januar.1922 (Tag der Rettung von Osmaniye) die Stadt völlig verlassen haben. Die Bewohner von Osmaniye sind alle Mohammedaner Von dieser Bevölkerung der Stadt bildet die grosse Mehrheit (97.30 %) die sünnitischen Mohammedaner und die übrigbleibende Minderheit (2.70 %) sind die schiitischen Mohammedaner (Alewien). Es ist festgestellt worden, dass sich auch die Nakşibend (Angehörige des Nakşibend- Ordens) , die Kadiriye (Angehöriger des Abdulkadir Geylani-Ordens) und die Bektaschi (Angehöriger des Bektaschi-Ordens) heute in Osmaniye befinden. Ferner ist es von uns gesehen, dass die unter dem Volke als "Nurcular" und "Süleymancılar" genannten religiösen Gesellschaften ihre Tätigkeiten in der Stadt aktiv fort dauern lassen, indem sie fromme Stiftungen und religiöse Vereine gründen.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
İÇİNDEKİLER.....	III
ÖNSÖZ.....	VI
KISALTMALAR.....	IX

GİRİŞ

A- OSMANİYE’NİN KURULUŞU VE YERLEŞME	1
a) Ulaşlar ve Payas Sancağı.....	1
b) Küçük Bursa Osmaniye.....	2
c) Osmaniye’nin İl Olmadan Önceki Durumuna Genel Bakış.....	5
B- COĞRAFİ KONUMU VE JEOPOLİTİĞİ	7
a) Coğrafi Yapısı.....	9
b) İdari Durum.....	10
c) Sosyal Durum.....	10
d) Eğitim ve Kültür Durumu.....	11
e) Tarım ve Ekonomik Durum.....	12
f) Ulaştırma Durumu.....	14

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANİYE İLİ’NİN TARİHİ

A- YAKIN ÇAĞLARDA OSMANİYE.....	15
B- TARİH İÇİNDE OSMANİYE’DE VE ÇUKUROVA’DA HÜKÜM SÜRMÜŞ DEVLETLER.....	17
C- OSMANİYE’NİN TARİHİ AKIŞI VE GEÇİRDİĞİ İDARİ DEĞİŞİKLİKLER	18
1- Osmaniye Köyü (Haraz Mevkii).....	18
2- Kınık Nahiyesi (1517-1696)	18
3- Osmaniye Kazası (1865-1905)	18
4- Osmaniye Cebelibereket Sancağı (1905-1924)	19
5- Osmaniye Vilayeti (1924-1933)	19
6- Osmaniye Kazası (1933-1996)	19

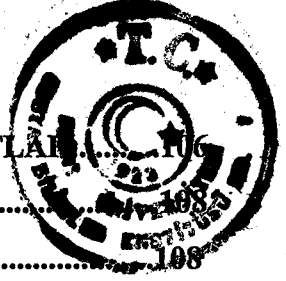

D- OSMANİYEDE TURİZM.....	33
E- MİLLİ MÜCADELE DÖNEMİNDE OSMANİYE	33
F- OSMANİYE’NİN BELDELERİ.....	33
G- OSMANİYE’DE BULUNAN DERNEK VE VAKIFLAR.....	35
H- OSMANİYE’YE BAĞLI İLÇELERİN KISA TARİHÇELERİ	35
I- KADIRLI İLÇESİ.....	35
II- DÜZİÇİ İLÇESİ	47
III- BAHÇE İLÇESİ.....	66
IV- TOPRAKKALE İLÇESİ.....	70
V- SUMBAS İLÇESİ	72
VI- HASANBEYLİ İLÇESİ.....	73

İKİNCİ BÖLÜM

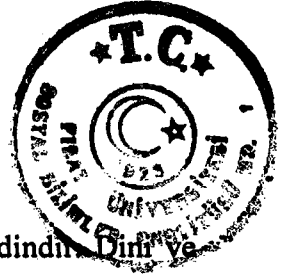
OSMANİYE İLİ’NİN İNANÇ COĞRAFYASI

A- OSMANİYE İLİ’NİN NÜFUS SEYRİ.....	76
B- OSMANİYE’DEKİ DİNLER.....	79
1-Eski Anadolu Dinleri.....	79
2-Yahudilik.....	81
3-Hristiyanlık.....	82
4-İslamiyet.....	84
C- OSMANİYE İLİ XX. YÜZYIL İNANÇ COĞRAFYASI.....	85
1-1900-1923 Yılları Arası Osmaniye’de İnanç Coğrafyası.....	85
2-1923-1950 Yılları Arası Osmaniye’de İnanç Coğrafyası.....	86
3-1950’den İtibaren Günümüze Kadar Osmaniye’de İnanç Coğrafyası.....	87
D- GÜNÜMÜZDE OSMANİYE’NİN DİNİ YAPISI.....	91
1-Merkez İlçenin Dini Yapısı.....	91
2-Kadirli İlçesi’nin Dini Yapısı	95
3-Düziçi İlçesi’nin Dini Yapısı.....	98
4-Bahçe İlçesi’nin Dini Yapısı.....	100
5-Toprakkale İlçesi’nin Dini Yapısı.....	102
6-Sumbas İlçesi’nin Dini Yapısı	103
7-Hasan Beyli İlçesi’nin Dini Yapısı.....	105

E- OSMANİYE'DE MEVCUT TARİKATLAR VE DİNİ CEMAATLAR.....	106
1-Sünni Tarikatlar.....	108
a-Nakşibendi Tarikatı.....	108
b-Kadri Tarikatı.....	108
2-Alevi Tarikatlar ve Cemaatlar.....	110
a-Bektaşî Alevileri.....	110
b-Caferî Alevileri	111
c-Abdal ve Çingene Alevileri.....	111
d-Camuscular (Haymantost) Göçebe Alevileri.....	111
3-Dini Cemaatlar.....	113
a-Nurcular.....	113
b-Süleymancılar.....	114
F- OSMANİYE'DE BULUNAN ZİYARET VE ADAK YERLERİ.....	114
G- OSMANİYE'NİN MAHALLELERİ VE DİNİ YAPILARI.....	116
SONUÇ.....	144
BİBLİYOGRAFYA.....	146
EKLER.....	148
ÖZGEÇMİŞ.....	158

ÖNSÖZ

İnsanlar arasında birlik ve beraberliği sağlayan en kutsal değer dindir. Dini ve milli değerlerden yoksun milletlerin uzun süre ayakta kalabilmeleri mümkün değildir. Nitekim bu hususta "Vatan Sevgisi İmandandır" diyen Peygamber Efendimiz S.A.V. birlik ve beraberlik için vatan sevgisinin ne kadar önemli olduğunu açıkça belirtmiştir. Şu da bir gerçektir ki , iman ve inanç birliği içinde yaşayan milletler daima ayakta kalabilmiş, dünya devletleri arasında güç ve otoritelerini ancak bu sayede sürdürebilmişlerdir.

Milletlerin geçmişini,yer ve zaman göstererek anlatan Tarih bilimine ne kadar ihtiyaç duyuyorsak, belirli bir bölge veya herhangi bir yerdeki insanların din,kültür,örf-adet ,gelenek-görenek vb. gibi dini ve milli inançlarını, değerlerini bir ölçüde inceleyen ve bu konular hakkında istatistik sonuçlar çıkararak bilgi veren İnanç Coğrafyası'na da o kadar ihtiyaç vardır. Milletimizi oluşturan insanların inançlarını, kültürel yapılarını, sosyal ve ekonomik durumlarını, bağlı bulundukları mezhep ve tarikatları tanıyabildiğimiz sürece ülkemizi ve insanlarımızı tanıdığımızı söyleyebiliriz.

Bu amaçla Kurtuluş Savaşı'nda mücadele ederek vatan sevgisi uğruna düşmanla çarpışıp, 7 Ocak 1922'de düşmanı topraklarımızdan çıkartmış ve 24.10.1996 tarihinde de Adana'dan ayrılarak il olma sıfatını kazanmış olan Osmaniye'nin XX. yy. günümüz İnanç Coğrafyası konusunda araştırmalar yapmayı ve bu yöredeki insanların dini yapıları ve yaşantıları ile bağlı bulundukları mezhep ve tarikatlar hakkında incelemelerde bulunmayı tercih ettik.

Osmaniye'nin yeni il olması nedeniyle,bir taraftan il ve ilçelerin geçmişini ve tarihini resmi kayıtlara dayanarak tesbit ederken, bir taraftan da İnanç Coğrafyası hususunda olan çalışmalarımızı sürdürerek, Genç Osmaniye'lilere gelecek kuşaklara faydalı olabilecek bir eser hazırlamayı amaç edindik.

1071 tarihinden itibaren Anadolu'ya büyük gruplar halinde gelen Türk'lerden bir kısmı Gavur Dağları'na (Nur Dağları) yerleşmiştir. Padişah Abdülaziz devrine kadar dağlık mıntikalarda yaşayan halk , Derviş Paşa'nın emriyle ovalık bölgelere indirilmiş ve Osmaniye de bu sıralarda Haraz mevkiinde ilk defa köy olarak kurulmuştur.

Osmaniye, Cumhuriyetin kurulmasından bu yana çeşitli sahalarda pek çok ilerlemeler kaydetmiştir.

Yukarıda kısaca belirttiğimiz gibi Osmaniye kuruluşundan itibaren çeşitli milletlerin yerleşim merkezi olmuştur. Burada yaşayan milletlerin dinleri ve sayı bakımından nüfuslarının tesbiti esas alınarak, Osmaniye'nin XX. yy. Günümüz İnanç Coğrafyasını çıkarmak araştırmamızın konusunu oluşturmaktadır.

Osmaniye İli XX. yy. İnanç Coğrafyası adı altında yaptığımız bu çalışma , iki bölümden oluşmaktadır. Tezimizin adında da anlaşıldığı gibi bu araştırmanın yapılabilmesi için tek yönlü bir metodla sonuca ulaşabilmek mümkün değildir. Bu sebeple konuyu bütünüyle kapsayacak ve bizi doğru yola ulaştıracak çeşitli metodlara başvurduk.

Tezimizin giriş kısmında Osmaniye İli'nin adı, coğrafi konumu ve jeopolitik yapısı hakkındaki bilgileri çeşitli kaynaklardan istifade ederek vermeye çalıştık. Birinci bölümde , “ Osmaniye İli'nin Tarihi” adı altında ilin siyasi tarihini inceledik. Bu bölümü hazırlarken ile bağlı ilçelerin tarihleri hakkında kısaca bilgi vermeye çalıştık. Bölümün incelenmesi esnasında ulaşabildiğimiz kaynakların tamamından istifade ettik.

Tezimizin ikinci bölümünde incelediğimiz “ Osmaniye İli XX.yy. İnanç Coğrafyasını “ iki kısımda ele aldık. Birinci kısımda tarihten günümüze kadar Osmaniye'nin nüfus seyri ve dini yapısını tespit etmeye çalıştık.Yine bu bölümde “Günümüzde Osmaniye'nin İnanç Coğrafyası “ adı altında incelediğimiz kısım için alan çalışmasına baş vurduk. Önce Osmaniye'nin nüfusunu , İl İstatistik Müdürlüğü'nün yaptığı tahminler, Nüfus Müdürlükleri ve muhtarlardan aldığımız bilgilerle belirlemeye gayret ettik.

Görüştüğümüz şahıs ve kurum yetkililerinden aldığımız bilgileri hiçbir art niyet gözetmeden ilmi metodlar içerisinde tarafsız olarak değerlendirerek ilin inanç coğrafyasını çıkarmaya çalıştık. Ayrıca tezimizi hazırlarken, alan çalışması yanında Adana İl Yıllıkları (Salnameler), Osmaniye Valiliği ve İlçe Kaymakamlıklarının brifing ve tanıtım faaliyet raporları ile birlikte diğer yazılı kaynaklardan da yararlandık.

Araştırmalarımızı, bizzat Osmaniye il ve ilçelerine hatta köylerine kadar giderek, yerinde tesbitlerle yapmaya çalıştık. Çalışmalarımızı sürdürdüğümüz Osmaniye ilinde bütün kamu kurum ve kuruluşlarındaki yetkili kişilerden, muhtarlardan,

İlçelerde kaymakam, belediye başkanı ile ilçe kaymakamlığına bağlı müdürlüklerden yakın ilgi gördük. Bu nedenle, bilgilerine başvurduğumuz yukarıda adı geçen bütün şahıslara, resmi kuruluşlardaki yetkili kişilere, yardımlarından dolayı teşekkür ederiz.

Osmaniye’de ilk defa yapılan böyle önemli bir araştırmaya bizi teşvik eden Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Sayın Prof.Dr. Şaban KUZGUN Bey’e, çalışmalarımızın her safhasında bize yol göstererek yardımcı olan Danışman Hocam Yrd.Doç.Dr.H.Mehmet SOYSALDI Bey’e teşekkürü bir borç biliriz.

Hakkı CAN

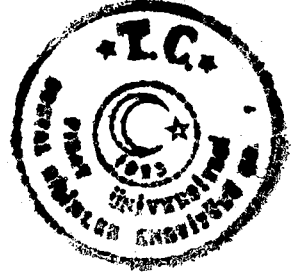
20.06. 1998

KISALTMALAR

a.g.e	: adı geçen eser
bkz.	: bakınız
C.	: Cilt
C.C.	: Celle Celâluhu
Çev.	: Çeviren
D.İ.E.	: Devlet İstatistik Enstitüsü
F.R.	: Faaliyet Raporu
H.	: Hicri
H.z.	: Hazreti
İ.A.	: İslam Ansiklopedisi
M.	: Miladi
M.Ö.	: Milattan Önce
Ö.	: Ölümü
s.	: sayfa
S.	: Sayı
S.A.V.	: Sallallahu Aleyhi Vesellem
TDK	: Türk Tarih Kurumu
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
V.B.	: Valilik Brifingi
v.d.	: ve diğerleri
Y.A.	: Yurt Ansiklopedisi
y.y.	: yüzyıl

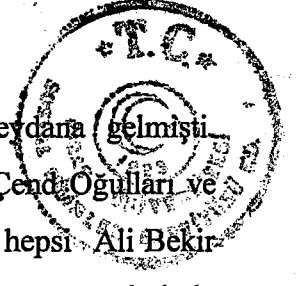
G İ R İ Ş

A- OSMANİYE'NİN KURULUŞU VE YERLEŞME

1071'de Malazgirt'te yapılan ve Türklerin zaferi ile sonuçlanan Malazgirt Savaşı'ndan sonra Türkler, Anadolu'ya hızla yayılmışlar ve Anadolu'yu Türk yurdu yapmışlardır. Bu sırada XI. yy. da Adana ve Osmaniye'ye gelmişler ; Osmaniye'nin dağlık bölgesine (Gâvur Dağlarına) yerleşmişlerdir. XV. yy. da ise tamamen çoğalmışlardır.

a- Ulaşlılar ve Payas Sancağı

Dağlık bölgede yaşayan Türklere “ Ulaşlılar” adı verilmektedir. Cevdet Paşa, Ulaşlılar hakkında şu bilgiyi vermektedir : Gâvur Dağlarının zirvesine kadar olan yerler, Ulaşlıların yerleşme yerleri idi. Ulaşlıları derebeyi idaresine benzer bir şekilde Ağalar, yönetmekte idi. Ağalıklar babadan oğula geçerdi ve bunlara Ocak denirdi.

Her ocağın belirli bir yerleşme yeri vardı. Ulaşlılar beş ocaktan meydana gelmişti. Bu ocaklar , Kelmen Oğulları, Karayığit Oğulları, Kaypak Oğulları, Çend Oğulları ve Ali Bekir Oğulları idi. Her ocağı bir ağa yönetirdi. Ocak ağalarının hepsi Ali Bekir Oğullarına bağlı idiler. Ali Bekir Oğulları çok kuvvetli olup, dağın en sarp yerlerinde yaşarlardı.

Ocakların sınırları belli idi. Onlar bu sınırlar içinde kendi bildikleri gibi yaşarlardı. Fakat Kelmen Oğulları bilinen sınırları kendilerine az görmüş, diğer ocakların üzerine saldırmıştır. Diğer ocakların ağaları da birlik olup, Kelmen Oğullarına karşı savaştılar. Savaş dört yıldan fazla sürdü. Sonunda Kelmen Oğulları yenildi ve ortadan kaldırıldılar. Bunun üzerine Kelmen Oğulları mensuplarından bir kısmı Kaypak Oğulları ile Karayığit Oğullarına verildi. Bir kısmı de Çend Oğulları ile Ali Bekir Oğullarının yanına gittiler. Bundan sonra Gâvur Dağlarını dört ağa kendi bildikleri gibi yönettiler.

Ulaşlılar Payas Sancağı'na bağlı idiler. Payas Sancağını da Küçük Ali Oğulları kendi bildikleri gibi yönetirlerdi. Yalnız, Ulaşlılar'ın Payas Sancağı yanında ayrı bir değeri vardı. Sancak beyi Ulaşlıları el üstünde ve hürmetle tutardı. Ulaşlılar da Sancak Beyine bağlılıklarını bildirir, emredilen yerde savaşırlardı. Hemen şunu söyleyelim: Ulaşlılar Payas Sancağına bağlı olmakla beraber, iç işlerinde büsbütün serbest idiler. Sancak beyi ağalardan birine çokça gücendiği zaman , diğer ağaları onun üzerine göndereceğini bilir idiyse de, bu niyetinden hemen vazgeçerdi. Çünkü Gâvur Dağları sancak beyinin sığınak yeri idi. Gâvur Dağlarında ise Ulaşlılar savaş üstünlüğüne sahiptiler. Bu bakımdan sancak beyi çoğu zaman, Ulaşlıların dediğine uymak zorunda kalırdı.

Ova kısmında ise Avşar, Bozdoğan ve Tecirliler göze çarpan sakinler idi. Bunlar yazın Mancınık ile Gürün arasındaki Uzunyayla'ya gidiyor ve orada ellerine fırsat geçince çapulculuk yapıyorlardı. Bunlar XVIII .yy. başlarında yaptıkları çapulculuk hareketleri ile dirlik ve düzeni alt üst etmişlerdi. Bu sebeptendir ki, 1706 yılında Karaman Beylerbeyi, Hasan Paşa kumandasında mühim bir kuvveti üzerlerine

sevk etti. Tecirli oymağı ile yardımcıları bunun üzerine bir süre uslandılar. Fakat bu uslandırma hareketinin devamlı bir sonucu olmadı. Tecirliler çok geçmeden kovgunculuğa (Diğer oymakların ve köylerin hayvanlarını sürmeğe) başladılar.

b- Küçük Bursa Osmaniye

Osmaniye Nur Dağlarına yaslanmış, eşsiz güzelliklerle süslü ovada Dadaloğlu'nun erenlerinin yurduudur. Osmaniye halkı genellikle bereketli topraklar üzerinde çiftçilik ve ormancılık (Zompçuluk) la uğraşır. Pamuk, buğday ve yerfıstığı, başlıca ürünleridir.

Ekonominin zor şartları altında yaşama savaşı veren insanımızın barınabilmek için her şeye başvurduğu günümüzde çarpık mimarileşmeler kentin gül yüzünü beton duvarlara dönüştürmektedir. Osmaniye'nin yeşilliklerine hayran olan yolcular, Bursa'ya benzetmekten kendilerini alamazlar. Buraya "Küçük Bursa" derler.

Yöreye hakim tepeler üzerinde içeriği yüksek görkemli kaleler vardır. Ceyhan yönünden gelindiğinde Osmaniye,İskenderun yol ayrımında yığma olduğu söylenen bir yükselti de , kartal edasıyla duran Toprakkale Osmaniye'nin sembolü gibidir. Hemite ve Bodrum Kaleleri arasında bir rüya gibi duran Kastabala Harabeleri görenlerin ilgisini çeker.Rivayettir, kaleler tabanda tünellerle birbirine bağlanırmış, dumanla ve posta güvercinleri ile haberleşilirmiş. İpek ve baharat yolu üzerindeki bu kaleler insanlardaki korkunç savunma duygusunun bir tezahürüdür.

Haraz mahallesinin portakal bahçeleri ,incir ve nar ağaçlarının süslediği kıvrımlı yollardan geçilip,Karaçay vadisine ulaşılır. Nur Dağlarının zirvesinde Köst dağlarından doğan Karaçay'ın kar serinliğindeki billur suları derenin parıldayan taşları üzerinde inci ışıltısıyla akarak ovanın sonsuzluklarına uzanır. Doğa her mevsim bir başka renk ve ahenkle yansır sulara. Sonbaharda tatlı bir hüznle dolar, ilkbaharda yeşil giysilerini kuşanır. Yazın Karaçay'ın serin sularına dalmak bir coşkudur.

¹ Nihat Akıcı, Bütün Yönleriyle Osmaniye,Osmaniye 1995,s. 18-21

Osmaniye, bağlarıyla, yaylalarıyla ünlüdür. Tepelerinde kaleler, surlarında örcek yerleri bulunan karlı,dumanlı Nur Dağları zengin ormanlarla kaplıdır. Dağların kelim kokan eteklerinde Akdeniz bitki toplulukları görülür. Ormanların koynunda göz-göz yaylalar vardır. Zorkun, yaylaların en ünlüsüdür.

Haziran gelince yaylalara çıkılır. Günlük yaşantıya yetecek kadar. yatak,yorgan kab, kacak denk yapılır. Kamyonlara yüklenir. Kelebeklerin uçuştugu, bülbüllerin ötüştüğü yayla yollarında besmeleyle geçilen bir Allah Allah deresi ve yolun yarısında oturup çay içilen bir Olukbaşı vardır. Asırlık sedir ağaçları altında kar baskıları vardır. Kar, şeker ve gülsuyuyla karıştırılarak karsambaç yapılıp yenir.

Yaylacılık , İnsanları birbiriyle kaynaştıran,dostlukları pekiştiren yüzyıllardan beri süregelen bir gelenektir. Güz gelince haymalar sökülür,alevleri sökleri saran göç ateşi yakılır. Çevresinde oyunlar oynanır , türküler söylenir. Derken yeniden yollara düşülür. Sesler yankılanır,sürüler ince patikalardan ovaya yol alırlar.²

Yukarıdaki bu güzel satırlarla Yusuf Erkişi Osmaniye'yi içtenlikle tasvir etmektedir.Doğrusu Osmaniye gerçekten yeşillikleri ile buradan geçen yolcular tarafından Bursa'ya benzetilerek "Küçük Bursa" tabiriyle anılmasına layıktır .

Bu itibarla böyle bir şirin konuma sahip Osmaniye ilinin Günümüz İnanç Coğrafyasını yüksek lisans tezi olarak kaleme aldık. 24 Ağustos 1997 tarihinde gitmiş olduğumuz Osmaniye'de konum itibariyle kaldığımız süre zarfında Osmaniye'nin dini yapısını hassasiyetle ele alarak çalışmalarımızı sürdürdük.

Gerek halkın mezhep durumları , gerekse türbe ve ziyaretlerin kimlikleri hakkında bilgi toplamak, mevcut cemaatlerin dini yaşantılarını kaleme almak için bizzat yerleşim alanlarına giderek çalışmalarımızı yerinde tesbit etmeye uğraştık. Her gittiğimiz yerde gerçek ve sağlam bilgilerin aynısını tarafsız olarak yazmaya çalıştık. Şayet 1996 yılında yeniden il olma sıfatına kavuşmuş Osmaniye'de yaptığımız bu araştırmalarımız ileride genç kuşaklara faydalı bir kaynak olursa, kendimizi şimdiden bahtiyar kabul edeceğiz.

²Yusuf Erkişi, Osmaniye, Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu,15-18 Kasım,Osmaniye 1993, s.89-90

1865 yılında Hacı-Osmanlı köyü merkez olmak üzere bir ilçe kuruldu ve Osmaniye ismi verildi. Bu olayı Cevdet Paşa şöyle anlatır : “ Hacı Osmanlı köyü merkez olmak üzere Kıyı köyü bir ilçe yapılarak Osmaniye ismi verildi. Burada hükümet konağı , resmi binalar, cami ve okul inşaaıyla bir kasaba şekline sokulması , hususuna teşebbüs kılındı. Hükümet konağı için bir ev arandı, Kasabanın en güzel yerinde bu işe elverişli büyük bir arsa içinde oldukça geniş bir ev bulunarak 2500 kuruşa pazarlıkla satın alındı”.³

c- Osmaniye'nin İl Olmadan Önceki Durumuna Genel Bakış

I- İdari Durumu ve Tarihçesi :

Adana ilinin güneydoğu köşesini kaplayan Osmaniye ilçesinin doğusunda Islahiye (Gaziantep), batısında Ceyhan, kuzeyinde Kadirli, güneyinde Dört Yol (Hatay) ilçeleri bulunmakta olup, yüzölçümü 973 km² dir⁴

1865 yılında köy olarak kurulan Osmaniye 1881 yılında ilçe , 1924 yılında Cebelibereket Vilayeti olmuş, 1933 yılında da vilayetin lağvedilmesiyle tekrar ilçe halini almıştır. İlçenin Toprakkale , Tacirli Kaypak , Yarpuz adlı dört bucağı, Toprakkale ve Cevdetiye adlı iki kasabası ile dört köyü vardı.

1071 tarihinden itibaren Anadolu'ya büyük gruplar halinde gelen Türklerden bir kısmı Gavur Dağlarına (Nur Dağlarına) yerleşmiştir. Padişah Abdülaziz devrine kadar dağlık mıntikalarda yaşayan halk Derviş Paşa'nın emriyle ovalık mıntikalara indirilmiş ve Osmaniye de bu sıralarda Haraz mevkiinde ilk defa bir köy olarak kurulmuştur. Osmaniye İlçesi Cumhuriyet'in kurulmasından bu yana çeşitli sahalarda pek çok ilerlemeler kaydetmiştir.

İlk zamanlar ilçede bir Lise, bir Erkek Sanat Enstitüsü, bir İmam Hatip Okulu, bir Kız Enstitüsü, üç Ortaokul, ve 58 İlkokul ile eğitim hizmetleri yürütülmüştür. 1927 yılında hizmete açılan Devlet Hastanesinin inşaatı 1973 yılında tamamlanmış ve

³ Nihat Akıcı, a.g.e., Osmaniye 1995, s. 24

bu hastane bilahare 50 yataklı yeni binasına taşınmıştır. Ayrıca Ocak 1968 yılında Verem Savaş Dispanseri hizmete girmiştir.⁵

İlçenin kuzeyinde, Bodrum Kalesi eteklerinde Romalıların kurduğu Hieropolis Castobela kentinin kalıntıları vardır. Kuzeyinde bulunan Hemite köyündeki Hemite Kalesi haclı seferleri sırasında önemli bir rol oynamıştır.⁶

1970' li yıllarda yaklaşık 46.000 nüfusa sahip olan Osmaniye , Adana ilinin 1965-1970 yılları arasında nüfusu gitgide artan bir ilçesi durumuna gelmiş ve Türkiye'de gelişen ilçeler arasında 45. sırayı almıştır.⁷

Fırka-i Islahiye'nin Osmaniye'de kurduğu ilk nahiye merkezi Yarpuz'dur. İlk sancağın mutasarrıfı Franko Paşa'dır. 1908' de II. Meşrutiyetin ilanı ile sancak merkezi Osmaniye'ye taşındı. Osmaniye bu dönemde Cebelibereket Sancağı'nın merkezi Yarpuz'a giden yol üzerindeydi. Ve o tarihlerde nüfusu 700 civarındaydı.

Çevresi ormanlık olduğu için , kereste ticareti yapılırdı. Halkın büyük bir kısmı marangozlukla geçinirdi.

Aynı dönemde Misis Dağı ile Osmaniye arasındaki ovada Kınık adında 17 Türkmen obasının yaşadığı bir bucak yer almaktaydı. Burada çeltik ve pamuk ekimi yapılır, at ve sığır beslenirdi. Ayrıca bu bölgede Büyükkoparan ,Küçükkoparan ,Bakır Narlu, Kalavcı, Danişmend ve Sadullah Fakı obaları bulunmaktaydı.

1923'de sancakların vilayete dönüştürülmesiyle Cebelibereket Vilayeti olan ve 1 Haziran 1933 ' de yeniden ilçe olarak Adana'ya bağlanan Osmaniye ilçesi 1996 yılında tekrar il olmuştur.⁸

II- Osmaniye'de Nüfus Hareketleri :

(Henüz İlçe Halinde iken), 1980 sayımına göre nüfusu 127.958'dir. Bunun 84.212' si ilçe merkezindedir. Adana'nın en büyük kasabasıdır. Merkez ilçe dışında, nüfusu kırsal kesiminkinden büyük olan tek ilçedir. Kasaba nüfusu 1965'de ilçe

⁴ Adana 1967 İl Yıllığı, Adana 1967, s. 32

⁵ Adana 1973 İl Yıllığı , Adana 1973, s. 108-110

⁶ Yurt Ansiklopedisi, İstanbul, 1981, s. 63

⁷ Hilmi Karaboran , Die Stadt Osmaniye in der oberen Çukurova, Heidelberg, 1975, s. 348- V

⁸ Yurt Ansiklopedisi, İstanbul, 1981, I. s. 63

nüfusunun % 47 ' sini oluştururken, 1980' de payını % 66' ya çıkarmıştır. İlçenin gelişmesine neden olarak ,hızlı nüfus artışı gösterilebilir. 1965 'de km2'ye 73 kişi düşerken ,bu sayı 1980 'de 131 olmuştur. Osmaniye merkez ilçeden sonra Adana ilinin nüfus yoğunluğu bakımından en büyük ilçesi olmuştur.⁹

Akdeniz Bölgesi'nin birinci, Türkiye'nin dördüncü büyük şehri olan Adana'ya¹⁰ bağlı Osmaniye ilçesi, Adana ilinin tarihi , ekonomik, ve kültürel gelişmeleri avantajından yararlanarak hızlı nüfus artışına ulaşmış ve yakın tarihlerde il olmayı başarmıştır.

III- İl Olmadan Önce Osmaniye'de Dinsel Yapı ve İnançlar :

Adana ve Çukurova yöresinde yüzlerce yıl boyunca Hristiyanlık egemen olmuştur. Ancak, VII. ve VIII .yy. da Abbasilerin , ardından Türklerin yöreye gelmeleriyle Müslümanlık önemli bir yer tutmaya başlamıştır. Bölgedeki Ermeni ve Rum azınlıkları yıllarca dini inançlarını hoşgörülü bir ortam içerisinde sürdürmüşlerdir. Ancak Ermeniler 5 Ocak 1922 tarihinde Adana ve Çukurova yörelerini terk etmeye başlayınca Ermeni ve diğer gayri müslimlerin sayısı gitgide azalmaya başlamıştır. Günümüz Adana'sında çok az sayıda Museviye de rastlanmaktadır.¹¹ Osmaniye'de 7 Ocak 1922 tarihinden itibaren gayr-i müslim nüfusun hepsi göç etmiştir.

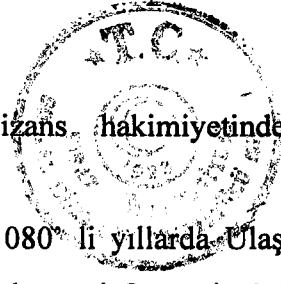
B- COĞRAFİ KONUMU VE JEOPOLİTİĞİ

Türkler Çukurova'ya ilk kez VIII.. yy. da Abbasi orduları ile geldiler. Daha sonra Bizans bu toprakları Müslümanlardan geri aldı. 1071 Malazgirt Meydan Muharebesi'nden sonra Selçuklu Türkmenleri bölgeye girdiler. 1082-1083 yıllarında Tarsus, Adana, Misis, Anazarba , 1084 yılında Antakya, Süleyman Şah komutasındaki

⁹ Y.A., İstanbul, 1981, I , 63

¹⁰ İ.A. TDV Yay., İstanbul, 1988, I, .348

¹¹ Y.A. , İstanbul. 1981. I , 148

Selçuklu Türklerinin eline geçti. Böylece Çukurova 150 yıllık Bizans hakimiyetinden sonra Müslüman Türklerin yurdu oldu.¹²

Osmaniye'ye Türklerin Anadolu'yu fethi ile beraber 1080' li yıllarda Ulaşlı aşiretinin yerleştiğini görürüz. Ulaşlı aşiretinin Osmaniye'ye yerleşmesi Osmaniye'nin kuruluşunun başlangıcı sayılabilir.

Osmaniye ve bölgesi, Memlûk Türklerinin Mısır'da kuvvetlenmesi ile beraber Memlûklerin yönetimine girmiş ve 1250-1517 yılları arasında Memlûk hakimiyetinde kalmıştır. Bu hakimiyet esnasında Osmaniye'ye büyük Türk göçleri olmuş, Kınık, Bayat, Yürüğeir aşiretleri bölgeyi tamamen Türkleştirmişlerdir. 1277 yılında Oğuz boylarından 40.000 Halep Türkmeni Osmaniye'de iskan edilmiştir. 1517-1696 yılları arasında "Kınık Nahiyesi" olarak Payas Sancağı'na bağlılığı devam etmiş, 1522 yılında Maraş'da Zülkadiriye Eyaleti'ne, daha sonra Halep Eyaleti'ne bağlanmıştır. 1840 yılında Kavalalı Mehmet Ali Paşa döneminde Osmanlılara bırakılmış, Adana Eyaletine bağlanmıştır. 1866 yılında Derviş Paşa yöre halkını Hacı Osmanlı köyü civarında iskan etmiş ve Osmaniye Kazası olarak teşkilatlandırarak, Payas Sancağı'na bağlamıştır. 1874 yılında Payas Sancağı Yarpuz'a taşınınca Osmaniye de Cebelibereket Sancağı adını almıştır. II. Meşrutiyet ile sancak merkezi Osmaniye'ye taşınmış, 1924 yılına kadar bu şekilde devam etmiş, Cumhuriyetin ilanı ile vilayet olmuş, 1933 yılında tekrar ilçe olarak idari yapısını sürdürmüştür.¹³

Deniz seviyesinden 115-130 m. yükseklikte Amanos Dağlarının (Nur Dağları) batı eteklerinde bulunan Osmaniye'nin kuruluşu, dağdaki aşiretleri ıslah ve iskan amacı ile kurulan Fırka-i Islahiye'ye dayanır. Önce şimdiki Yarpuz köyü iskan edilmiş ve Cebeli Bereket Sancağı kurulmuştur. 1865 ' de Hacı Osmanlı adlı 700 nüfuslu bir köy olan Osmaniye aynı tarihte kaza merkezi olarak Cebelibereket Sancağına bağlanmıştır. Bir ara Erzin ve Payas'a taşınan il merkezi 1908'de Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte Sancaklar il olunca Osmanlı sancağı da il olmuştur. 1 Haziran 1933'e kadar Cebelibereket İlinin merkezi olarak kalan Osmaniye'nin o zamanki ilçeleri İslahiye (ve Nur Dağı), Hassa, Payas, (Dört Yol ve Erzin) , Ceyhan (Yumurtalık) ile Bahçe

¹² Yılmaz Kurt, Eski Osmaniye (Kınık Kasabası) , Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu, 15-18 Kasım, Osmaniye, 1993, s. 5

¹³ Osmaniye İli 1997 Yılı Valilik Brifingi, s.1

(Düziçi ve Hasanbeyli) idi. 1933'de Dört Yol, Bahçe ve Osmaniye Adana'ya, Farsa ise Hatay'a geçmiştir.

İlin nüfusunu oluşturan halk, Ortaasya'dan Anadolu'ya göçüp gelmiş olan Oguz boylarından Avşar, Bozdoğan, Cerit, Karkın, Peçenek, Tecirli ve Varsak (Farsak) Türkmen aşiretleridir.¹⁴

Geçirdiği bütün dönemlerde Osmaniye, kavimlerin istilasına uğramış, Osmaniye ile birlikte Kadirli ve Düziçi ilçeleri de Kurtuluş Savaşından önce 3 yıl kadar düşman işgali altında kalmışlardır. En son I. Dünya Savaşında İngiliz ve Fransızların işgaline uğramış ,Ermenilerle çete harbi başlatmış ve Osmaniye 7 Ocak 1922' de düşman işgalinden kurtarılmıştır. Bu tarih Osmaniye'nin Kurtuluş günü olarak her yıl görkemli törenlerle kutlanmaktadır.¹⁵

Osmaniye 24.10.1996 tarih ve 4200 sayılı kanunla il statüsüne kavuşmuş, aynı kanunla Toprakkale, Hasanbeyli ve Sumbas ilçe yapılarak, Önceden Adana iline bağlı Kadirli, Düziçi, Bahçe ve merkez ilçe ile birlikte toplam 7 ilçeli bir il olmuştur.¹⁶

Osmaniye'nin şu an dört tane beldesi vardır. Bunlar ; Ellek, Cevdetiye, Kırmıtlı ve Böcekli beldeleridir. İlin Serdar (Kaypak) , Tecirli ve Yarpuz (Cebel) isimli 3 bucağı ile 158 adet köyü bulunmaktadır. Köylerin 49'u orman, 53'ü orman mücavir alanlarındadır.¹⁷

a- Coğrafi Yapısı

Ülkemizin Akdeniz bölgesinde bulunan Osmaniye, Adana iline 90 km. uzaklıkta doğusunda Gaziantep, güneyinde Hatay, Batısında Adana, Kuzeyinde Kahramanmaraş ili ile çevrilidir. Çukurovanın son bölümünü oluşturan Osmaniye , doğu ve güneydoğu kesiminde Amanos Dağları, batıdan kuzeye doğru Orta Toroslar ile yükselir. Deniz seviyesinden yüksekliği 118 m. olup, uzaklığı 20 km.dir. Tipik Akdeniz ikliminin hüküm sürdüğü Osmaniye verimli toprakları ile zengin bir yerleşim merkezidir. İl merkezi Osmaniye coğrafi konum olarak, 37 05 ' kuzey enlemi, 36 15' doğu boyları

¹⁴ Osmaniye Belediyesi, 1996-1997 Faaliyet Raporu, s.2

¹⁵ Osmaniye İli 1997 Yılı Valilik Brifingi,s.1

¹⁶ Osmaniye İli, 1997 yılı Valilik Brifingi, s.1

¹⁷ Osmaniye Belediyesi, 1996-97 Faaliyet Raporu,s.2

üzerindedir. Önemli akarsuları; Ceyhan, Savrun, Sumbas, Hamus, Kesiksü, Karaçay ve Sabun Çayı'dır.

Osmaniye'de yazları sıcak havanın etkisiyle, Yayla Kültürü çok gelişmiştir. Haziran-Eylül ayları arası yaylalara büyük göçler olurken önemli yaylaları ; Zorkun, Ürün, Fenk, Alman Pınarı ve Kadirli ilçesindeki Maksutoğlu yaylasıdır.

b- İ d a r i D u r u m

Osmaniye İli'nin merkez ilçe ile beraber , 7 ilçesi, 4 beldesi ve 166 köyü vardır. Yüzölçümü 3.037 km² 'dir.

TABLO: III (1990 Yılı)

İLÇENİN ADI	MERKEZ NÜFUSU	KÖY NÜFUSU	TOPLAM NÜFUS	BELDE SAYISI	KÖY SAYISI
MERKEZ	122.307	37.037	159.344	2	38
BAHÇE	16.009	9.178	25.187	-	15
DÜZİÇİ	31.813	35.342	67.155	2	26
HASANBEYLİ	2.393	2.641	5.034	-	6
KADIRLI	55.061	36.866	91.927	-	55
SUMBAS	2.271	19.893	22.164	-	20
TOPRAKKALE	7.993	5.100	13.093	-	6

Osmaniye nüfus itibariyle Türkiye'nin 34. büyük ilidir. Yüzölçümü itibariyle küçük ölçekli bir idari birimdir. Bu da hizmetin vatandaşın ayağına daha kolay ulaşmasını sağlamaktadır.

c- S o s y a l D u r u m

Osmaniye'nin kent yapısı incelendiğinde çarpık ve düzensiz olduğu, alt yapı bakımından noksan olduğu görülmektedir. Osmaniye'nin tarihi çok eskilere dayanmakta ise de , eski kent dokusu tamamen ortadan kalkmıştır. Bunun da nedeni hızlı göç ve gecekondulaşma ile beraber çarpık kentleşmedir.

Modern şehircilik anlayışına aykırı uygulamalarla kentin imar dokusu yitirilmiş ve Osmaniye merkezi Türkiye'nin en büyük köyü görüntüsüne girmiştir. Özellikle

belediye başkanları tarafından çok sayıda geçici işçi çalıştırma konusu çözümlenemediğinden, Osmaniye şehir merkezinde belediyecilik faaliyetleri son derece yetersizdir. Belediye gelirleri kadrolu işçi, geçici işçi ve memur maaşlarına yetmemektedir. Bu olgu da belediyeyi yatırım yapamaz ve halkın ihtiyaçlarını karşılayamaz duruma düşürmüştür.

Osmaniye'nin Toprakkale ilçesi Büyük Tüysüz köyünde alt yapı ihalesi yapılan Organize Sanayi Bölgesi'nin iki yıl içerisinde bitirileceği ve büyük bir sanayileşme hamlesinin başlayacağı göz önüne alınarak ; Osmaniye şehir imar planının Fakıuşağı ve Meslek Yüksek Okulu civarındaki hafif eğimli araziye doğru genişletilerek, yeni konut arsalarının üretilmesi zaruridir.

Sanayileşme ile beraber Osmaniye şehir merkezine yeni bir göç dalgasının başlayacağı unutulmamalıdır. Şimdiden Osmaniye ve Toprakkale Belediyelerinin buna yönelik imar çalışmaları yapmaları gerekmektedir.

Osmaniye ilinin tüm yerleşim birimlerinde elektrik bulunmaktadır. Elektrifikasyon oranı % 100'dür. Ancak il merkezinin alt yapısı yetersiz olup, sık sık elektrik kesintisi olmakta ve trafolar yetersiz kalmaktadır. Osmaniye il merkezi kanalizasyon arıtma şebekesi ihale aşamasında olup, diğer ilçelerde kanalizasyon şebekesi yapılması zorunludur. Ancak ilçelerde bu sorun halen çözümlenememiştir.

d- Eğitim ve Kültür Durumu

Osmaniye eğitim açısından yeterli düzeydedir. Okur-yazar oranı % 96 ' dır. İl merkezinde 1 tane, Kadirli ilçe merkezinde 1 tane, olmak üzere iki tane Çıraklık Eğitim Merkezi, Bahçe ilçesinde Çıraklık Eğitim Merkezi inşaatı devam etmektedir. İl merkezi, Kadirli, Düziçi ilçelerinde 1'er Anadolu Lisesi,Düziçi ilçesinde 1 tane Anadolu Öğretmen Lisesi, il merkezinde Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi mevcuttur.

İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü bünyesinde boks, güreş, avcılık ve atıcılık, basketbol, voleybol, izcilik, karate, satranç, atletizm, masa tenisi, geleneksel spor dalları temsilcilikleri kurulmuş olup, faaliyetlerini sürdürmektedirler.

Mevcut spor tesisleri ise ; il merkezinde 7 Ocak Stadyumu, Kapalı Spor Salonu, Gebeli Ümit Karahan Semt Sahası, Kadirli ilçesinde 1 tane Stadyum, 1 tane Kapalı Spor Salonu, Düziçi ilçesinde, 1 tane Stadyum bulunmaktadır. Bahçe ilçesi Stadyumu inşaat halinde devam etmektedir.

Osmaniye ilinin eski dönemlerdeki önemi ve geçirdiği tarihi birikimleri sonuna çok çeşitli sayı ve yapıda arkeolojik kalıntı bulunmaktadır. En önemlileri Kadirli Karatepe Aslantaş Açık hava Müzesi, Bodrum Kastabala Örenyeri ve Toprakkale'dir.

İl Kültür Müdürlüğü bünyesinde merkez ilçe, Kadirli, Düziçi, Bahçe ilçeleri ve Kırmıtlı kasabasında Halk Kütüphanesi mevcuttur. İl Kültür Merkezinin temeli atılmış su basmanı yapılmış ve inşaatı devam etmektedir. Ayrıca Toprakkale Kütüphanesi inşaatı devam etmektedir.

Osmaniye ilinde biri günlük diğerleri haftalık olmak üzere 7 adet gazete yayımlanmaktadır. Kadirli ilçesinde Serhat ve Merhaba gazeteleri haftalık olarak çıkmakta, Sumbas'ta ise Sumbas gazetesi çıkmaktadır. Ayrıca Osmaniye'de Güneysu Dergisi çıkmaktadır.

e- Tarım ve Ekonomik Durum

Osmaniye'nin belli başlı yatırım işletmesi olarak 75 kuruluşu bulunmaktadır. Sanayi siciline kayıtlı işyeri sayısı 22' dir. Bunun yanında ikisi il merkezinde biri Kadirli, biri Düziçi'nde olmak üzere toplam 4 adet Küçük Sanayi Sitesi vardır. Bahçe KSS inşaatı devam etmektedir. İmalat sanayiinde dar boğaz olarak finansman, pazarlama, ham madde ve makine-teçhizat görünmektedir. İl merkezinde gelişmeye müsait KOBİ'ler mevcuttur.

Tarım arazisinin geneli ovalıktır. İlin önemli sulama tesisleri, Ceyhan nehri üzerinde kurulmuş önce DSİ'nin şimdi ise bağımsız sulama birliklerinin idareciliğini yaptığı sulama kanalları ve Sumbas ilçesindeki Mehmetli Barajı'dır. Mehmetli Barajı'ndan Kadirli ve Sumbas arazileri faydalanmaktadır. Kalecik Barajı'ndan ise Osmaniye il merkezi ve köyleri faydalanmaktadır. Düziçi Ovası'nı sulayan Sulama Birliği ve Acıkozlu , Bayındırlı Sulama Birliği , Sabun Çayı ve Kalecik Barajı'ndan faydalanmaktadır. Kadirli'de 3, Düziçi'nde 2, Sumbas'da 2, Sulama Birliği bulunmaktadır.

Osmaniye'nin ekonomisi tarıma bağlıdır. Ovalık alanda yaşayan Osmaniye halkı çiftçidir. Bilhassa pamuk, arpa, buğday, çavdar, yulaf, yer fıstığı gibi tarım ürünleri; soğan, kabak, kavun , karpuz, domates, patates, patlıcan, salatalık ve fasulye gibi sebzeler; narenciye, erik, kayısı, nar, şeftali, zerdali gibi meyveler ova halkının yetiştirdiği başlıca ürünlerdir.

Dağlık yerlerde yaşayanlar ,ilkel araçlarla, buğday , arpa gibi tarım ürünleri; patlıcan ,domates, fasulye, kabak, soğan gibi sebzeler ve ceviz,çilek,elma, erik,kayısı,kiraz,nar şeftali,zeytin gibi meyveler yetiştirirler. Bunun yanı sıra hayvancılık ve orman işleri ile de uğraşırlar. Bazı köylerde bağcılık ve zeytinlikte gelişme göstermiştir.

Hava durumu ve yeryüzü şekilleri Osmaniye’de yaşayan insanların yapacağı işlere de etki eder. Dağlık,ormanlık ve yaylalık yerlerde yaşayan insanlarla ovada yaşayan insanların giyinişleri ve beslenişleri de çevreye uygun düşer.

Dağlık yerlerde yaşayan halk avcılıkla da uğraşır. Ormanlarda bulunan av hayvanları şunlardır; Kurt, tilki, çakal, yaban domuzu, tavşan ,kirpi, sansar, ayı, porsuk,keklik, turaç, yaban kazı, bülbül, yaban ördeği, yaban güvercini,bıldırcın, sığırcık, karatavuk, çalıkuşu, üveyik, karga, kartal v.b. Bu hayvanların bir kısmı zararlarından korunmak, bir kısmı da et deri ve tüylerinden faydalanabilmek için avlanır.¹⁸

Tarımın çok gelişmiş olmasına rağmen kayda değer sanayi tesisi kurulamamıştır. Bunun nedeni ise , tarımdan elde edilen hasılanın sanayi yerine başka alanlardaki yatırımlarda kullanılmasıdır. Sermaye sahipleri işin kolayına kaçıp ürünün elde edildiği dönemlerde (Buğday,pamuk,yer fıstığı gibi) malları stoklama cihetine gidip bunları daha sonraki aylarda piyasaya sürerek büyük paralar kazanmaktadırlar. O yüzden de hiç kimsenin aklına sanayi tesislerine yatırım yapma gelmeyip, kolay yoldan para kazanma yoluna gidilmektedir.

İl merkezine yıllardan beri süregelen göçlerle il merkezi nüfusu 200 binlere yaklaşmış durumdadır. Gelen nüfus sermaye sahibi olmadığı gibi ,kalifiye insanları da barındırmamaktadır. Osmaniye merkezde işsizlik büyük ölçülere varmıştır.1994 yılında kurulan Osmaniye Organize Sanayi Bölgesi uygulaması ile işsizliğe çözüm getirileceği düşünülmüştür. Osmaniye OSB ‘nin alt yapı ihalesi yapılmış olup , yakında fabrika arsalarının satışına gidilecektir. Sevindirici husus OSB’den çok sayıda sanayicinin yer talep etmiş olmasıdır. En fazla dikkati çeken Gaziantep ve diğer illerdeki sanayicilerin talepleridir. Kurulacak fabrikalarla işsizliğe çözüm getirilecektir. Osmaniye’nin kalkınması için asıl önemli olan uygulama , **Kalkınmada Öncelikli Yörelere**, içine

alınmasıdır. Kalkınmada birinci derecede öncelikli yöreler içine alınan Osmaniye ili 2000'li yılların Türkiye'sinde en gelişmiş iller arasına girmeye aday, belki de en önemli sanayi bölgelerinden birisi olacaktır. Bunun da sebebi yukarıda bahsettiğimiz coğrafi konumdaki şansıya önemli yolların kavşak noktasında olmasıdır.

f- Ulaştırma Durumu

Osmaniye ulaştırma açısından çok şanslı bir konumdadır. Osmaniye'yi Adana'ya bağlayan D-400 yolu çift yoldur. Ayrıca, Tarsus-Adana-Gaziantep ve İskenderun Otoyolları Osmaniye'den geçmektedir. Bunun yanı sıra Güneydoğu-Doğu Anadolu-İskenderun Limanı ve Batı Anadolu'yu bağlayan Devlet Demir Yolu Osmaniye'den geçmektedir.

Görüldüğü gibi Osmaniye İli Güneydoğu Anadolu-Doğu Anadolu-İskenderun Limanı ve Batı Anadolu'yu birbirine bağlayan yolların üstünde ve stratejik bir bölgededir. Bu ayrıcalık da Osmaniye İlinin ileride Türkiye'nin en büyük sanayi ve ticaret merkezlerinden olacağının göstergesidir.

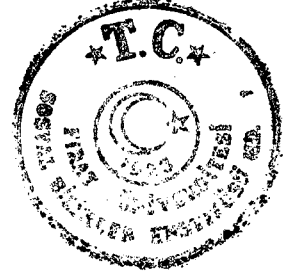
Osmaniye'nin önemini artıran bir diğer husus da Irak-Ceyhan boru hattının üzerinde olmasıdır. İleride Bakû-Ceyhan boru hattı da bağlandığı takdirde bu bölgenin dünyanın en önemli petrol dağılım bölgesi olacağı şüphesizdir. Bu olgunun da Osmaniye'nin ekonomisi üzerinde müspet etkiler yapacağı aşikardır.

Köy Hizmetleri Müdürlüğü , Genel Müdürlüğün emriyle Adana ve bağlı illerden Osmaniye'ye verilen araçlarla tamamlanmıştır. Osmaniye Özel İdaresi de bazı yeni araçlar alarak ve diğer illerden alınan bazı araçların da onarımını yaparak Köy Hizmetleri Müdürlüğü'nün hizmet verecek düzeye gelmesini sağlamıştır. 1997 yılındaki en önemli hizmet Asfalt Şantiyesinin kurulmasıdır.

¹⁸ Nihat Akıcı,a.g.e., s.11-12

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANİYE İLİ'NİN TARİHİ

A- YAKIN ÇAĞLARDA OSMANİYE

Fransız asıllı CUINET 1892 yılında yazmış olduğu “ La Turque d’Asie” (Asya Türkiye) adlı eserinde, Osmaniye kaza merkezi nüfusunun 650 kişi olduğunu belirtmektedir. Bu küçük bölge Yarpuz sancak merkezinin kuzey batısında olup, uzaklığı 20 km.dir. Deniz seviyesinden yüksekliği ise 60 m. civarındadır. Osmaniye’de gittikçe gelişen bir Ağaç İnşaat ticareti yapılmaktadır. Çünkü Osmaniye’nin etrafında büyük ormanlıklar vardır. Bu sebepten ilçe halkının büyük bir kısmı oduncu veya marangozdur. Osmaniye toprakları verimli olmasına rağmen ancak halkın az bir kısmı ziraatla, çiftçilikle uğraşmaktadır. Ayrıca halkın bir kısmı da hayvan yetiştiriciliği yapmaktadır. Burada hayvancılık önemli bir gelir kaynağıdır. Osmaniye civarında büyük su kaynakları vardır. Domuz Çayı nehrinin bir küçük kaynağı bu civarda akmakta ve bölgedeki ekili sahaları sulamak için bu nehirle beslenerek büyük bir su kaynağını oluşturmaktadır. İlçe halkının büyük çoğunluğu Sünni Müslüman’dır. İlçenin etrafı üç nahiye ile çevrilidir. Bunlar ; Tacirli, Cerit, Kıyı ve 35 köy ile birlikte nüfusu 7.370 ‘dir. İlçedeki kiracıların sayısı 2.200’dür. Osmaniye kazasının 1892 yılındaki ormanlarının alanı 12.370 hektardır.

Ayrıca 1892-93 yıllarına ait Salnamedeki kayıtlara göre Osmaniye ilçesinin Tacirli, Kıyı ve Cerit olmak üzere üç nahiyesi vardır. Şehirde o zamanlar, 1 cami, 5 han, 3 fırın, 30 dükkân, 2 okul ve 7 değirmen vardı. Bütün ilçede 8664 kişi yaşamakta idi. Bu nüfusun 900 kadarını Hristiyanlar (Ekseriyetle Ermeniler) oluşturmakta idi.

1899-1900 yılları arasında , Şehir Camii veya (Camii-Enver-ül-Hamid) Camiinin inşaatı tamamlanmıştır. Bunu takip eden yıllarda cami etrafında yeni bir alışveriş merkezi meydana gelmiştir. Cami ve yanı başında inşa edilen Kur’an Okulu yavaş yavaş yeni bir şehir merkezinin orta noktasını teşkil etmeye başlamıştır.

1902 yılında şimdiki Zafer Camii'nin yerine Ermeni Kilisesi ve buna bitişik olarak üç Ermeni okulu ve birkaç dükkan yapılmıştır. İki yıl sonra zengin bir Ermeni is adamı bugünkü ortaokulun bulunduğu yerde bir han ile birkaç mesken yapmıştır.

1902-1903 yıllarına ait salname kayıtlarına göre Osmaniye Vilayeti beş mahalleden ibaret olup, bu mahallelerin dört tanesi ismen biliniyordu. Bunlar; Rızaiye, Hacı Osmanlı, Dağıstanlı ve Hristiyan mahallesi idi.

Osmaniye ilçesi o zamanlar Kıyı ve Tacirli gibi iki nahiyeden ve 18 köyden meydana geliyordu. Osmaniye 1902 yılında Cebelibereket Sancağı'nın (Yarpuz ana merkez idi.) ikinci kazasının ana merkezi idi. Şehirde o zamanlar 3 cami, 1 mescit, 2 Kur'an Okulu ve buna bağlı medreseler, 7 han, 4 fırın, 80 dükkan, 3 ilkokul, 7 değirmen ve 2 pamuk fabrikası vardı.

Yine o tarihlerde Osmaniye'deki hane sayısı 282 idi. İlçe 500.000 dönüm alana sahipti. Bunun 150.000 dönümü yeşil alan, 200.000 dönümü ekili alan ve 150.000 dönümü ise orman ve ıssız yerlerdi. İlçenin o tarihlerdeki 8602 vatandaşından 5.015'ini Müslümanlar, 587'sini ise Hristiyanlar (Ki bunların ekserisi Ermenilerdi) teşkil ediyordu. Bahçe ve meyvelerin sulanıp verim elde edilebilmesi için Karaçay nehri yakınlarında sulama tesisi yapılmıştı.

Coğrafyacı Franz SCHAFFER, 1900-1901 yılları arasında Çukurova bölgesinde 300 km.lik bir seyahat yapmış ve bu sırada Osmaniye'yi de ziyaret etmiştir. Bu zat sonradan şöyle yazmıştır: Osmaniye Ceyhan'ın 30 km.doğusunda ve 700 nüfuslu, halkının ekserisi yakında bulunan ormanlarda çalışan odunculardan oluşan bir yerdir. Burada Bulanık dereden geçerek Maraş'a kadar uzanan bir patika yol da vardır. Osmaniye'den Cebelibereket Sancağı'na giden bir çok kervan seyahatini bu yoldan yapmaktaydı.¹⁹

¹⁹ Bkz, Hilmi Karaboran, Die Stadt Osmaniye in der Oberen Çukurova, Heidelberg, 1975, s.91-92

B- TARİH İÇİNDE OSMANİYE'DE VE ÇUKUROVA'DA HÜKÜM SÜRMÜŞ DEVLETLER

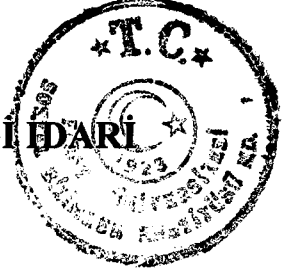
Osmaniye, Çukurova (eski adı Klikya) bölgesinde bulunmaktadır. Çukurova'nın bereketli toprakları Avrupa, Asya ve Afrika'yı birbirine bağlayan yollar üzerinde bulunması, Osmaniye'nin de içinde bulunduğu bu bölgenin tarih boyunca bir çok devletin ilgisini çekmesine yol açmıştır.

M.Ö. 15. yüzyılda Hititler, sonra Asurlular, İranlılar, Mısırlılar ve Romalılar bu bölgeyi egemenlikleri altına almışlardır. M.S. 7. yy. da Araplar bölgeye göz dikmişlerdir. Bu bölge Abbasilerle haçlı orduları arasında büyük savaşlara yol açmıştır.

1071 yılında Anadolu'ya gelen Türklerden bir kısmı Adana ovasına inmiş ve daha sonra Haraz mevkiinde ilk kez köy olarak Osmaniye'yi kurmuşlardır. Selçuklular zamanında Anadolu'ya geçen bir kısım Türk aşiretlerinin yerleştiği Osmaniye ve civarı, Yavuz Sultan Selim devrinde Osmanlılar'ın idaresine geçmiş, Memlûkler zamanında buralara hakim olan aşiret beyleri, sancak halinde teşkilatlandırılmıştır. Kanuni Sultan Süleyman devrinde ise bu sancak Üzeyirli adıyla önce Zülkadiriye Eyaleti'ne, sonra de Halep Eyaleti'ne bağlanmıştır.

19.yy. başında Kavalalı Mehmet Ali Paşa bu yöreyi ele geçirmişse de 1840 Kütahya Anlaşmasıyla tekrar Osmanlı'lara geri verilmiş ve Adana Eyaleti'ne bağlanmıştır. 1867 Vilayetler Nizamnamesi ile bu sancak Payas adıyla Halep Eyaleti'ne bağlanmış, daha önce bu eyalete bir sancak olarak bağlanan Adana 1869'da tekrar vilayet yapılırken bunun bir sancağı olmuştur. Hacı Osmanlı merkez olmak üzere Kıyı nahiyesi bir kaza olarak kabul edilmiş ve Osmaniye adı verilmiştir.²⁰

²⁰ Nihat Falay, 19. yy. sonunda Osmaniye'nin Sosyo-Ekonomik Yapısı ,Osmaniye I. Sempozyumu,15-

C- OSMANİYE'NİN TARİHİ AKIŞI VE GEÇİRDİĞİ İDARİ DEĞİŞİKLİKLER

1- O s m a n i y e K ö y ü (H a r a z M e v k i i)

Türkler 1071 yılında Malazgirt Savaşı ile Anadolu'ya yoğun olarak yerleşmeye başlamışlardır. 1082 yılında Ulaşlılar aşireti Torosların güneyine inmişler ve Osmaniye'nin Haraz mevkiine yerleşmeye başlamışlardır. Bu olay Osmaniye'nin kuruluşunun başlangıcı sayılmaktadır. Bölge 1250-1517 yıllarında Memlûkler yönetiminde kalmış ve 1267-1277 yılları arasında Oğuz boylarından 40000 Halep Türkmeni bölgede iskan edilmiştir. Bölge 1517 yılında Yavuz Sultan Selim tarafından Osmanlı'lara bağlanmıştır.

2- K ı n ı k N a h i y e s i (1 5 1 7 - 1 6 9 6)

Osmaniye Köyü olarak anılan bu yerleşim birimi 1517-1696 yılları arasında Kınık Nahiyesi olarak anılmıştır. Kınık Nahiyesi ,Payas (Üzeyr) Sancağı'na bağlı olarak 1522 yılına kadar varlığını sürdürmüştür. 1522 yılında merkezi Maraş'ta olan Zülkadiriye Eyaleti'ne bağlanmıştır. 1831 yılında bu eyalet Maraş Sancağı'na dönüşmüş ve Halep Eyaleti'ne bağlanmıştır. Kavalalı Mehmet Ali Paşa kuvvetleri İbrahim Paşa komutasında 1833 yılında yöreyi işgal etmiş ve 1840 yılında Kütahya Anlaşması ile tekrar Osmanlı'lara bırakmıştır.

3- O s m a n i y e K a z a s ı (1 8 6 5 - 1 9 0 5)

Yörenin Avrupa-Asya-Afrika kavşağında olması ve aynı zamanda önemli bir hac yolu güzergahı olması önemini her zaman korumuştur. Yöredeki aşiretlerin özellikle hacca gidenleri tedirgin etmesi güvenliği aksatmaya başlayınca, Osmanlılar'ı rahatsız etmiştir. Bozulan düzeni yeniden kurmak,huzuru sağlamak amacıyla yöreye Derviş Paşa komutasında Fırka-i İslahiye Birliği adı altında bir birlik gönderilmiş ve yanında da idari yapıyı yeniden kurmak için , Cevat Paşa görevlendirilmiştir. Fırka-i İslahiye ilk önce, Hatay, Reyhanlı, Hassa, İslahiye yöresini iskan etmiş ve yönetimi kurmuştur.Ertesi yıl ise Osmaniye yöresine gelinmiştir. Derviş Paşa komutasındaki birlik yöredeki aşiretleri çok da kolay olmayan bir uğraşından sonra Hacı Osmanlı köyü ve civarına iskan etmiştir. Yeni Vilayetler Nizamnamesi'ne göre yeniden düzenleme yapılmıştır.

Bu düzenlemeye göre,1866 yılında bu bölgedeki yerleşim birimi Osmaniye Kazası olarak teşkilatlanmıştır. Bu kazaya, Ulaş, Tacirli, Cerit, Karayigit ve Agyazi nahiyelele bağlanmıştır. Osmaniye Kazası bu şekilde 1866 yılında Payas Cebelibereket Sancağı'na o da Halep Eyaletine bağlanmıştır. Aynı tarihte Adana Sancağı da Halep Eyaleti'ne bağlanmıştır. Adana Sancağı 1867 yılında Adana Mutasarrıflığı'na dönüştürülmüş ve kurulan Adana Valiliğine bağlanmıştır. Payas Sancağı 1874 yılında Yarpuz'a taşınmış ve Osmaniye Cebelibereket Sancağı adını almıştır. Bu sancağa; Osmaniye, Payas, İslahiye, Hassa, Bulanık ve Yarpuz kazaları idari olarak bağlanmıştır. Bu tarihte Yumurtalık nahiye olarak Payas'a bağlı bulunmaktaydı.

4- Osmaniye Cebelibereket Sancağı (1905-1924)

II. Meşrutiyet ile Osmaniye Cebelibereket Sancağı merkezi Yarpuz'dan Osmaniye kaza merkezine taşınmıştır. Yukarıda anılan kazalar ile bu idari yapı 1924 yılına kadar devam etmiştir. Sancak merkezinin Osmaniye'ye taşındığı tarihlerde Osmaniye nüfusunun yaklaşık 7000 dolayında olduğu bilinmektedir.

5- Osmaniye Vilayeti (1924- 1933)

Cumhuriyet'in ilanı ile yeniden idari düzenleme yapılmış, bölgenin etkinlik alanı hareketliliği ve nüfus yoğunluğu dikkate alınarak Osmaniye Kazası vilayet yapılmıştır. Yine yukarıda anlatılan kazalar bu vilayete bağlanmıştır. Bu tarihlerde Osmaniye'nin nüfusunun 10.000 dolayında olduğu bilinmektedir.

6- Osmaniye Kazası (1933-1996)

Osmaniye Vilayet olarak idari yapısını 1933 yılına kadar sürdürmüştür. Ancak, açık olmayan veya bilinmeyen neden veya nedenlerle,yeniden bir düzenleme ile vilayet ünvanı alınmış ve idari olarak kazaya indirilmiş ve Adana vilayetine bağlanmıştır. Nüfus sayımlarına göre Osmaniye merkez nüfusu 1950 yılında 13.000, 1990'da ise 122.400 dür.²¹

²¹ Kâzım Tülücü, *Osmaniye Tarihi Akışı*,Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu,15-18 Kasım 1993, Osmaniye, s. 1-3

D- OSMANİYE'DE TURİZM

Anadolu'da İslami bir Türk devleti kurmaya başlayan Anadolu Selçukileriyle Danişmendiler, Mengücekler ve Saltuklular ellerindeki yerlerde cami, medrese, imaret, hastahane, köprü ,hamam , çeşme, kervansaray v.b. eserler vücuda getirmek suretiyle memleketlerini imar etmişlerdir.²²

Tarihi kalıntılar arasında dolaşmayı sevenler için , Toprakkale, Hemite Kalesi, Bodrum Kalesi ve Kastabala şehri harabeleri , Frenk Kalesi ve Savranda (Kalecik) ilgi çekicidir. Zorkun Yaylası gezilecek, Hamus Çayı ile Karaçay çevreleri dinlenilecek, eğlenilecek yerlerdir. Park içindeki ve Kaymakamlık binası önündeki Atatürk anıtları ile Şehitlik göze çarpan anıtlardır.

1- T o p r a k k a l e

Kendi adını taşıyan bucağın güneyinde toprak bir tepe üzerinde yükselen “Toprakkale” bugünkü haliyle bir ortaçağ kalesidir. Haçlı seferleri sırasında önemli bir rol oynamıştır. Tamamı kare planlı olup burçları kalın surlarla birbirine bağlanmıştır.

Prof.Dr. Faruk Sümer “Oğuzlar” isimli kitabında Toprakkale'den özetle şöyle söz eder: “ Kınıklar, Çukurova'da geniş bir yer tuttular. Kınık yurdu; Ceyhan ırmağından doğuda Gavur Dağına kadar uzanıyordu. Yani Kınıklar'ın yurdu Ceyhan ilçesinin bir kısmı ile Osmaniye'yi içine alıyordu. Hatta burada bir de kale vardı. Kınık Kalesi'nin Toprakkale olduğu tahmin ediliyor. Kasaba 1382 yılında iki mahalleden meydana geliyordu. Kasaba zamanla gelişmiş ve mahalle sayısı beşe çıkmıştır. Yine bu tarihlerde 75 köy ve ekinliği olan Kınık kasabası pek mamur bir halde idi. XVI. yy sonları ile XVII. yy başlarında isyanlar, sıtma ve diğer bulaşıcı hastalıklar sebebiyle Kınık Kasabası halkı dağılmış ve kasaba giderek tahrip olmuştur. 1661 yılında tekrar buraya yerleştirilmişlerse de başarılı bir sonuç alınamamıştır.”

2- H e m i t e K a l e s i

Hemite Kalesi , Gökçedam (Hemite) köyünde Ceyhan Irmağı'nın kenarında kenarında kurulmuştur. Ortaçağdan kalma bir eserdir. Sarp kayalıkların meydana

²² İ. Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, C.I, s.28, TTK Basımevi, Ankara, 1995

getirdiği bir tepe üzerinde kurulan Hemite Kalesi Haçlı savaşları sırasında önemli bir rol oynamıştır.²³

a- Hierapolis Kastabala Bodrum Kalesi

Halk ağzındaki Bodrum Kalesi ya da tarihsel adıyla Hierapolis Kastabala, Osmaniye'nin olağanüstü önemli, çekici ve etkileyici, bir ören yeridir. Gözümüzün önüne getirelim : Ceyhan'ın sadece 3 km. kuzeyinde, Karatepe-Aslantaş'a sadece 4 saat yaya yolda, bugünkü Osmaniye-Aslantaş ana yolunun hemen doğusundaki düzlükte zift sıralı toplam 78 adet sütundan geriye hala ayakta kalabilen görkemli sütunlu yol, ovaya açılan Anazarva'ninkinden daha büyük olan tiyatro, tapınaklar, hamam, gimnazyum, kaya mezarları, lahitler ve kayalık sırtın güney tepesinde bunların hepsine hakim bir ortaçağ kalesidir.

Bodrum Kalesi ; ilk defa Osmaniye'ye 1875'de gelen , antik eserlere ve gezginciliğe meraklı olan İskenderun İngiliz Konsolosluğu rahibi E.J.Davis tarafından görülüp tanıtılmıştır. E.J. Davis tarihi kalıntıları ayrıntılı şekilde dolaşmış, detaylı olarak anlatmış, yayınlamış fakat ören yerinin antik adını saptayamadığı için, burası arkeoloji ve tarihi coğrafya konusunda yayınlara ancak bugünkü adıyla yani Bodrum Kalesi olarak geçmiştir.²⁴

b- Çardak Kalesi

Osmaniye'nin 12 km. güneydoğusunda Çardak adlı köyün sınırları içerisinde Gâvur Dağlarının ovaya hakim noktasında , sarp bir yerde bulunan Çardak Kalesi de yöredeki diğer kalelerin görüş alanı içindedir. Yapım tarihi hakkında kesin bilgi olmamakla birlikte Çardak Kalesi'nin de diğer kaleler gibi ortaçağ dönemine ait olduğu tahmin edilmektedir. Kale plan olarak kareye yakın planlı olup, 8 yuvarlak burcu vardır ve içi çam ağaçları ile kaplıdır. Ayrıca kalede bir de küçük kilise (Şapel) bulunmaktadır.

Osmaniye'ye tepeden bakan Çardak Kalesi, gösterişli bir yapı olmamakla beraber , yol olmadığından gerek ziyaretçilerin, gerekse araştırmacıların ulaşması bir

²³ Nihat Akıcı. a.g.e., s.38

²⁴ Halet Çamlıbel, Hierapolis Kastabala Bodrum Kalesi, s.114

hayli güç olan bir yerdedir. O nedenle Çardak Kalesi'ne ulaşımı sağlayacak bir yolun acilen açılması ve define arayıcılarının tahribinden korunması gerekmektedir.²⁵

3- Kastabala Şehri

Hierapolis - Kastabala şehri , Bodrum Kalesi'nin kenarında kurulmuştur. Şehrin form ve üslup özellikleri bu şehrin Romalılardan kaldığını gösterir. Burada tapınak,hamam ve şehrin sütunlu çarşı caddesi ilk bakışta dikkati çeker.²⁶

4- Osmaniye'de Yayla Geleneği ve Zorkun Yaylası

Çok yüksek olup da düzlük olan yerlere yayla denir. Osmaniye'nin Zorkun, Fenk, Mitisin, Cevizli, Dervişpınarı, Çağlayan, Potağlan, Koyunmeleden, Olukbaşı, Yund gibi yaylaları vardır. Ayrıca dağda kurulu köylerde yayla özelliği vardır.

Yaylalarda hava ovaya göre daha temizdir. Buralarda serin yeller eser, burcu burcu kokular getirirler. Suları soğuktur. Çiçekler daha parlak renklidir. Yaylalar, hastaların iyileşmesine yarar, insanlara neşe ve sağlık verir.

Osmaniye'nin en meşhur yaylası Zorkun'dur. Buraya Osmaniye halkından başka çevre ilçelerden de yaylamak için gelinir. Nüfusu yazın 50.000'i aşar. Zorkun'da PTT, doktor,ebe, ilaç satıcısı, sağlık memuru, jandarma karakolu hizmet görür. Her türlü ihtiyacı karşılayacak dükkanlar vardır. Karanlıkdere mesire yeridir. Osmaniye'nin diğer yaylalarına Osmaniye ve köyleri halkı gider.

Yayla evleri çoğunlukla ağaçtan yapılmıştır. Zorkun'da baharat gözü suyu meşhurdur. Bu su Zorkun Güzelleştirme Derneği tarafından borularla mahallelere kadar götürülmüştür.²⁷

Çukurova'nın yetiştirdiği büyük şair Karacaoğlan bir şiirinde yörenin yaz sıcaklığını ve sineğini şöyle ifade ediyor ;

“ Çukurova yanar yanar ört olur,
Her sineği bir alıcı kurt olur”

Gerçekten de Çukurova ve dolayısıyla Osmaniye yaz mevsiminde çok sıcak olur. Ayrıca nem oranı da çok yüksek olduğundan bu sıcaklık insanı daha çok etkilemektedir.

²⁵ İsmet İpek,Osmaniye'nin Kültür Zenginlikleri, Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu,15-18 Kasım.1993, Osmaniye, s.100

²⁶ Nihat Akıcı, a.g.e. s. 38-39

²⁷ Nihat Akıcı, a.g.e, s.8-9

Bunun yanısıra özellikle geceleri ortaya çıkan sivrisinek, yazın Osmaniye’de hayatı çekilmez hale getirir. Bu nedenlerle Osmaniye ve yöresi insanı yaz mevsiminde rahat bir hayat geçireceği ortama ihtiyaç duymaktadır.

Yaz mevsiminde serin havası,kuş ve su sesleri, çam kokularıyla şehre 25 km. uzaklıktaki Zorkun Yaylası Osmaniye’lilerin ve çevre halkının yayla ihtiyacını giderecek en uygun yer olarak karşımıza çıkmaktadır. Yöre halkı yaz mevsiminde Zorkun’nun yanısıra Hasanbeyli , Almanpınarı, Cebel, Kaypak gibi yaylalara çıkmak suretiyle yaz sıcağından ve sıkıntısından kurtulma imkanını bulmaktadır.

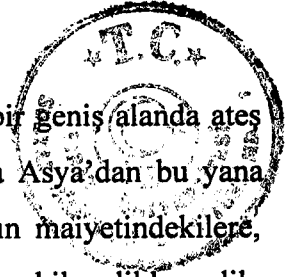
Bir yanda sıcak, nemli hava ve sinek, öbür yanda serin ve güzel havalı yaylalar.... İşte bu ortam , asırlardan beri Osmaniye’de yaşayan insanları yaylalara göç etme geleneğini yaşatmaya zorlamaktadır.

5-Zorkun’un Tarihçesi ve Zorkun İsmi

a-Tarihçesi : Zorkun’un tarihini Anadolu’nun tarihi içerisinde düşünmek gerekir. İlk insanlar yöreye yerleşen kavimler, yazın sıcağından kurtulmak amacından çok bir yerleşim yeri olarak Zorkun ve çevresindeki yaylalık alanları seçmişlerdir. Nitekim Zorkun civarında bulunan su kanalları kalıntısı tuğlasının incelenmesinden, bu su yolunun günümüzden 3.000 yıl önce yapıldığı gerçeğini ortaya koymuştur. Ayrıca Zorkun çevresindeki Romalılara ait kalelerin varlığı bu yörede tarihin eski çağlarından bu yana insanların yaşaya geldiklerini kanıtlamaktadır.

Türkler buraya ilk kez 1071 Malazgirt Zaferinden sonra 1082-1083 yıllarında gelip yurt tutmuşlardır. Selçuklular ve Osmanlılar döneminde buralarda kendi başına buyruk derebeylikler egemen olmuştur. Bu bölgede yaşayan Türk boylarına “ Ulaşlılar” adı verilmektedir. Ulaşlılar , kışları Hacılar, Fenk ve Olukbaşı çevresinde yaşarlar, yazları Nur Dağları’nın zirvesine kadar uzanan zorkun, Küreci ve Çağşırılı gibi yaylalara çıkarlardı.

Buralara yerleşen Müslüman Türklerin yaşadıkları yerleri belirleyen en belirgin kanıtlar; mezarlıklardır, Bugün hala mezar taşlarıyla ayakta kalan mezarlıklar, Hacılar, Fenk, Zorkun, Çobanlı ve Çağşırılı çevresinde yüzyıllar önce bu dağlarda yaşayan insanların öykülerini sessizce anlatmaktadır. O yıllarda buralarda yaşayan Ulaşlılar, genellikle hayvancılık ve çiftçilikle uğraşırlardı.

Babadan oğula geçen ağalıkla yönetilen Ulaşlılar, geceleri bir geniş alanda ateş yakıp onun çevresinde toplanmayı severlerdi. Bilindiği gibi Orta Asya'dan bu yana Türklerde ateşe karşı bir sevgi vardır. Bu konuda Cevdet Paşa'nın maiyetindekilere, Ulaşlıları ovaya iskan ederken söylediği şu söz günümüzde bile dilden dile dolaşmaktadır.” Ulaşlıların önüne bir ateş yakın, onlar artık o ateşin başından ayrılıp başka bir yere gidemezler.”

1865 yılında dağlarda yaşayan aşiretler Osmaniye'ye iskan edilmişlerdir. Bu tarihten sonra Zorkun çevresindeki yaylalar yazdan yaza geçici olarak dinlenmek amacıyla gelinen yerler olmuştur.

b- Zorkun İsmi : Zorkun yaylası, ismini bu yörede çok miktarda yetişen söğüde benzer bir bitkiden almaktadır. Zorkun adı verilen bu bitki, daha çok dere kenarlarında, pınar başlarında ve sulak yerlerde yetişmektedir. Yaprakları limon küfü yeşili rengindedir. Kışın yaprağını döken bir bitkidir.²⁸

E- MİLLİ MÜCADELE DÖNEMİNDE OSMANİYE

1914 - 1918 Yılları arasında Birinci Dünya Savaşı olmuş ve savaşta dostumuz olan Almanya yenildiğinden , Osmanlı Devleti de yenik sayılmıştı. Yenilgi üzerine 30 Ekim 1918'de Limni Adası'nın Mondoros liman kentinde , Mondoros Mütarekesi imzalandı. Mütarekeye göre, İstanbul ve Çanakkale boğazları düşman orduları tarafından işgal edilecek, Osmanlı Devleti'nin deniz ve kara orduları terhis edilecek, donanma teslim edilecek, yenen devletler, güvenliklerini tehlikede gördükleri yerleri işgal edebileceklerdi.

Çok geçmeden Türkiye işgale başlandı. Bu arada Adana ve ilçeleri de işgal edildi. Adana cephesinde büyük kuvvetler kullanılmamış, askerlik bakımından fazla önemi olmayan çarpışmalar ve şehir muharebeleri yapılmıştır. Adana cephesindeki savaş dağınık ve ayrıntılı olduğu gibi, süresi de kısadır. Savaş Ocak 1920'de başlamış bir yıl kadar sürdükten sonra Mart 1921'de son bulmuştur. Hukuken savaşın bitimi ise

²⁸ Neşet Dinçer,Osmaniye'de Yayla Geleneği ve Zorkun Yaylası,Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu,15-18 Kasım 1993,Osmaniye, s. 453-455

20 Ekim 1921' de imzalanan Ankara Anlaşması ile olmuştur. Bu anlaşmayla Ankara hükümetini tanıyan ilk devlet Fransa olmuştur.

1- O s m a n i y e ' n i n İ ş g a l i

25 Aralık 1918 Osmaniye'nin Fransızlar tarafından işgal edildiği gündür. Fransızların Osmaniye'yi işgal etmesinden sonra , işgal edilen il ve ilçelerde (Osmaniye'de de) Fransızlar tarafından , facialarla dolu kanlı bir dönem başlamıştır. Bunun Adana ve çevresi için başlıca üç sebebi vardır.

a-İşgal ile beraber Ermenilerin ortaya çıkıp Türkler ile amansız bir mücadeleye girişmeleri,

b-Türklerin bu il ve ilçelerde çok geç teşkilatlanmaları,

c-Daha sonra başlayacak olan kurtuluş hareketinin bir büyük devlete karşı yapılması

ERMENİ CUMHURİYETİ

Fransızların maksadı, Adana'da bir Ermeni Cumhuriyeti kurmaktı. Şimdiki halde bu başarılamazsa ki Ermeniler azınlıkta kalıyordu,geçici olarak bağımsız bir hükümet kurmaktı. Ermeniler, Taşnak ve Hınçak komiteleri tarafından özel surette, Türk düşmanlığı ile yetiştirilen kişilerdi. Çoğunluğu Erivan'lı idi Bir kısmı Erzurum ve Van gibi doğu illerimizden idiler. İçlerinde şimdiki sınırlarımızın dışından gelen Ermeniler de vardı. Ermeniler, iri kıyım,güçlü kuvvetli hain, ve canavar ruhlu idiler. Gayeleri Türklerden intikam almaktı. Gelen Fransız ordusunun 123 ve 156. fırkaları idi. Fransız ordusunun % 80'ini Ermeniler teşkil ediyordu. Ayrıca bunlar arasında Müslüman devletlerin askerleri de vardı. Bu durum gösteriyor ki, Fransızlar Kurtuluş Savaşımızda , kendi askerleriyle savaşmayan ,başka milletlerin askerlerini kullanan sömürgeci bir devlettir.

Adana ve çevresinin Fransız kuvvetleri komutanı **Bremon** idi. Reşat Gürel, Rahime Hatun isimli kitabında şöyle der; “ 25 Aralık 1918'de Osmaniye'miz de Fransız kuvvetlerinin işgaline uğradı. Üç yıl geçti aradan, üç asır kadar uzun, kapkara üç yıl Türkler yabancı bir devletin bayrağının dalgalandığı yerde nasıl yaşayabilirdi? Sıkılmadan, utanmadan.

TEŞKİLATLANMA

Türkler , tarihte devletler kuran bir millettir. Bir devleti ne zaman yıkılmışsa arkasından yeni bir Türk devleti kurulmuştur. Türk, yabancı bir devletin bayrağı altında sıkılmış, utanmış ve her zaman yeni bir devlet kurmuştur. Öyleyse, şimdi de düşman bayrağının dalgalanmasına razı olmayacaktı.

Fransız ordusuna çoğunlukla Ermeniler alınıyordu. Osmaniye’de de böyle oldu. Çoğunluğu Ermeni olan Jandarma birliği meydana getirildi. Böylece Osmaniye’de Ermeni zulmü başlamış oldu. Osmaniye’liler buna karşı çıktılar.

2- A d a n a C e p h e s i

Olaylar, Osmaniye’de bu şekilde devam ederken, Sivas Kongresi’nden sonra 16 Kasım 1919’da Sivas’da kumandanlar toplantısı yapılmıştı. Fırat nehrinin batısında kalan kısma Güney (Adana) cephesi adı verilerek kumandanlığına Albay Salahattin Adil Bey getirildi. Osmaniye’de çeteler (Milis, Kuvayi Milliye) yavaş yavaş teşekkül etmeye başlamıştı. Yine bu sırada Bremon, Türk İslamlara hoş görünmek için Osmaniye’de bir fetvahane açtırdı.

Mustafa Kemal Paşa 25 Ocak 1920 tarihinde ilgili komutanlıklara şu talimatı verdi : Fransızlara karşı ayaklanma hareketinin şekli , Fransız kuvvetlerini ayrı ayrı , birdenbire, bulundukları yerde sarmak ve ufak garnizonlardan başlayarak esir almak ve yok etmektir. Bu teşebbüs, demiryolu tünellerini ve köprülerini atmak, yolları otomobil işletmeyecek hale getirmek ve Fransız kuvvetlerinin birbiriyle olan irtibatını kesmek suretiyle geliştirilecektir.

Çete hareketi gelişmekte idi. Bu emirden sonra daha fazla hızlanmıştı. Çeteler vatanseverlik duygularıyla savaşıma işgal altındaki Osmaniye ve köylerini kuşatarak muharebe ediyorlardı.

3- Domuzlu Dağına Çıkış

Gâvur Ali ve 25 kadar arkadaşı , düşmanın Osmaniye ve köylerinden kovulması için, Domuzlu Dağına çıkarlar. Bu olay bomba tesiri yapar. Çetelerin yanında kara barut, tüfek ve en kuvvetlisi bitmez tükenmez imanları vardı.

4- Kaç - Kaç Taktiği

1920 yılının bir ramazan günü ... Çeteler çarşı içine istihkâm kazarlar. Mehmet Eminlerin evi tarafından üç Fransız tankı görünür. Çeteler ateşe başlarlar. Fransızlar da tank ve makinalılarla karşılık verirler. Tank ve tüfek sesi birbirine karışır. Tanklar ayrı ayrı yollara yönelir, çeteler yollara ağaçlar devirir. İstasyondan Fransızların attığı top mermileri şehri hallaç pamuğu gibi atar. Bu sırada Osmaniye'liler ilk şehidini verir. Belediye binası ile Kız Meslek Lisesinin bulunduğu yerdeki su arkında **Kelceoğlu Ali** şehit olur.

Osmaniye'liler kaçımaya başlarlar. Kadın-erkek, genç-ihthiyar, çoluk-çocuk, evini-barkını bırakarak çevre köylere ve dağa göç ederler. Dereobası, Çardak, Gebeli, Sarpınağzı ve Bahçe köyleri ile dağ ve dağdaki köyler yeni evleri olur.

Bu sırada Fransızlar Ankara Hükümeti ile bir ateşkes imzalamak isterler .Bunun faydası : Düşmanı İstanbul Hükümeti ile konuşmaktan alıkoymak, milli kuvvetlerin düzenlenmesi ve Ankara'daki milli hükümetin tanınmasını sağlamak oldu. Ayrıca ateşkes istekleri düşmanın zayıflığını ve daha başka kuvvetler getiremeyeceğinin bir delili olmuştur.

Ateşkes 28 Mayıs 1920'de Ankara'da imzalandı. Bu mütarekenin . 29-30 Mayıs gece yarısından itibaren bütün Fransız cephesinde , Fransızlarla yapıldığı ve süresinin 20 gün olduğunu, Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Kemal imzasıyla Türk komutanlara bildirildi.

Mütarekenin imzalanması ile bazı Osmaniye'liler evlerine döndüler. Ancak mütareke daha süresini doldurmadan Fransızların taşkın ve haksız hareketleri sebebiyle, Haziran başlarında bozuldu. Çarpışmalar, bundan sonra daha da hızlandı.

5- Düşman Karargahına Baskın ve Rahime Hatun

Rahime Hatun (Babası Tayyar Rahime derdi.) Osmaniye'nin Ramiyeler köyünde doğmuş, büyümüş, Ziv Ali ile evlenmiş, 1 Temmuz 1920'de de şehit olmuştur. Türk kadını, erkeği ile düşmana silah sıkan insandır. Bu hiçbir millette görülmez savaşta Türk kadını, zaman olmuş erkeğe önderlik yapmıştır. İşte bu kadınlardan birisi de Rahime Hatundur. Rahime Hatun, Çona'da milli kuvvetlerimize katılmıştır. Esmer benizli, kısaca boylu,tok sesli, şakacı, gözü pek, gayet hürmetli bir kadındı.

Çeteler, 1 Temmuz 1920 günü Hacı Ökkeş'in evindeki düşman karargâhına bir baskın yaparlar. Önce evin etrafına gaz dökülür, fakat Fransızlar baskının farkına varırlar ve ev yakılamaz. Karşılıklı ateş başlar. Halil Kara buğday kuyusuna düşer,sol omuz kürek kemiği kırılır, sol gözü kör olur. Ahmet Kara'nın başparmağı parçalanır. Kişnazlı Yusuf Çavuş yaralanır. Kadir Çavuş , çetelerin üzerine gelen bombaları düşman karargahına geri atar. Bu arada çenesinden yaralanır.

Baskının başarısızlığa gitmekte olduğunu gören Rahime Hatun, ayağa kalkar :

“ Ben kadın olduğum halde ayakta durmasını biliyorum. Siz erkek olduğunuz halde yerde sürünmekten utanmıyorsunuz ! “ der. Onun bu cesaret veren sözleri çeteleri coşturur,fakat bu sırada Rahime Hatun vurulur ve ölürken : “ Ölümü düşmana koman” der. Az sonra da düşman karargahı zapt edilir ve bayrağımız göndere çekilir.

6- Toprakkale Baskını

Toprakkale, o zamanlar düşman karargahı idi, Trenler her tarafa bağlantı sağlıyordu ve asker sevkiyatında kullanılıyordu. Bu Fransızların lehine bir durumdu. Öyleyse Toprakkale düşmandan temizlenmeli ve trenin Osmaniye tarafına hareketine mani olunmalı idi. Buna karar verilir. Kadirli grubu ile Osmaniye grubu çeteleri Cevdetiye (Araplı) de birleşirler. Baskının gece yapılmasına karar verirler. Karabahadır Dağından düşmana saldırırlar. Topçu İbrahim top atışına başlar, çevredeki Fransız askerler Toprakkale'ye sığınır, top beş mermi attıktan sonra işlemez olur. Mücadele öğleye kadar devam eder. Adana'dan gelen takviye birlikler ve tayyareler Toprakkale baskınına başarısızlıkla sonuçlandırır. Çeteler Cevdetiye'ye geri dönerler. 24 Temmuz 1920.

7 Ocak 1922 günü ayrılmışlardır. Her yıl 7 Ocak günü Osmaniye'nin Kurtuluş Bayramı olarak coşkun bir şekilde kutlanır.

Osmaniye'de kurtuluş mücadelesi 7,5 ay kadar sürmüştür. Sabahattin Selek " Anadolu İhtilali" isimli kitabında : Kurtuluş Savaşında Osmaniye Askerlik Şubesi'ne kayıtlı 38 kişi şehit olmuştur der. Ayrıca rahmetli Ahmet Kılıç " Osmaniye Tarihi " isimli eserinde , Kurtuluş Savaşındaki Osmaniye'li şehitlerin sayısının 64-65 olduğunu yazar.²⁹

OSMANİYE'Lİ KADIN KAHRAMANLAR

1- R a h i m e H a t u n

İstiklal Savaşında Türk kadınlarının savaşı süresince kağınlarla ve sırtlarıyla orduya cephane ve erzak taşımaları, yaralıların yaralarını sarmak ve cephe gerisine taşımaları gibi büyük hizmet ve fedakarlıklar yaptıkları bilinen bir gerçektir. Bunlar arasında bilfiil muharabe edenler içerisinde şahsiyetleri temayüz etmiş üç kadın en önemlileridir. Bunlar ;

a-Yunan işgali sırasında akıncılar müfrezesinde Halil Efendinin karısı Gördesli Makbule,

b-Adana'nın Külek nahiyesinin Banzır çukur köyünden ,Hasan Ağa'nın karısı Hatice,

c-Osmaniye kazasının Kaypak nahiyesi Raziye köyünden bayan Rahime.

Fransızların işkence tazyiklerine tahammül edemiyerek Hüseyin ağa(Hayta)nın milli kuvvetlerine gönüllü olarak ilhak etmiş ve 1920 Şubatında Hasanbeyli civarında Fransız 9. tümeniyle icra edilen taarruza müfrezesiyle bilfiil iştirak eden Rahime Hatun , bu müsademede şehit düşen ve ateş altında kalan iki arkadaşını kurtarmak için milli kuvvetler efradının gösterdiği tereddüdü görünce, derhal ileri atılarak gidip şehitlerin naaşlarını kurtarmış ve bu kahramanca hareketinden dolayı kendisine **Tayyar** namı verilmiştir. Temmuz 1920 'de Osmaniye'deki müstahkem Fransız karargahına saldırış yaparken arkadaşlarının tereddüdünü gören Rahme Hatun, " Ben kadın olduğum halde ayakta duruyorum da , siz erkek olduğunuz halde yerlerde sürünmekten ve saklanmaktan utanmıyor musunuz ? " diye bağırarak arkadaşlarını

hücuma teşvik etmiş ve Fransız karargahı kapısının on adım önünde aldığı bir kurşunla şehit olmuştur. Büyük şairin dediği gibi “ Yine bir şey yapabildim diyemem hatıranın Ruhun şad olsun.”³⁰

2- Kara Fatma Hatun

Kara Fatma şöhretini bütün Osmanlı ülkesine yayan gerçekten kişiliğine saygı duyduğumuz **Milli Kahramanımız**, Osmaniye’li ve Cerit aşiretine mensup olan **Asiye Hatun**’dur. Onunla ilgili bilgiler 1854 yılında Kırım harbi sürerken ortaya çıkar. Kara Fatma’nın serüveni dilden dile anlatılır. Avrupa basın-yayın organlarında gravür tarzında resimleri yayınlanır, hakkında şiirler yazılır.

Kara Fatma 1854 yılı Mayıs ayı içinde , Osmanlı ordusunun bir neferi olarak yanında bulunan gönüllülerle birlikte Osmanlı-Rus savaşının devam ettiği Tuna boylarına gitti. Silistre ve Babadağı tabyalarında düşmanla süren savaşın içinde bulundu. Cesareti, Türk milletine örnek olan vatanseverliği ve kahramanlığı ile herkesin takdirini kazandı. Kara Fatma ve yanında bulunan Osmaniye’li Türkmen aşiretine mensup kahramanlar, “ Din,vatan ve millet aşkıyla “ şehit olmayı göze alarak savaşın içinde görev yaptılar. Bu savaşta Kara Fatma yaralandı ve cephe gerisine alındı.

At üstünde heykel gibi duran soyunun erkeklerini arkasına takıp moskofla cenge koşan bu kadın biraz yadırganmakla birlikte herkesin takdirini kazanmıştı.³¹

Osmanlı Devleti’nin buhranlı yıllarında (19.yy. sonlarına doğru) Türk milletine örnek olacak kadın kahramanlarımızın sayısı arttı. 1877-78 Osmanlı-Rus harbinde düşmanla kahramanca çarpışan Nene Hatun ile yine Erzurumlu aynı olaylarda yer alan Kara Fatma şöhretli “ **Fatma Seher Hanım**” unutulmaz isimlerdir. Çukurova’da Fransız işgali ve Ermeni saldırısına karşı Adana ve Tarsus cephelerinde yararlıklar gösteren **Adile Onbaşı**’nın da şöhreti Kara Fatmadır. Ege bölgesinde Yunanlılarla savaşan Türk askerlerine moral vermek için hazırlanan kahramanlık kartpostallarında, Askerlerimizin imdadına yetişen, ve düşmanı perişan eden Kara Fatma konusu işlenmiştir. Keza Kurtuluş Savaşımızda yine Osmaniye’de düşmana karşı savaşan ve

²⁹ Nihat Akıcı, a.g.e. s.25-37

³⁰ Eda Acarsoy, **Kadın Kahramanlarımız ve Rahime Hatun**, Güneysu Dergisi, Osmaniye, 1990, Sayı 25, s.10

³¹ Cezmi Yurtsever, **Efsanevi Milli Kahramanlarımız**, Güneysu Dergisi, Osmaniye, 1990, Sayı.28, s.4

şehit olan Rahime Hatun bile kara Fatma davasının takipçisi unutulmaz bir Türk kadınıdır.³²

Gülizar Polatcan'ın 7 Ocak 1922 ve Aşık Derdi Derya'nın Osmaniye şiiieri hem bizi duygulandırmış hem de Osmaniye'yi daha iyi tanıma imkanını sağlamıştır.

7 O c a k 1 9 2 2

25 Aralık 1918 İskenderun'dan
Geldi; İngiliz ardından Fransız
İşgal edildi Osmaniye
Halk perişan,aç,susuz
Kaç kaç oldu halk, göç eyledi dağlara
Kadın,çoluk-çocuk,kız-kızan,genç,ihtiyar
Ovadan dağlara göç eyledi
Osmaniyelilerin vicdanı sızladı,istikbal için
Arkadan vurdu Ermeni
İnledi,gözleri kan ağıladı,vicdanı bağımsızlık için
Gece gündüz demeden durmadan,
Çalıştı bağımsızlık için
Dört yıl usanmadan ,yılmadan
Tedirgin etti düşmanı
Çalıştı vatan için
Baskın yapıldı Mamure'de düşmana
Sami Bey,Kalender Mustafa
Şehit düştü Mamure'de
Bağımsızlık için çarpışan Osmaniye
7 Ocak 1922'de kurtuldu düşmandan³⁴

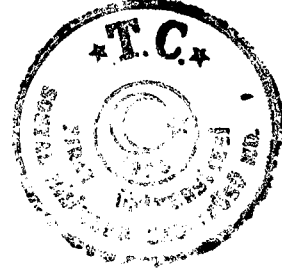
O s m a n i y e

Osmaniye ilçesi Seyhana bağlı
Sana misafir geldim Osmaniye
Farsakmekanındır Karacaoğlan
Sana misafir geldim Osmaniye
Yeşil libas giymiş,dağı toprağı
Bülbüller yuvası bahçesi ,bağı
Hastanesi de dertliler ocağı
Sana misafir geldim Osmaniye
Zorkun Yaylası da yücedir yüce
Cebelibereket başımın tacı
Ovayı sular Aslantaş Barajı
Sana misafir geldim Osmaniye
Amanos Dağları sıralı dağlar
Kanlıgeçitte hergün kanlar çağlar
Nice öksüz kalan yavrular ağlar
Sanamisafir geldim Osmaniye³³

³² Cesmi Yurtsever, **Osmaniye'li Milli Kahraman Kara Fatma**, I.Osmaniye Sempozyumu,15-18 Kasım 1993, Osmaniye, s.63-67

³³ Aşık Derdi Derya, **Osmaniye**,Güneysu Dergisi, Osmaniye,1986, Sayı.12, s. 11

³⁴ Gülizar Polatcan, **7 Ocak 1922**,Güneysu Dergisi, Osmaniye,1986, Sayı.12 s.11

F- OSMANİYE'NİN BELDELERİ

Osmaniye'nin Ellek, Cevdetiye, Kırmıtlı ve Böcekli adında dört beldesi vardır.

1- Ellek Beldesi:

Osmaniye'ye uzaklığı 30 km. dir. 2300 hane olup, nüfusu 11.529'dur.

Dini Yapısı: Bu belde halkının hepsi sünni Müslüman olup, Hanefi mezhebine mensuptur. Belde halkı yerlidir.

Ekonomi: Halkı genellikle tarım ve hayvancılıkla uğraşır. Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memur kesimi % 15'dir. Bu beldede Tarım ve Kredi Kooperatifi vardır.

Kültür: Halkın % 70'i okur yazardır. Çocuk parkı ve diğer sosyal tesisler mevcuttur.

Okullar: Beldede 2 ilkokul, 1 ortaokul vardır.

Ayrıca beldede 1 sağlık ocağı ile 4 cami mevcuttur.³⁵

2- Cevdetiye Beldesi:

Osmaniye'ye uzaklığı 7 km. dir. 906 hanesi olup, nüfusu 4520'dir.

Dini Yapısı: Belde halkının hepsi Sünni Müslüman olup, Hanefi mezhebine mensuptur. Belde halkının çoğu yerlidir. % 5 oranında yabancı vardır.

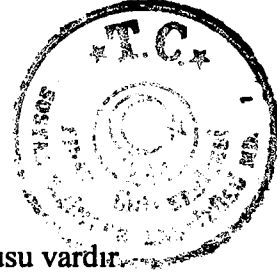
Ekonomi: Halkı genellikle tarım ve hayvancılıkla uğraşır. Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memur kesimi % 15 civarındadır. Beldede sanayi kuruluşu vardır. Burada zirai tarım makinalarının tamir, bakım ve onarımı yapılır. Ayrıca Tarım ve Kredi Kooperatifi bulunmaktadır.

Okullar: Beldede 1 ilkokul, 1 ortaokul, 1 lise vardır.

Ayrıca 1 sağlık ocağı ile 1 cami bulunmaktadır. Cevdetiye beldesi ile Kesme Burun köyü arasından Ceyhan nehri geçmektedir. Bu nehir yöreye ayrı bir güzellik vermektedir.³⁶

³⁵ Bilgi: Muhsin Yeşildemir, Hüseyin Yazar, Belde sakinleri, Ellek Beldesi, 28.8.1997

³⁶ Bilgi: Mehmet Gök, Belde sakini, Cevdetiye beldesi, 28.8.1997

3- Kırmıtlı Beldesi :

Osmaniye'ye uzaklığı 20 km. dir. 688 hanesi ve 3444 nüfusu vardır.

Dini Yapısı : Yerli halktan oluşan belde halkının hepsi Sünni Müslüman olup, Hanefi mezhebine mensuptur.

Ekonomi : Halkı genellikle tarım ve hayvancılıkla uğraşır. Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memur kesimi % 15 ' tir. Beldede Tarım Kredi Kooperatifi vardır.

Kültür : Halkın % 75'i okur yazardır. Çocuk parkı ve diğer sosyal tesisler mevcuttur.

Okul :Beldede, 1 ilkokul, 1 ortaokul, 1 sağlık ocağı ve 1 cami vardır .³⁷

4-B ö c e k l i B e l d e s i : Osmaniye'ye uzaklığı 50 km. dir. 1045 hanesi ve 5226 nüfusu vardır.

Dini Yapısı : Yerli halktan oluşan belde halkının hepsi Sünni müslüman olup,Hanefi mezhebine mensuptur.

Ekonomi : Halkı genellikle tarımla uğraşır, kısmen hayvancılık da yapılır. Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memur kesimi % 12 civarındadır.

Kültür : Halkın % 70'i okur yazardır. çocuk parkı ve diğer sosyal tesisleri mevcut değildir.

Okul : Beldede 4 ilkokul, 1 ortaokul , 1 sağlık ocağı ve 2 cami vardır.³⁸

³⁷ Teyfik Dikici, Kırmıtlı beldesi sakini, Kırmıtlı Beldesi, 28.8.1997

³⁸ Hasan Karınsız, Böcekli beldesi sakini, Böcekli Beldesi,28.8.1997

G-OSMANİYE'DE BULUNAN DERNEK VE VAKIFLAR

a- Dernekler

Kültür Turizm ve Kalkındırma Derneği

Din Görevlileri Derneği

Emekliler Derneği

Osmaniye Folklor Araştırma Derneği

Zorkun Yaylası Güzelleştirme Derneği

Özürlüler Derneği

Musiki Derneği

Tüketim ve Üretim Derneği

Darendeliler Dayanışma Derneği

Hacı Bektaş Veli Derneği

b- Vakıflar

Anadolu Eğitim Kültür ve Bilim Vakfı

Milli Gençlik Vakfı

Diyanet Vakfı

Türkiye Kültür Sağlık ve Eğitim Vakfı (Genel Merkez)

H-OSMANİYE'YE BAĞLI İLÇELERİN KISA TARİHÇELERİ

I- KADIRLI İLÇESİ

a) Coğrafi Konumu :

24.10.1996 tarihinde Adana'dan ayrılarak Osmaniye'ye bağlanan Kadirli, Osmaniye İli'nin en önemli ilçelerinden biridir. Kuzeyden Saimbeyli ve Feke, batıdan Kozan, güneyden Ceyhan ve Osmaniye (Merkez), doğudan Andırın ve Düziçi ilçeleriyle çevrilidir.

İlçenin yüzölçümü, 1497 km² 'dir. Deniz seviyesinden yüksekliği ise 95 m., Osmaniye İl merkezine uzaklığı 46 km.'dir. Kadirli topraklarının ortalama 2/3 'ü dağlık ve yaylalık, 1/3'ü ise ovalık alandır. Bölgenin güneyi geniş Kadirli Ovası'na açılır.

Kuzey kısımları Diniker, Tekeçoğlu, Akçadağ ve Toklu Dağları ile bunların devamı olan sıralarla alçalarak üzeri "Maki" türü bitkilerle örtülü tepelerle engebelidir.

Ortasından geçen Savrun Çayı, Sülemiş Tepesi, yeşilliklere bürünmüş görüntüsüyle Kadirli, tarifsiz güzellikte coğrafi manzaralar sergiler, dağ, yayla ve ova gibi yeryüzü şekillerinin hepsinin özelliklerini bünyesinde taşır. Doğal bakımdan ilçenin arazileri iki bölümde incelenebilir.

1-Dağlık ve yaylalık bölgeler

2-Ovalık bölgeler.

Orta Torosların teşkil ettiği dağlık ve yaylalık bölgeler kuzeyden Adana Ovası'na doğru ekseriye sarp, yalçın şekiller ortaya koyarlar. Bu dağ ve yaylalar (Plato), ormanlarla örtülüdür. Şiddetli aşınmanın, sürüklemenin neticesi yeşillikler arasından bazan yalçın ve çıplak tepelerin sivrildiği de görülmüştür. Dağların yükseklikleri yer yer 2500-3000 m. ye ulaşmaktadır. Ortalama yüksekliği 1000 m. civarında olan bu dağlık bölge, güneye doğru yavaş yavaş alçalırken, yer yer de dağ aralarında gayet dar ve derin vadi oluklarına rastlanmaktadır. Savrun, Sumbas, Keşiş vadi olukları, ta eskiden beri insanların Uzun Yayla ile bağlantılarını sağlamaktadır. Bu dağlar ve derin vadilerle oyulmuş ormanlık yayla sırtları, geçmişten bugüne insanlara sığınak teşkil etmiş, stratejik bakımdan çok önemlidir. Yaylalar ayrıca yaz sıcaklarında bunalan halkın birer serinleme ve dinlenme yerleridir. İklimin yaz aylarında sıcak ve kurak oluşu Kadirli'de yaylama-kışlama gerçeğini getirdiği için yaylalar Kadirli'nin hayat ve can damarıdır.³⁹

Kadirli yukarı ovanın kuzeydoğu kenarında, Ceyhan Irmağı'na karışan Savrun Çayı'nın ovaya çıktığı kesimde kurulmuştur. Denizden yüksekliği 95-100 m. olup, kuzeydoğu kesimi tepelerle çevrilmiştir. Coğrafi konumu 36 derece 5 dakika doğu boylamı, 37 derece 30 dakika kuzey enlemindedir. Kadirli İlçesi'nin kuzeydoğusu ormanlarla kaplı, arızalı ve dağlık olup, yerleşim alanları oldukça düz olan ova kesimindedir.⁴⁰

³⁹ Seviye Solak, Milli Mücadele ve Kadirli, Erzurum, 1995, s. 11-12

⁴⁰ Fahri Yetman, Kadirli- Adana İmar Planı Araştırmaları, Kadirli, 1990, s.1

b) İdari Yapısı :

Kadirli'de merkez bucak dışında başka bucağı yoktur. Merkeze bağlı 75 köyün bir bölümü 1000-2000 nüfuslu, çoğu ise 250-1000 nüfuslu küçük yerleşimlerdir. Kadirli'nin 1990 sayımında nüfusu , 55.061 olarak tespit edilmişse de , günümüze kadar devamlı artışla bu sayının üstüne çıkmıştır. 1997 Nüfus Sayımı sonuçlarına göre İlçe'nin nüfusu 64.441, hane sayısı ise 13.160 dır. Eski bir yerleşim yeri olan Kadirli'de belediye teşkilatının kuruluşu 1887 yılına kadar uzamaktadır.

c) Ekonomik Durumu :

Kadirli'nin ekonomik yapısı büyük ölçüde tarıma dayalıdır. Yetiştirilen tarım ürünlerinin ticareti ve bu ticarete bağlı olarak gelişen taşımacılık faaliyeti Kadirli'nin en önemli gelir kaynağıdır. Tarım ve sulama oldukça ileri durumdadır. Sulama imkanları ile verimli olan topraktan bol ve çeşitli ürünler elde edilmektedir. İlçe'de ayrıca ikinci ürün projesi uygulanmakta ve ekonomiye büyük katkı sağlamaktadır.

d) Ulaşım Durumu :

Kadirli ana ulaşım şebekelerinden biraz uzak kalmakta ise de Adana ve komşu illerden Mersin ve İskenderun'daki çeşitli ulaşım imkanlarından yararlanabilmektedir. Karayolu olarak, kasaba merkezi güneyden geçen E-5 karayoluna 58 km.lik asfalt yol ile bağlı olup, bu yol ile Adana ve Gaziantep yönlerinden yurdun dört bir yanına ulaşılabilir. Yeni yapılan otoyol ile Kozan, Misis ve Ceyhan kapılarından yararlanabilmektedir. Demiryolu için en yakın istasyon 60 km. mesafedeki Ceyhan'dadır. Adana havaalanı ile uçak ulaşımı , Mersin ve İskenderun limanlarından da deniz yol ulaşımı imkanları vardır. Kadirli'yi E-5' e bağlayan şose 58 km. olup buradan Adana'ya ise 90 km. kara yolu ile ulaşılmaktadır.

e) Kadirli'nin Tarihçesi

Kadirli Merkez Tarihi Kronolojisi :

M.S. 69- Romalılar (Roma Flavyon Hanedanı zamanında kurulduğu için Kadirli'ye Flavyonların şehri anlamına gelen " Flavypolis" denilmiştir.)

395-Bizanslılar

704-Emeviler (Halife Abdülmelik oğlu Abdullah bütün zaptetmiştir.Kösepinar köyünde Zahleden dönen Zehli ve Ebülhasan isimleri bunlardan kalmıştır.

748-Bizanslılar

758-Abbasiiler (Abbasi halifesi Ebu Cafer El Mansur'un Emre ile Doğu Oğuz Kansu Türk Ordusu ve kumandanı Yahya oğlu Cebrail Çukurova ile birlikte Kadirli'yi ele geçirmiştir. Binboğa dağı , Seyhan , Ceyhan nehir ve kollarının adı bunlardan kalmıştır.)

969-Bizanslılar

1071-Büyük Selçuklular (Kadirli, Malazgirt Zaferi ile tamamen Oğuz Türk Yurdu olmuştur. 1074'de Konya Selçuklu Devleti'nin kurucusu Süleyman Şah , buraları Rumlardan alarak , Kars'tan getirdiği Türkleri Toros Dağlarına ve Çukurovaya iskan etmiştir.)

1096- I.Haçlı Ordusu ve Anavarza Ermeni Prensligi

1129- Danişmendliler (Melik Ahmet Gazi , Anavarza Kalesinde Ermeni Prensligini yenerek , Doğu Yukarı Çukurovaya hakim oldu. Sarıdanışmanlı, Aşağı Çıyanlı'da "Akmezar" Akova köyünde "Akmeşet" Akmaşat, Yağbasan isimleri Danişmendlilerden kalmıştır.)

1147- II. Haçlı Ordusu ve 1133 zelzelesinden sonra Sis Ermeni Prensligi

1170- Zengioğlu Nurettin Mahmut (Musul Atabeyi)

1180- Selahattin Eyyubi

1188- III. Haçlı Ordusu ve 1199'dan sonra Sis Kilikya Küçük Ermeni Krallığı

1210- Konya Selçukiler (Konya Selçuklu Sultanı İzzetin Keykavus, Hacın ve Çın Çın Kalelerini zaptedince Sis Ermeni Kralı Selçukilere biat etmek zorunda kaldı.)

1243-Moğollar (Sivas Köseadağ Meydan Muharebesinde Konya Selçuklu Sultanı Gıyasettin Keyhüsrev'i mağlup eden meşhur Moğol Kumandanı Bayçu, Sis Ermeni Krallığına hakim oldu. Torunu Sülemiş Bey , kışın Kadirli Sülemiş tepesinde kışlar , yazın Feke'nin Sülemiş mahallesinde kalırdı.)

1375- Mısır Türk Kölemenleri (Sis Krallığının ortadan kaldırılmasından bir süre sonra ,Sumbas suyunun doğusu Dulkadiroğulları'na verilmiş ,bu dönemde 1480-1490 arası Dulkadiroğlu Alaüddevle Bozkurt Bey'in oğlu Sarı Kaplan tarafından

Bizans'tan kalan kilise Alâcami adıyla camiye çevirilmiştir.)

1515-Osmanlılar (Zülkadiroğulları Osmanlı'ya yenilince , Zülkadiroğlu Beyliği ortadan kaldırılmış, burası da Maraş Zülkadriye Beylerbeyi olarak İstanbul'a bağlanmıştır.1517'de sancak merkezi teşekkül ettirilmiş adına **Karszülkadriye Sancağı** denilmiştir.)

1695- 1865 Sancak merkezi yağmalanmış, yıkılmış ve o dönemde buraya **Kars Pazarı** ismi verilmiştir.

1865-**Karszülkadriye** adıyla yeniden ilçe olmuştur.

14 Mart 1919'dan, 7 Mart 1920'ye kadar Fransız işgaline uğramış, 7 Mart 1920'de Fransız işgalinden kurtulmuştur.

1928 yılında Zülkadirli'den kısaltılarak " Kadirli " ismi verilmiştir. (Kadirli ismi o zamanlar Adana İl Genel Meclisinde sözü geçen Karamüftüzade Remzi Özdemir Bey'in teklifiyle alınmıştır. Remzi Bey Kadirli isminin alınmasıyla hem Zülkadiroğulları'nın hatırlanmasını sağlamış ,hem de yörenin Türklük özelliklerinin tarihi-kültürel temellere dayanmasına yardımcı olmuştur.)⁴¹

2-Kadirli İlçesi'nin Tarihçesi : Kadirli'nin yerleşim geçmişi çok eski devirlere uzanmaktadır. Bölgenin coğrafi durumu ve Çukurovanın münbit topraklarının sağladığı avantajlar buraya yerleşmeyi cazip hale getirmiştir. Zaman zinciri içinde Hititlerden başlayan ve Romalılar, Bizanslılar ve Selçukluların idaresinde bulunan Kadirli (Eski adı Karszülkadriye veya Kars Pazarı) bir süre Dulkadir Beyliğinin merkezi olmuş ,1520 yılında Osmanlı imparatorluğuna katılmıştır. 1887 yılında ilk belediye teşkilatı kurulan Kadirli, bu adı 1928'de Cumhuriyet döneminde almıştır. Kurtuluş Savaşı sırasında birara Fransız işgalinde kalmış ve 1920 yılında bu işgalden kurtulmuştur. Kadirlinin kurtuluş bayramı her yıl 7 Mart günü kutlanmaktadır.

Kadirli ve çevresinde bu antik dönemlerden bir çok kalıntı vardır. Bunların en önemlileri Karatepe'dedir. Kent içinde ise tek ayakta kalabilen eser Alâ Camii'dir.

Karatepe

Kadirli ilçesi sınırları içerisinde 21 km. güneydoğusunda bulunan Karatepe’de son Hitit çağından (M.Ö. 7. yy.) kalma taş kitabe ve heykeller bulunmaktadır. Hükümdar **Asitavandas** kurulan kalede bulunan Finike çivi yazısı ve bunun tercümesi olan Hitit Hiyeğrolif yazısını taşıyan kitabeler günümüze kadar iyi korunmuş durumda değerli belgelerdir. Aslantaş Barajının yapılması ile Karatepe göl kenarında kalmış ve çamlar arasındaki bir açık hava müzesi Karatepe Milli Parkının önemini artırmıştır.

Alâ Camii

Kadirli’de ayakta kalabilmiş eski bir eser olan Alâ Camii , Roma, Bizans ve Türk dönemlerinin izlerini taşımaktadır. M.S. 6. yy. da Romalılar döneminde inşa edilen tapınak daha sonra Bizanslılar tarafından kilise olarak tadil edilerek kullanılmış son olarak 1489 yılında Dülkadiroğulları zamanında bir minare eklenerek camiye çevirilmiştir. Kadirli merkezinde bulunan Alâ Camii bugün harap vaziyette olup, 1924 ‘den beri kullanılmamaktadır.

Anazarva

Kadirli’nin 20 km. güneyinde bulunan Anazarva , Kilikya Ovasının önemli bir şehri olup, Asurlular tarafından kurulduğu söylenmektedir. Burası da bir çok el değiştirmiş, yıkılmış, yakılmış, yeniden yapılmış, günümüze kalesi başta olmak üzere yapı harabeleri kalmıştır.⁴²

Kadirli’de Milli Mücadele : Osmanlı Devleti I. Dünya Harbi sonunda yenilgiyi kabul ederek , Mondoros Mütarekesini 30 Ekim 1918’de imzalamıştı. 31 Ekim 1918 tarihinde 7. Ordu Kumandanı Mustafa Kemal Paşa’ya Halep’in Azze ilçesinin Katma Tren İstasyon Köyünde durum tebliği edildiğinde, Mustafa Kemal Paşa subaylarını toplayarak Mondoros Mütarekesi şartlarını anlatmış, “ Büyük Harp bitti. Kurtuluş Harbi başlayacak” mesajını ta o zamandan vermişti.

Harp yıllarında düşmanla beraberliği tesbit edilerek , 1915 yılında Suriye’ye sürgüne gönderilen Ermeniler de düşmanla birlikte kin ve öfke dolu olarak yurda

⁴² Fahri Yetman, a.g.e. s.1-18

geliyordu. Ermenilerden bölük bölük çeteler teşkil ettirildi ve silahlandırıldı. Adana’da “Kamavur” denildi. Kilikya Ermeni Devleti kurulacağına, Kozan merkezindeki manastırlarına Ermeni bayrağı çekileceğine, Fransızlar tarafından söz verildi.

Fransızların şımarttığı Ermeniler, Müslüman Türkler üzerine insafsızca saldırmaya başladılar. Mallarını ellerinden alıyorlar, yakıp, yıkıyorlar ve öldürüyorlardı. Feke’nin Bozat köyünün yakılması, ileri gelen beş kişinin Kozan Hükümet konağı önünde kurşuna dizilmesi, Kozan’ın Kamışoba köyünün basılarak evlerin ateşe verilmesi, bu ateşlemede çıkıp kaçmak isteyen çocukların kurşunlanması, Saimbeyli’de İslam mahallesinin tümüyle yakılması, 480 müslümanın öldürülmesi verilecek örneklerden bazılarıydı. Adana’da Vanlı Ahmet Efendinin evinin gece basılarak kendisinin, oğlunun, gelininin ve torununun öldürülmesi, anlatılanların çoğalıp gitmesi bölgede öfkeyi getirirken, “ Zulüm altında yaşamaktansa ölmek daha hayırlıdır” sesleri yükseliyordu.

19 Aralık 1918’de Dört Yol’un Özerli köyü muhtarı Şih Musazade Mehmet Ağa ile üye Abdülkadir Ağazade Yusuf Ağa Dört Yol Ermeni Jandarma Karakolunda öldürüldü. 20 Aralık 1918 tarihinde Mehmet Ağa’nın kardeşi Kara Hasan ve arkadaşları da bu karakolu basarak, Ermeni Jandarmalarını öldürüp, intikamlarını aldılar. Bu hareketle, Çukurova’da ilk silahlı sivil halk mukavemeti başlatılmış oldu.

Yaşanılanlar isyan edilmeyecek gibi değildi. Kozan ve Hacın (Saimbeyli) tarafında insanların dili ve kulağı kesiliyor, kazığa oturtuluyordu. Bölgenin işgalinden Kadirli de nasibini almıştı. 1.1.1919’da Suriye’de Derzor’a sürgüne gönderilen Kadirli’nin yerli Ermenileri de Kadirli’ye gelmeye başladılar.

Kadirli’nin düşünürleri de biraraya geldiler, Ermeni işgal hareketini önlemek için çareler aradılar. Çok sıkıntılı günler yaşandı. Çok büyük gayretler sonucu Kadirli’ye geleceği söylentileri duyulan “Kamavur” denilen güçler Kadirli’ye getirilmedi. Fakat Kadirli’nin bağlı bulunduğu Kozan (Sis) Sancağı 8.3.1918 tarihinde Fransız yüzbaşı Tayyarda (Taillardat) tarafından işgal edildikten sonra 14.3.1919 Cumartesi günü Fransız kumandan Taillardat, Üsteğmen Suphi ile birlikte bir bölük Cezayir’li Arap Müslüman Fransız müstemleke askerleriyle Kadirli’ye girdi.

Fransızlar, Ermenileri de kuvvet olarak kullanmışlar, Ermeniler de bu gayeye tüm güçleriyle hizmet etmişlerdir. Çünkü onların birbirinden korkuncu, Türklerin mallarını ellerinden almak, Türk ekseriyetini azaltmak, bu havalide Kilikya Ermeni Devleti kurmak gibi emelleri vardı.

Kadirli'de de tepki hareketleri hız kazanıyordu. Dağlık ve ormanlık bir yerleşme bölgesinde oturan, çok cesur bir aile olarak tanınan Ali Kahyalar denilen Öndaşlar (İspirler) ilk silahlananlar arasındaydı. Cıgıcık köyünde bir Türk ailesinin evinden gelininin dağa kaldırılması üzerine , Ali Kahyalar Çukurköprü civarında yakaladıkları bir Ermeniye dağa götürüp öldürmüşlerdi.. Ermenilerin Kadirli'de gösterdikleri zulümün ilk mukabelesi olmuştu bu hareket.

Adana'da “ Ferda “ adıyla bir gazete çıkarılmaktaydı. Gazetenin sahipleri düşmanla işbirliği yapan Türklerdi. Aralarında Kadirli'li olanlar da vardı. İşbirlikçi vatan haini bu insanlar , milli güçleri vurabilmek için ne gerekiyorsa yapıyorlardı. “ Asil ve necip Fransız milletine teslim olunuz “ çağrıları yapıyorlardı.

Bölgede büyük güç sahibi olan Karamüftü Hazım Efendi hiç kimsenin beklemediği bir anda Ferda gazetesinde üst üst iki makale yazdı. Hazım Efendi satılmışları bir yol bulup elde etmişti. Fransızları yerden yere vuran bu makaleler Türkler için büyük moral olmuş, satılmışları büyük ölçüde susturmuş, bölge mücadelesinin hızlanmasında büyük mesaj vermiştir.

Altmışbeş yaşındaki Ahmet Paşa beraberliğindeki çeteler her tarafa koşuyorlar, korkusuzca vatana hizmet veriyorlardı. Andırın grubuna bağlı olarak Tufan bey'in emriyle Kadirli hudutlarında faaliyet göstermeye başladılar.

Kadirli Bölge Kurtuluş Harekatını Doğu Çukurova Kuvay-ı Milliye Mıntıka Karargahı olarak yürütürken, 1920 yılının nisan ayı içinde üç defa uçak bombardımanına, bir defa da Kadirli halkının düşman geliyor diyerek evini barkını bırakarak dağlara doğru gittiği “Kaçkaç” olayında keşif uçuşuna muhatap olmuştur.

İlk bombardımanda 10 şehit verilmiş, 20 kişi yaralanmıştı. Bu bombalardan biri Musaağazade Hacı Mehmet Ağa'nın evine yakın bir yere düşerek , işçilerinden birinin ölümüne sebebiyet vermişti. İkinci bombardıman hükümet konağının bir köşesine isabet etmiş , üçüncü de Cemalpaşa Köprüsünü hedef almıştı. Bir jandarma eri,

hapishane gardiyanı Gavuroğlu Ahmet , Tapu memuru İsmail Efendi aralarında olmak üzere üç bombardımanda toplam onüç şehidimiz olmuştur.

Bölgenin kurtuluşunu tamamlayan Kadirli Kahramanları, İsmet Paşa'nın tebrik telgrafında belirttiği gibi, Garp Cephesinde İzmir'in ve bütün Türkiye'nin kurtuluşu için, sonuna kadar vatana olan hizmet borçlarını , kusursuz ödemişlerdi.

Savaş sırasında bir memleket ne kadar az zayıt verirse, sonuç o nispette başarılı sayılır. Önemli olan düşmanı mağlup edip kurtulmaktır. Kadirli zayıtsız, kansız bir şekilde topraklarından düşmanı kaçırıp çok muteber bir netice almıştır. 7 Mart 1920'de düşman hiç bir direniş göstermeden bırakıp gitmiştir.⁴³

f- İlçenin Sağlık Kurumları

Kadirli Devlet Hastanesi

1 No'lu Kadirli Sağlık Ocağı

2 No'lu Kadirli Sağlık Ocağı

3 No'lu Kadirli Sağlık Ocağı

4 No'lu Kadirli Sağlık Ocağı

5- SSK Sağlık Dispanseri

6- Çocuk Sağlığı Aile Planlaması Dispanseri

g- İlçenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı

Halkın % 80'i tarımla uğraşır. Başta buğday,mısır, soya. yer fıstığı, ve pamuk ekilir. Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memur ve işçi kesimi mevcut olup, işçiler revaçtadır. Cemalpaşa ve Cengiz Topel Mahallelerinde iki tane çırçır ve pres fabrikası vardır. Ayrıca Cengiz topel mahallesinde iki tane mısır ve soya kurutma tesisleri vardır.

h- İlçenin Kültürel Yapısı

Halkın % 100'ü okur yazardır. Kadirli Belediye parkı,Halı Saha ve Kapalı Spor Salonu vardır. İlçede üniversite mezunu olanlar çoğunluktadır. Diğer tahsilliler enaz lise mezunudur. Düğünler, Kadirli örf ve adetlerine göre Davullu zurnalı olarak üç gün süreyle yapılır. Son yıllarda düğünler düğün salonlarında yapılmaktadır. Ayrıca Kadirli'de MRT TV. vardır.

i- Kadirli'de Bulunan Mahalle ve Camiler

Kadirli ilçesinin 20 mahallesi vardır. Hemen hemen her mahallede bir cami bulunmaktadır. Bazı mahallelerde ise birden fazla cami göze çarpmaktadır.

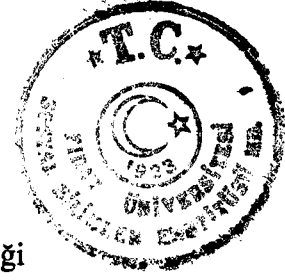
Mahallenin Adı :

Caminin Adı:

1-Şehit Orhan Gök Mahallesi	Nur Camii
2-Bağ Mahallesi	Ala Cami (Tarihi)
3-Yeşiltepe Mahallesi	Yok
4-7 Mart Mahallesi	Miraç Camii
5-Şehit İbrahim Kundakçı Mahallesi	İhlas Camii
6-Savrun Mahallesi	Yeni Cami
7-Tufanpaşa Mahallesi	Hamidiye Camii, Çizmeli Cami
8-Şehit Mehmet Hallaç Mahallesi	Yok.
9-Pazar Mahallesi	Hız. İbrahim Camii
10- Dervişpaşa Mahallesi	Derviş Halil Camii
11-Şehit Mustafa Yağız Mahallesi	Aksa Camii
12-Şehit Kansu Küçükateş Mahallesi	Çınar Camii, İmat Camii, Kestirler Camii
13-Yenimahalle	Tufanpaşa Camii, Mimar Sinan Camii
14-Cemalpaşa Mahallesi	Muhammediye Camii, Sülemiş Camii, Sanayi Camii, Şifa Camii
15-Şehit Halis Şişman Mahallesi	Abdülkadir Geylani Camii
16-Cengiz Topel Mahallesi	Cengiz Topel Camii, Hz.Ebubekir Camii, Şehit Orhan Gök Camii
17-Şehit Vedat Kocadallı Mahallesi	Bilal-ı Habeşi Camii, Mevlana Camii. Gazi Osman Paşa Camii
18-Şehit Mehmet Delikuş Mahallesi	Dervişpaşa Camii
19-Dere Mahallesi	Coşkunlar Camii
20-Kurtuluş Mahallesi	Fatih Camii ⁴⁴

⁴³ Seviye Solak, a.g.e. s.26-48

⁴⁴ Nurettin Gidişoğlu, Kadirli İlçesi Diyanet Vakfı Yön.Kur. Üyesi, Kadirli, 1.9.1997

k- İlçedeki Dernek ve Vakıflar**Dernekler**

1-Kadirli Cami ve Müştemilatı Yaptırma ve Yaşatma Derneği

2-Kadirli Din Görevlileri Yardımlaşma Derneği

Vakıflar

1-Diyanet Vakfı

2-Yurtkur ve Muhtaç Çocuklara Eğitim Yardımı Vakfı

3-Özyüksel Vakfı

4-Milli Eğitim Vakfı

5-Kadirli Eğitim ve Kültür Yardımlaşma Vakfı

6-Anadolu Lisesi Vakfı

7-Milli Gençlik Vakfı

8-Hakyol Vakfı

Bankalar

1-Ziraat Bankası

2-Emlak Bankası

3-Vakıfbank

4-Halk Bankası

5-Akbank

6-İş Bankası

1- İlçedeki Resmi Daireler

1-Kaymakamlık

2-Belediye

3-Müftülük

4-İl Jandarma Bölük Komutanlığı

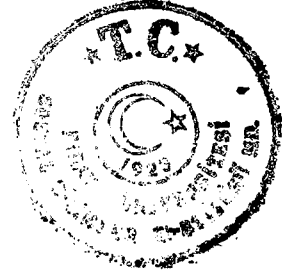
5-Askerlik Şubesi

6-Adliye

7-İlçe Emniyet Müdürlüğü

8-Milli Eğitim Müdürlüğü

9-Tapu ve Kadastro Müdürlüğü

- 10-Tapu Sicil Müdürlüğü
- 11-Mal Müdürlüğü
- 12-Vergi Dairesi Müdürlüğü
- 13-Özel İdare Müdürlüğü
- 14-Nüfus Müdürlüğü
- 15-İlçe Tarım Müdürlüğü
- 16-Orman İşletme Müdürlüğü
- 17-Sivil Savunma Müdürlüğü
- 18-Kadirli Devlet Hastanesi
- 19-Gençlik ve Spor Müdürlüğü
- 20-Kütüphane Müdürlüğü
- 21-PTT ve Telekom Müdürlüğü
- 22-TEDAŞ
- 23-DSİ Şube Müdürlüğü
- 24-Tarım Kredi Kooperatifi
- 25-Ticaret Odası
- 26-Toprak Mahsülleri Ofisi
- 27- THK Kadirli Şubesi
- 28-Halk Eğitim Merkezi Müd.

m- İlçedeki Okullar

- 1-Atatürk İlkokulu
- 2-Cumhuriyet İlkokulu
- 3-Cengiz Topel İlkokulu
- 4-Abdülkadir Perşembe Vakfı İlkokulu
- 5-Rasim Ünal İlkokulu
- 6-Dadaloğlu İlkokulu
- 7-Dervişpaşa İlkokulu
- 8-M.Akif Ersoy İlkokulu
- 9-Fatih Mehmet İlkokulu
- 10-7 Mart İlkokulu
- 11-100. Yıl İlkokulu

- 12-Şehit İsmail Akduman İlkokulu
- 13-Merkez Ortaokulu
- 14-Cevdetpaşa Ortaokulu
- 15-Dervişpaşa Ortaokulu
- 16-Kadirli İmam Hatip Lisesi
- 17-Kadirli Lisesi
- 18-Şehit Orhan Gök Lisesi
- 19-Anadolu Lisesi
- 20-Endüstri Meslek Lisesi
- 21-Endüstri Meslek Teknik Lisesi
- 22-Ticaret Meslek Lisesi
- 23-Sağlık Meslek Lisesi
- 24-Kız Meslek Lisesi
- 25-Ç.Ü. Kadirli Meslek Yüksekokulu

II- DÜZİÇİ İLÇESİ

a- İlçenin Konumu :

Adana İlinin 125 km. kuzeydoğusunda bulunan Düziçi'nin yüzölçümü 460.90 km². 'dir. Deniz seviyesinden yüksekliği 350-400 m. arasında değişir. İlçe Çukurovanın doğusunda Amanos dağlarının batı yamaçlarında kurulmuştur. Kuzeyinde Ceyhan Nehri ve Aslantaş Barajı, kuzeydoğusunda Andırın, kuzeybatısında Kadirli , güneyinde Osmaniye ve doğusunda Bahçe ilçesi yer almaktadır.

İlçenin yeryüzü şekilleri iki kısma ayrılmaktadır. 1.Kısımında ; Döldül Dağı ve eteklerinin oluşturduğu engebeli arazi , 2. Kısımında ise; yaklaşık 10.500 hektarlık Düziçi Ovası bulunur ki , yerleşim alanları daha çok bu bölgede , kısmen de Döldül Dağı eteklerinde yer alır. İlçe 15 km.lik bir asfalt yol ile Adana-Gaziantep karayoluna bağlanır. Ayrıca Yarbaşı Tren İstasyonu'ndan da yararlanılmaktadır.

Tipik Akdeniz ikliminin hüküm sürdüğü ilçede bitki örtüsü de bu doğrultuda daha çok makilerden oluşmuştur. 600-700 m. yükseklikten sonra çam çeşitlerinin oluşturduğu ormanlıklar bulunur. Ayrıca sürdürülen ağaçlandırma çalışmaları ilçenin ormanlık alanını daha da genişletmeye yöneliktir.

Kuzeyinde akan Ceyhan nehrinin yanısıra sulama için de yararlanan Sabun Çayı ve zaman zaman taşkınlara neden olan Deli Çay ilçenin akarsularını oluşturmaktadır. Bunun yanında Kızılca, Bağlama, Üzümlü ve Çamiçi Dereleri gibi akarsular da bulunmaktadır.

1985 yılı Genel Nüfus sayımına göre ilçenin nüfusu 68.936'dır. Bu nüfusun 35.750'si ilçe merkezinde, 33.186'sı ise köylerde oturmaktadır. 1980-1985 yılları arası nüfus artışı 6.076 olup, nüfus artış oranı % 0.88 dir. İlçeden diğer yerleşim yerlerine göç pek görülmez. Ancak ilçeye Kahramanmaraş iline bağlı Andırın'dan göç olmaktadır.

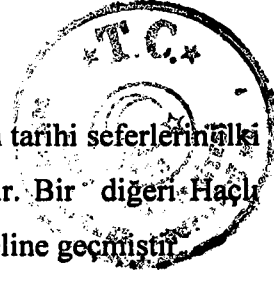
b-İlçenin Tarihçesi :

İlçenin tarihinin kökenleri tam olarak tesbit edilmiş değildir. Buna rağmen bilinen araştırmalar ve eldeki kaynaklara göre ilçede ilk yerleşimin VIII.yy. kadar dayandığı sanılmakta ve bu bölgeye “Şunguru Salmiye” adının verildiği bilinmektedir. Düziçi'nin tarihi Anadolu'nun tarihi ile benzer olduğu ve hatta Paleolitik ve Neolitik dönem ile ilgili bulguların uygun olarak görüldüğü Akdeniz Bölgesinde; İlçenin konumu gereği, Paleolitik olmasa bile Neolitik kültüre uygun bir yaşam tarzına ayak uydurduğu sanılmaktadır.

Geç Hitit Dönemine ait **Karatepe** kazıları, bölgenin Hititler zamanında bir yerleşim alanı olma ihtimalini akla getirmektedir. Çerçioğlu Köyünde bulunan Domuztepe kalıntıları bu düşünceyi doğrular niteliktedir. Ayrıca Böcekli Köyünde Neolitik döneme ait olduğu sanılan mağaralar ve yine aynı özelliklere sahip Alibozlu Mağaraları ilçenin tarihinin kökenleri hakkında şüpheler de uyandırmaktadır.

Başka bir özellik de ilçenin yakınlarından **Anadolu- Suriye** tarihsel ticaret yolunun geçmesidir. Amanos Dağlarının ender bulunan geçitlerine yakınlığı ticaret yolları ile ilişki kurmasını sağlamış olmasıdır. Böylece hem bölgede yerleşimin gelişmesi ve hem de kültürel gelişimi etkileyen faktörlerden biri karşımıza çıkmaktadır.

İlçenin konumuna genel olarak bakıldığında tipik bir Akdeniz Uygarlığı niteliklerini de taşıdığı görülmektedir. Bu da aynı bölgede hüküm süren Roma İmparatorluğunun kültürüne ait eserlerin ilçede sık sık görülmesinden ortaya çıkmaktadır.

Bölge göçlere ve seferlere de sahne olmuştur. İlçeye yapılan tarihi seferlerin ilki İskender'in Asya Seferidir. İlçe bu seferlerden etkilenmiş olmalıdır. Bir diğeri Haçlı Seferleridir. I. ve III. Haçlı Seferlerinde bu bölge bir süre Haçlıların eline geçmiştir.

İlçeye bilinen göçler ise birbirine yakın dönemlerde olmuştur. İlki Ermenilerin Kilikyaya gelişiyle ilgilidir. Diğeri ise özellikle I. Alaaddin Keykubat zamanında buraya Oğuz boylarından Avşar, Çavuldur, Peçenek, Kızık ve Karkın gibi boyların gelip yurt tutmasıdır. Zamanımızda bazı köyler hala bu boyların adıyla anılmaktadır. Bu durumun Türklerin bulunduğu bölgeye ad verme geleneğinden kaynaklandığı sanılmaktadır.

Bu günkü Haruniye yeni ismi ile Düziçi ilçesi Büyük Abbasi halifesi Harun-ür Reşit'in uç beyi olan **Faraç Bey** tarafından 699 yılında kurulmuştur. Faraç Bey bu günkü Kurtbeyoğlu Mahallesinde bir kale inşa ettirerek burayı yerleşim merkezi olarak seçmiştir. Kaleye **Harun-ür Reşit Kalesi** adı verilmiş ve yörenin adı da **Haruniye** olmuştur. Askeri bakımdan büyük önem taşıyan bu yöre ve kaleye Horasanlı gönüllü Türk mücahitleri yerleştirilmiştir. Haruniye M.S. 960 yılında Araplardan Bizanslıların eline geçmiş ve kale yıktırılmıştır. Kale daha sonra Hamdanilerden Halep Emiri **Şeyh Al Davla** tarafından geri alınarak yeniden onarılmıştır.

Daha sonraları Anadolu Selçuklu Devletinin kurucusu Kutalmış oğlu **Süleyman Şah**, İznik'te birliği sağlayıp doğuya yöneldiğinde ilçeyi kendi topraklarına katmıştır. Karamanoğulları ve Ramazanoğulları dönemine kadar bölge zaman zaman Ermeni despotlarınca ele geçirilmişse de Ramazanoğulları ve ardın da Dülkadiroğulları bölgede etkinliklerini sürdürmüşlerdir.

Yavuz Sultan Selim Mısır'a yaptığı sefer sırasında ilçeyi Osmanlı topraklarına katmıştır. XIX. yy. kadar Osmanlı egemenliği sürmüş bir ara Mısır Emiri Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın oğlu **İbrahim Paşa** ilçeyi Mısır topraklarına katmışsa da 1843 Kütahya Anlaşmasıyla tekrar Osmanlıların eline geçmiştir. İdari bakımdan Maraş Sancağı'na bağlı Bahçe İlçesinin nahiyesi olan Haruniye 1878 yılında Adana İline bağlanmıştır. Haruniye I. Dünya Savaşından önce İngilizlerin daha sonra da Fransızların işgaline uğramıştır. Bölgeye getirilen Ermenilerce yöre halkına katliamlar yapılmış, yerli halk ve çete birliklerinin ortak mücadelesi sonucu 28 Mart 1920'de ilçe hürriyetine kavuşmuştur.

Cumhuriyetin ilanından sonra 1954 yılında Hacılar, 1957 yılında da Haruniye belediye olmuş ve her iki belediye birleşerek 29.11.1983 tarihinde ilçe olmuş ve Düziçi adını almıştır. İlçeye 1936 ve 1951 yıllarında Balkanlardan toplam 20 Türk ailesi göçmüş ve bugün yaklaşık 30 aileye ulaşmışlardır.

c- Düziçi İlçesinin İdari Yapısı

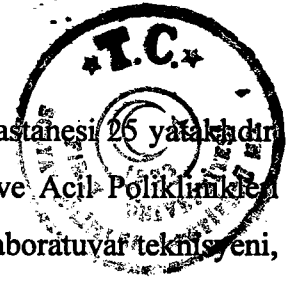
Düziçi İlçesi 29.11.1983 tarihinde Hacılar ve Haruniye kasabalarının birleşmesiyle kurulmuştur. İlçe Düziçi Belediyesi dışında 1 belediye, 24 köy ve 20 mahalleden oluşmuştur. 24.10.1996 tarihinde Osmaniye'ye bağlanan Düziçi İlçesi Kaymakamlıkla idare edilir.

d- Ulaşım ve Altyapı

İlçede ulaşım yaz ve kış aylarında rahat olmakla birlikte , kış aylarında Yenifarsak Köyünde zaman zaman problemlerle karşılaşmaktadır. İlçe E-24 karayoluna 14 km.lik asfalt bir yolla bağlıdır. Aynı yol ilçeyi 19 km. uzaktaki Haruniye Kaplıcalarına bağlamaktadır. İlçede tren yolundan da yararlanılmaktadır. İlçede köylerin stabilize yol sorunu tamamlanmış olmasına rağmen, asfalt yapılmamış ve yol problemleri devam etmektedir. Yolların % 40' ı sanat yapılarından yoksundur. İlçe köylerinden üçü hariç su problemi halledilmiştir. Bütün köylerde ve mahallelerde elektrik ve telefon bulunmaktadır. Aralık 1986 yılında otomatığı geçen PTT santrali 4500 hat kapasitelidir. Ancak hatlardan 2000 adedi faaliyette olup, diğer hatların kısa süre içinde hizmete girmesi beklenmektedir.

e-Sağlık

Halen İlçe merkezinde 2, Atalan, Boyalı, Çotlu, Karacaören ve Elek Köylerinde 1'er olmak üzere toplam 7 adet Sağlık Ocağı mevcuttur. Merkez Sağlık Ocaklarında 3, diğerlerinde 1'er tane olmak üzere toplam 8 doktor görev yapmaktadır. İlçe merkezinde 5958 kişiye bir doktor düşerken, köylerde bu oran 6637'dir. İlçe genelinde ise ortalama 6270 kişiye 1 doktor düşmektedir. Hiç Sağlık Evinin bulunmadığı ilçede 22 ebe görev yapmaktadır.

1986 yılı Aralık ayından beri faaliyette bulunan Devlet Hastanesi 25 yataklıdır. Hastanede Dahiliye, Genel Cerrahi, Çocuk, Kadın Doğum, Diş ve Acil Poliklinikleri bulunmaktadır. 1 doktor , 8 ebe, 6 hemşire, 2 anestezi uzmanı, 2 laboratuvar teknisyeni, 5 memur, 12 yardımcı hizmetli olmak üzere toplam 37 personel bulunmaktadır.

f- Eğitim

İlköğretim : İlçede eğitim ve kültür durumu ülke geneline göre oldukça yüksektir. Halen ilçe merkezinde 14, köylerinde ise 48 olmak üzere toplam 62 ilkokul bulunmaktadır. İlçe merkezi ve köylerde 4814 erkek, 4705 kız olmak üzere toplam 9519 öğrenci eğitim ve öğretim görmektedir. Verilen rakamların da gösterdiği gibi yörede kız çocuklarını ilkokula göndermeme gibi olumsuz bir durum söz konusu değildir. İlçede görev yapan ilkokul öğretmenleri sayısı toplam 308'dir.

Ortaöğretim : İlçe merkezinde, 1 lise, 1 Anadolu öğretmen lisesi, ve 1 de ortaokul bulunmaktadır. Köylerde ise Boyalı, Ellek ve Karacaören'de birer tane olmak üzere toplam 3 ortaokul bulunmaktadır. Ortaokullarda toplam 3500, Liselerde ise toplam 2000 öğrenci bulunmaktadır.

g- Ekonomik Durum

İlçede genellikle tarım ve hayvancılık ön plandadır. Bunun yanında ticaret ve sanayi sektörlerinde yeni gelişmeler vardır. Ancak genelde ticaret ve sanayi sektörü Osmaniye'nin egemenliği altındadır. Özellikle toprağı az olan kırsal yörelerdeki bazı vatandaşlar yurt içinde çeşitli inşaat ve barajlarda ve İskenderun Demir Çelik İşletmesinde çalışmaktadırlar. Yine aynı kesimde bazı kimseler de Çukurovada mevsimlik tarım işçisi olarak çalışmaktadırlar. Yurt dışında işçi olarak çalışanlar ise oldukça azdır. İlçede sanayinin gelişmesi oranında göçün de azalacağı beklenmektedir.

Tarım Çalışmaları : İlçe Tarım Müdürlüğü'nün de katkılarıyla modern tarım yöntemleri kullanılmaya başlanan ilçede, kültür arazileri toplam toprakların % 42,2'sini oluşturmaktadır. Bu arazilerin % 13,2'si sulanabilmektedir. Ormanlık alanlar ise toplam toprakların %43,5'i kadardır. Bu oranlar yetersiz olsa da sulanabilir olanları katarsak, toprakların % 31 ' inde sulu tarım, % 69'unda ise susuz tarım yapıldığı ortaya çıkmaktadır.

Ancak, Kalecik Barajı inşaatı bittiği zaman 75.000 dekar Alibozlu sulama regülatörü ile de 3500 dekar arazi daha sulanabilir duruma gelecektir. Böylelikle ilçede sulanabilecek arazi alanı 143.440 dekara ulaşacaktır. Yani kültür arazilerinin % 68'i sulanabilecektir.

İlçede tarım çalışmaları son yıllarda daha teknik yöntemlerle yapılmaya başlamıştır. Tarımcılık daha ziyade küçük ve orta büyüklükte olup, aile işletmeleri şeklindedir. Tarımla uğraşan sayısı 6.000 civarındadır.

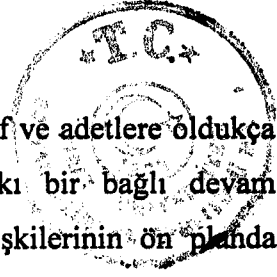
Bölgede toplam 52 çeşit ürün yetişmektedir. Bunlardan 127.000 dekar ekim alanıyla başta buğday, 40.020 dekar ekim alanıyla pamuk ve ilçenin simgesi haline gelen 20.500 dekar ekim alanıyla yerfıstığı önde gelmektedir. Ayrıca, mısır, tütün, karpuz gibi ürünler de yetiştirilmektedir. İlçenin 2. ürün araştırma ve yayım projesinde 4180 dekar mısır, 210 dekar yerfıstığı, 1170 dekar susam ekimi yapılmıştır. Meyvecilik bir geçim kaynağı olmaktan uzaktır. Ancak ilçe iklim şartları bakımından meyveciliğe uygundur. Bu bakımdan meyvecilik ve bağcılık konusunda ilçe yeni gelişmelere açıktır.

h- Hayvancılık

İlçede hayvancılık, tarımdan sonra ikinci gelir kaynağıdır. Hayvancılık mera ve besi hayvancılığı şeklinde olup, her ikisi de tam olarak uygulanmamaktadır. Mera hayvancılığı için yeterli mera yoktur. Aileler daha ziyade günlük ihtiyaçlarını karşılayabilmek için hayvan yetiştirirken özellikle son yıllarda besiciliğe yönelen ailelerin çoğaldığı gözlenmektedir. İlçede tavukçuluk başta olmak üzere daha çok büyükbaş hayvanlardan inek ve küçükbaş hayvanlardan da keçi beslenmektedir. Ayrıca ilçede az da olsa arıcılık yapılmaktadır. 1988 yılı itibariyle eski usul kovan sayısı 236, yeni kovan sayısı 1514 olup, toplam 8.000 kg. bal alınmıştır. 18 köyde toplam 100 kişi arıcılık yapmaktadır.

i- Sosyal Yapı

İlçe daha çok kalabalık ailelerin yaşadığı, zaman zaman çok kişi ile evlilik olayının yaşandığı bir sosyal yapıya sahiptir. Ancak günümüzde gelişim çekirdek aile tipine yöneliktir. Doğum kontrol yöntemleri yeterince yerleşmemiş olduğundan aile

başına düşen çocuk sayısı oldukça fazladır. İlçede geleneklere, örf ve adetlere oldukça bağlı ve saygılı bir tutum mevcuttur. Akrabalık ilişkileri sıkı bir bağlı devam ettirilmektedir. Zaman zaman sosyal hayatlarında akrabalık ilişkilerinin ön planda olduğu görülür ki bu en çok düğünlerde ve seçimlerde kendini belli eder. Düğünlerde dostluk, yardımlaşma ve akrabalığın en güzelini, eğlencelerle folklörün en görkemlisini, afete uğrayana ve fakire ortaklaşa yardımın en iyisini yaparlar.

Bazı köylerde halâ , kalın (Başlık) parasına boyun eğilirken , sünnet olayında kirvelik yaşar. Evliliklerin % 95' i görücü ile olur. Düğünlerde sağdıçlık, abdal ağası, okuntu, özengilik parası, kapı parası, kına ve kına çerezi, yol kesme, bey parası gibi gelenekler sürdürülürken, bayrak geleneği 12 Eylül 1980'den sonra kaldırılmıştır. İlçede çeşitli batıl inanışlar hala varlığını sürdürmektedir. Bunlar ; Cuma akşamları dikiş dikmeme, gece tırnak kesmeme, kesilen tırnağı gömme, baykuş ötmesinin uğursuzluk getirmesi inancı gibi inançlardır.

j- İlçede Bulunan Tarihi ve Turistik Eserler :

İlçede bir çok höyük, mezar kalıntısı, eski para, heykel yeri ile bir açık hava müzesini andırmaktadır. Ne var ki eserlerin çoğu henüz bilimsel bir gözle ele alınmamış olup, araştırmayı beklemektedir.

1- Harun Reşid Kalesi (Kurtlar Kalesi)

Bilindiği kadarıyla 699 yılında Abbasi Halifesi Harun Reşid tarafından yaptırılmıştır. Ancak kalenin inşaatı Halife Muhammed El Mehdi zamanında başlamıştır. Yine bilindiği kadar Halife Harun Reşid' in bölgedeki valisi Huzeyme Bin Hazım, Halife adına altın ve gümüş paralar bastırmıştır. Kalenin tam anlamıyla tamamlanması Harun Reşid'in bölgeye komutan olarak gönderdiği Farac Bey tarafından sağlanmıştır. Bu sırada ortaya çıkan Bizans- Abbasi sınır çatışmalarında önemli bir üs görevi gören kale , ilçenin kuzeydoğusunda bulunmaktadır.

960'da Bizanslılara geçen kale daha sonra Şeyh Al Davla tarafından alınarak tekrar eski şekliyle Abbasi hizmetine sunulmuştur. Kale için söylenenler içinde en önemlisi; kaleden başlayarak Harap Mevkii'ne kadar süren yeraltı tünelidir. Söylenenlere göre bu tünel insanın rahatça hareket edebileceği boyuttadır ve kaleden

aşağıya yemek gönderilmek için yapılmıştır. Bugün kale harabe görünümündedir ve sözü edilen tünel kapanmıştır.

2- Tarihi Köprü

Haruniye'nin 4 km. kuzeyinde Osmanlılardan kaldığı sanılan bir köprü bulunmaktadır. Yaklaşık 200 yıllık bir geçmişi bulunan köprünün genişliği 6 m. uzunluğu 30 m. civarındadır. Bozulması nedeniyle zaman zaman onarım çalışmaları yapılmıştır. Şu anda Haruniye ılıcaları ile ilçe arasındaki asfalt yolun önemli bir dayanağıdır.

3- Harap Mevkii

Hacılar kasabasının merkezinde kurulduğu varsayılan bir yeraltı şehridir. Halk arasında Yeraltı Kalesi diye anılmaktadır. Karatepe ile benzer bir tarihsel gelişmenin varolabileceği ihtimali şüpheler uyandırmaktadır. İçinde odaların bulunduğu mağaraların varlığı da aynı doğrultuda işaretlerdir. Ancak şu ana kadar hiçbir bilimsel çalışma yapılmamıştır. Üzerinde de bir mahalle bulunmaktadır. Kurtlar Kalesinde başlayan tünelin burda bittiği görüşü yaygındır.

4- Çerçioğlu Köyü Kalıntıları

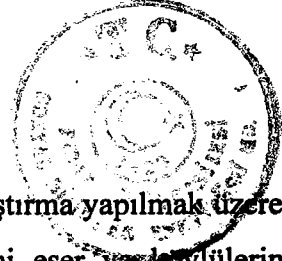
Domuztepe denilen mevkide Geç Hitit dönemine ait eserler bulunmaktadır. Eserler Karatepe Açık Hava Müzesi tarafından korumaya alınmıştır.

5- Alman Binası

1914'de Almanlar tarafından hastane olarak yaptırılan 4 katlı bir binedir. Daha sonra Köy Enstitüsü açılınca bina bu okula hizmet etmiştir. Okul şimdiki yerine (Düziçi Anadolu Öğretmen Lisesi) taşınınca söylentiye göre , malzemelerden bir kısmı da inşaatda kullanılmıştır.

6- Böcekli Dümbürdek Mağaraları

Böcekli Köyü Dümbürdek Mahallesinin kurulduğu yerin altı mağaralarla doludur. Alibozlu Köyünde de şimdi kapanmış olan benzer mağaralar bulunmuştur. Her iki yerdeki mağaraların neolitik döneme ait eserler olduğu sanılmaktadır.

7- Yazlamazlı Köyü Kalıntıları

Yazlamazlı Köyü yakınlarında bulunan bir kilise şu an araştırma yapılmak üzere korumaya alınmıştır. Yine Yazlamazlı Köyünde birçok tarihi eser ya köylülerin elindedir, ya da önemsenmeyerek kırılmakta, yok olmaktadır.

8- Diğer Kalıntılar

Bir çok köyde mezarlar, kale kalıntıları ve paralar bulunmuştur. Ancak tüm bu eserler ile ilgili bilimsel araştırmalar henüz yapılmamıştır. Bunlar Roma dönemine ait sütunbaşları, mezar taşları, lahitler, paralar, cam eşyalar, buhurdanlıklar v.b. dir. Bir de Öğretmen Lisesinin kuzey doğusunda ne zaman yapıldığı bilinmeyen su kemeri bulunmaktadır. Ayrıca Karagedik Köyü yakınlarında bulunan ve Ceyhan Nehri kıyısındaki Su Yolu halâ bütün heybetiyle durmaktadır.⁴⁵

k- Düziçi İlçesinin Adı ve Kısa Tarihi

Düziçi İlçesi evvelce Haruniye Bucağı olarak Adana'ya bağlı iken 24.10.1996 tarihinde Osmaniye İl olunca Düziçi adıyla Osmaniye'nin ilçesi olmuştur. İlçenin Osmaniye'ye uzaklığı 28 km. dir. Osmaniye'nin ekonomik ve sosyal bakımdan Kadirli İlçesinden sonra en çok gelişmiş bir ilçesidir. İlçe merkezi düzenli bir mimari yapıya sahip olup, ilçenin 17 km. yakınında Ilıca Kaplıcaları vardır. Bu kaplıcaların suyu kükürtlü olup, bilhassa romatizma ve kadın hastalıklarına iyi gelmektedir.

Ilıca Kaplıcalarının yakınında inşaat halinde bulunan Berke Barajı vardır. Ayrıca Aslantaş Barajı da faaliyettedir. İlçenin Hane sayısı : 6368, Nüfusu 31843 dır.

a- İlçenin Sağlık Kurumları :

- 1-Düziçi Devlet Hastanesi
- 2-Düziçi 1 No.lu Sağlık Ocağı
- 3-Düziçi 2 No.lu Sağlık Ocağı
- 4-SSK Sağlık Dispanseri

⁴⁵ Düziçi Kaymakamlığı ve Düziçi Belediyesi tarafından hazırlanan 1990 yılı Düziçi İlçesi Tanıtım-Faaliyet Raporu, Düziçi, 1990, s. 33-64

b- İlçenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı :

Uzunbanu Mahallesiinde Kerimoğlu Sanayi çarşısı vardır. İlçenin ekonomisi gelişmekte olup, halkın büyük çoğunluğu çiftçilikle uğraşır. Kamu kurum ve kuruluşlarında işçi ve memur kesimi de vardır. Küçük çapta çırçır fabrikası bulunup, 200 dönüm kadarlık ovalarda narenciye işleri ile uğraşılmaktadır.

c- İlçenin Kültürel Yapısı :

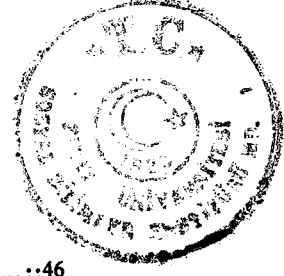
Halkın % 80'i okur-yazardır. İlçenin Hürriyet ve Üzümlü Mahallelerinde çocuk parkı ve dinlenme parkı vardır. Anadolu Öğretmen Lisesi futbol sahası ile 2 tane halı saha vardır. Ayrıca Düziçi futbol takımı kurulmuştur. Düğünler örf ve geleneklere göre yapılmaktadır.

1- İlçede Bulunan Mahalle ve Camiler :

Mahallenin Adı

Camii Adı

1-Haruniye Merkez Mahallesi	Haruniye Camii
2-Kurtbeyoğlu Mahallesi	Kurtbeyoğlu Yeni Cami
3-Yenice Haruniye Mahallesi	Yenice Haruniye Camii
4-Karacaoğlu Mahallesi	Karacaoğlu Camii
5-Hürriyet Mahallesi	İrfanlı Camii
6-İrfanlı Mahallesi	İrfanlı Küçük Camii
7-Kurtuluş Mahallesi	Nur Camii
8-Boğaziçi Mahallesi	Boğaziçi Camii
9-Yeşilova Mahallesi	Yeşilova Camii
10-Cumhuriyet Mahallesi	İmam-ı Azam Camii
11-İstiklal Mahallesi	Ulu Cami (Hacılar Camii)
12-Yukarı Hacılar Mahallesi	Yukarı Hacılar Camii
13-Karşıyaka Mahallesi	Karşıyaka Camii, Fatih Camii
14-Üzümlü Mahallesi	Üzümlü Camii, Yıldırım Han Camii
15-Uzunbanu Mahallesi	Uzunbanu Yeni Camii
16-Karlıca Mahallesi	Karlıca Camii

17-Yeşilbayır Mahallesi	Yeşilbayır Camii
18-Söğütlügöl Mahallesi	Söğütlügöl Camii
19-70 Evler Mahallesi	70 Evler Camii
20-Şehit Kamil Keskin Mahallesi	Şehit Kamil Keskin Camii ⁴⁶

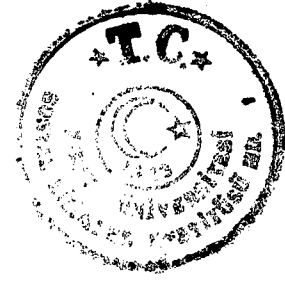
İrfanlı Küçük Camii : Eskiden hamam olan bina sonradan camiye çevrilmiştir. Evvelce İrfanlı Mahallesinde Köy Enstitüsü vardı, 1950'lerde İlköğretmen Okulu oldu.Sonra Düziçi Öğretmen Lisesi olarak öğretime devam etti. Şimdi ise Düziçi Anadolu Öğretmen Lisesi olarak öğretime devam etmektedir.

m- Düziçi İlçesinde Bulunan Okullar

- 1-Şehit Tunaboylu İlköğretim Okulu
- 2-Düziçi Anadolu Öğretmen Lisesi
- 3-Düziçi Ticaret Meslek Lisesi
- 4-Düziçi İmam Hatip Lisesi
- 5-Atatürk Lisesi
- 6-İrfanlı İlköğretim Okulu
- 7-Cumhuriyet İlköğretim Okulu
- 8-Hacılar İlköğretim Okulu
- 9-İstiklal İlköğretim Okulu
- 10-Üzümlü İlköğretim Okulu
- 11-Yenice Haruniye İlkokulu
- 12-28 Mart İlkokulu
- 13-Kurtbeyoğlu İlkokulu
- 14-Karacaoğlu İlkokulu
- 15-Boğaziçi İlkokulu
- 16-Karlıca İlkokulu
- 17-Yeşilbayır İlkokulu
- 18-Söğütlügöl İlkokulu⁴⁷

⁴⁶ Mahalller Hakkında Bilgi Emek.Öğrt. Hacı Mahmut Algan tarafından , Camiler Hakkında Bilgi, Düziçi Müftülük görevlisi , Veli Baz tarafından verilmiştir. , Düziçi, 30.8.1997

⁴⁷ Hacı Mahmut Algan, Düziçi ilçesi, Emekli Öğretmen,Düziçi, 30.8.1997

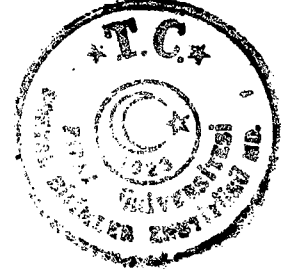
n- Düziçi İlçesinde Bulunan Resmi Daireler :

- 1-Kaymakamlık
- 2-Belediye
- 3-Adliye
- 4-Nüfus Müdürlüğü
- 5-Tapu Sicil Müdürlüğü
- 6-İcra Müdürlüğü
- 7-Özel İdare Müdürlüğü
- 8-İlçe Tarım Müdürlüğü
- 9-Orman Bölge Şefliği
- 10-TEDAŞ Baş Mühendisliği
- 11-DSİ Müdürlüğü
- 12-İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
- 13-İlçe Mal Müdürlüğü
- 14-İlçe Jandarma komutanlığı
- 15-İlçe Emniyet Müdürlüğü
- 16-Ziraat Bankası
- 17-İş Bankası
- 18-Halk Bankası
- 19-Adabank

o- İlçede Bulunan Dernek ve Vakıflar

- 1-Düziçi Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
- 2-Din Görevlileri Derneği
- 3-Milli Gençlik Vakfı
- 4-Diyanet Vakfı

ö- Düziçi İlçesinin Köyleri ve Dini Yapısı

Hane Sayısı Nüfus (1997)

1-Akçakoyunlu Köyü : 102 506

Daha önce Akçakale adını alan köyün isminin Akkoyunlular ile ilgili olduğu söylenmektedir. Ancak ilk yerleşenlerin Malatya'nın Akçakale ilçesinden gelmiş olmaları, ismin kökeninin bu ilçeye dayanması gerektiği hakkında şüpheler uyandırmaktadır. Dağ eteğine kurulmuş olan köyün deniz seviyesinden yüksekliği 300 m. dir. Köy halkı tarımla uğraşır. Pamuk, susam gibi sanayi ürünleri de yetiştirilir. Köy halkının bir kısmı çevredeki fabrikalarda memur veya işçi olarak çalışmaktadır

Hane Sayısı Nüfus (1997)

2-Alibozlu Köyü : 180 900

Eskiden bu yana bugünkü adıyla anılan Alibozlu Köyünün 1840'lı yıllarda kurulduğu sanılmaktadır. Köy ismini, kurucusu olarak kabul edilen Ali Boz adında birinden almıştır. Köye ilk yerleşenler Kahramanmaraş'ın Göksun İlçesinden gelmişlerdir. Köyün kuzeybatısında "Denizbağ" denilen yerde bir kilise kalıntısı bulunmaktadır. Ayrıca kuzeyinde yer alan "Mağaralı" öreni dikkat çekicidir.

Hane Sayısı Nüfus (1997)

3-Atalan Köyü : 411 2056

Daha önceleri Böcekli olan köyün adı, 1968 yılında köyden ayrılarak "Atalan Köyü" adını almıştır. Köyün adının bir gelinin atını sel almasıyla ilgili olarak "Atı Alan"dan geldiği konusunda söylentiler vardır. Köyün ilk sakinlerinin Urfa İlinin Suruç İlçesinden geldiği söylenilmektedir.

Hane Sayısı Nüfus (1997)

4-Bayındırlı Köyü : 238 1190

Köyün bu günkü adının nereden geldiği bilinmemekle beraber Oğuzların 24 boyundan biri olan " Bayındırlı"dan bu ismi aldığı sanılmaktadır. İlk sakinlerinin "

Arap İsmail” ve ailesinin olduğu söylenen Bayındırlı, Düziçi’ne 17 km. uzaklıkta ve Sabun Çayı civarında kurulmuştur.

Hane Sayısı Nüfus (1997)

5- *Bostanlar Köyü* : 260 1218

Yaklaşık olarak yüzyıl önce kurulduğu tahmin edilen Bostanlar Köyü, adını köye ilk yerleşen “**Bostan Ağa**” dan almaktadır. İlçenin 5 km. batısında bulunan Bostanlar ovada kurulmuş olup, deniz seviyesinden yüksekliği 230 m. dir. Köyde tarımcılık yapılır, başta yerfıstığı, pamuk, mısır ve buğday yetiştirilir.

Hane Sayısı Nüfus (1997)

6- *Böcekli Köyü* : 1045 5226

Yaklaşık 200 yıl önce Urfadan gelen “ **Böcük Koca**” isimli birinin buraya yerleşmesi ile kurulduğu söylenir. Daha sonra Avşarlardan ve diğer bazı boy ve aşiretlerden gelenlerin katılmasıyla bugünkü halini almıştır. Sulu tarıma elverişli olan bu köyde, yer fıstığı ve pamuk ekimi revaçtadır. Tarımsal faaliyette yeraltı suları da kullanılır. Böcekli Köyünde tarihi bazı mağara ve sarnıçlar da bulunmaktadır. Özellikle Dümbürdek Mahallesi’nin altında birbirine bağlı olduğu sanılan bir çok mağara vardır. Böcekli Köyü 1996 yılında belde olmuştur.

Hane Sayısı Nüfus (1997)

7- *Çamiçi Köyü* : 126 628

Daha önceleri **Cinler** de denilen köye Maraş’ın Nurhak Köyünden Süleyman adında bir kişinin gelip yerleştiği ve böylece köyün kurulduğu söylenmektedir. Ardından Malatya’nın Darende İlçesi Ayvalık Köyünden Kararmazlar, Karkın Köyünden Karkınlar, Maraş’tan Cücükler gelerek köyün gelişmesini sağlamışlardır. Fransız işgaline uğrayan köyde **Mamraş** lakaplı bir genç şehit olmuştur.

Hane Sayısı Nüfus (1997)

8- *Çerçioğlu Köyü* : 312 1559

150-200 yıl önce Gaziantep’ten gelen bir çerçi (satıcı) nin yerleşmesi ile kurulan köy ilk zamanlar, “ **Çerçi Yurdu** “ adıyla anılmıştır. Zamanla “**Çerçioğlu**” biçimine

dönüşmüştür. Köyde, buğday, pamuk, yerfıstığı, mısır, karpuz, susam başta olmak üzere tarımcılık ağırlıktadır. Az da olsa hayvan yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Hane Sayısı Nüfus (1997)

9- Çitli Köyü : 140 698

Zindağan, Çöbeli, gibi adlarla anılan Çitli köyü, köylülerin tarlalarının kenarına çalılardan ördükleri çitlerden adını almıştır. 1917 ya da daha önceki yıllarda, Düldür Dağı'nın arkasında kurulan köy, sonraları şimdi bulunduğu yere gelmiştir. Eski kurulduğu yerde halen bir mahallesi vardır. Köyün coğrafik yapısından kaynaklanan yetersiz ekonomik işlerlik, köy halkını mevsimlik işlere zorlamış bu durum zamanla köyden kente göç halini alarak nüfusta azalmalar meydana gelmiştir.

Hane Sayısı Nüfus (1997)

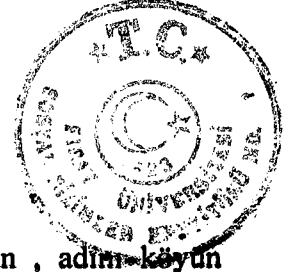
10-Çotlu Köyü : 122 610

Adını nereden ve nasıl aldığı kesin olarak bilinmeyen Çotlu Köyü'nü Andırı'dan gelerek buraya yerleşenlerin kurduğu sanılmaktadır. Düldül Dağı eteklerine kurulmuş olan bu köyde ekilebilen arazi azdır. Sulu tarım ancak kişisel sulama havuzları aracılığı ile yapılmaktadır. Çotlu'da engebeli arazi nedeniyle tahıl ve tütünden başka ürün alınmaz. Bu köyden mevsimlik işçi göçü yoğundur. Ancak erkeklerin dışarda çalışmaları sonucu, köyden kente göç azalmıştır.

Hane Sayısı Nüfus (1997)

11-Elbeyli Köyü : 141 705

Bir rivayete göre köyün adı halk aşığı Ebyellioğlu'dan gelmektedir. Diğer bir rivayete göre , kendi aralarında anlaşır bir bey seçemeyen köy halkı , yabancı birini bey olarak kabul ettiklerinden Elbeyli ismini almıştır. Ne zaman kurulduğu bilinmeyen köye Çotlu Köyünden, Antep'ten, Burgaçlı'dan, Yeşildere Köyünden ve Çayırğan Köyünden göç olmuştur. Tarılma uğraşılan köyde tütün üretimi revaçtadır. Köyden kente göç olayı pek yoktur. Köyün doğu yamaçlarında bol miktarda antik mezar bulunmaktadır. Bu mezarlarda bazı madeni aletlere de rastlanmıştır.

Hane Sayısı Nüfus (1997)

12-Gümüş Köyü : 181 906

Yaklaşık 150 yıl önce kurulduğu söylenen Gümüş Köyü'nün , adını köyün yakınlarında bulunan, gümüşe benzetilen Gümüş Suyu'ndan aldığı sanılmaktadır. Köyün geneli geçimini pamuk, yerfıstığı ve hayvancılıktan sağlar. Hayvancılıkta iyi cins hayvan yetiştirilmesi için çalışmalar yapılmış, bu yolla birkaç aile iyi cins inek sahibi olmuştur. 1967 yılında meydana gelen ancak can kaybı olmayan depremde evler önemli derecede hasara uğramıştır.

Hane Sayısı Nüfus (1997)

13-Gökçayır Köyü : 170 847

İsminin nereden geldiği konusunda pek bilgi olmayan köyün, Oğuzlar'ın ad verme geleneğine uygun olarak , “ **Doğudaki Çayır**” anlamında **Gökçayır** olarak adlandırıldığı sanılmaktadır. Köy Düldül dağı eteklerinde kurulmuştur. Köye Maraş, Halep, Dört Yol ve Antep'ten gelip yerleşenler olmuştur. Üç defa işgale uğrayan köyden 27 Mart 1920'de Fransızlar çıkartılmıştır. Köyde halıcılık kooperatifi bulunmaktadır. Köyde ekilebilir alanlar nüfusa oranla yetersiz olduğundan, mevsimlik göçler yapılmaktadır.

Hane Sayısı Nüfus (1997)

14-Farsak Akdere Köyü : 73 367

İlk yerleşik hayata yaklaşık 90 yıl önce şimdi bulundukları yerde geçmeye başlayan Farsaklılar , Oğuz Aşiretlerinden Varsağı'dan geldiklerine inanmaktadırlar. Köyün isminin kaynağı da aynı inanıştır. Köy halkı tarımla uğraşır, arpa, yerfıstığı, pamuk gibi ürünler yetiştirilir. Halâ yaylaya çıkan aşiretlerin bulunduğu köyde hayvancılık etkin bir ekonomik faaliyet olarak devam etmektedir.

Hane Sayısı Nüfus (1997)

15- Karaçarlı Köyü : 244 1220

Köyün adının nereden geldiği kesin olarak bilinmemektedir. İlçeye uzaklığı 5 km.dir. Düziçi'nin güneybatısında olup, deniz seviyesinden yüksekliği 576 m. dir.

Köyün kuzey tarafı 1930'lu yıllarda Karacaören Çayı tarafından sel felaketine uğramıştır. Köyün sulama suyu yoktur. Sondaj kuyularıyla yerfıstığı ekimi yapılmakta bunun yanısıra buğday, arpa, yulaf gibi tahıların üretimi olmakla birlikte hayvancılık gelir kaynağı olabilecek düzeyde değildir.

Hane Sayısı Nüfus (1997)

16- Karacaören Köyü : 210 1050

Köyün adının nereden geldiği bilinmemekle birlikte, isminin yapısından anlaşılacağı üzere karagün geçiren veya virane olmuş anlamına gelmektedir. Köye Burgaçlı Köyünden, Bahçe İlçesi'nden, Çamiçi, Ellek, ve Arkın Köylerinden kabileler gelmişlerdir. Sulama suyu yetersiz olmakla birlikte köyde az da olsa sulu tarım yapılmaktadır. Yerfıstığı ve pamuk ekimi revaçtadır. Köyün kuzeydoğusunda yeraltında temeli belli olan bir kale kalıntısı bulunmaktadır.

Hane Sayısı Nüfus (1997)

17- Karagedik Köyü: 180 899

Adının nereden geldiği bilinmeyen köyün ne zaman kurulduğu da bilinmemektedir. Ancak ilk sakinlerinin Kahramanmaraş'ın Çakallı Köyünden gelip buraya yerleşen Hasan Çelik ile Adıyaman'ın Besni İlçesi Karacaören Köyünden gelen Hasan Mutlu isimli kabile reisleri olduğu bilinmektedir. Köyde sulu tarım sayesinde sebze ve pamuk ekimi yapılmaktadır. Ancak ekonomik yapının diğer önemli gücü hayvancılıktır. Buna rağmen köyden mevsimlik işçi göçü olmaktadır. Artık eskisi kadar önemsenmese de köyde bazı inanışlar mevcuttur. Bunlar muska yazdırma, kurt ağzı bağlatma, kara kedinin uğursuzluğu, dolu yağdığı zaman ailenin ilk çocuğuna dolu tanesinin birinin bıçakla kestirilmesi halinde dolunun döneceği gibi inanışlardır.

Hane Sayısı Nüfus (1997)

18- Kuşçu Köyü : 148 742

Adını nereden alındığı bilinmeyen köyün, avcılığa imkan sağlayan çevre yapısının bu ismin verilmesine etkili olduğu sanılmaktadır. Kuşçu Köyü, İlçe

merkezinin kuzeyinde,Düldül Dağının batı eteklerinde, Ceyhan Nehri'nin güneyinde dağlık bir bölgeye kurulmuştur. Bu durum sulu tarıma imkan sağlamaz.Köyde hayvancılık yapılır, bilhassa keçi beslenir. Köyde bazı geleneksel tedavi yöntemlerine güvenilir. Ayrıca göz değmesi,bayram günü dikiş yapılmaması,Cuma günü çamaşır yıkanmaması gibi inanışlar halen devam etmektedir.

Hane Sayısı Nüfus (1997)

19-Oluklu Köyü : 88 440

Kavakıl Çunur veya Oluklu Çunur diye anılan köyün ismi, içme suyu olarak kullanılan pınardan gelmektedir. Köyün ayrıca iki mahallesi bulunmaktadır. Buunlardan biri, Karagedik Köyü sınırlarına yakın **Koyuntaş**, diğeri de Ceyhan Nehri kıyısında Aslantaş Barajı altında bulunan Gökşenler, diğer adıyla **Kazıklı Bucak**'tır. Köyde tarım ve hayvancılık yapılır.Sulu tarım yaygın değildir. Koyun ve inek besiciliğinin yanısıra keçi besiciliği de yapılmaktadır.

Hane Sayısı Nüfus (1997)

20-Pirsultanlı Köyü : 367 1834

Adının nereden geldiği hakkında bilgi bulunamayan köy, ilçenin batısında yer almaktadır. Birkaç mahalleden oluşan köyün merkeze uzaklığı 20 km.dir.Pirsultanlı'da sebze ve tahıl üretimi yapılmaktadır.Hayvancılık da yapılan köyde Tarım İlçe Müdürlüğünün katkılarıyla bu alanda gelişme sağlanmıştır. Kendi kendine yeterli bir ekonomiye sahip olmayan köyden Çukurovaya mevsimlik işçi göçü olmaktadır.

Hane Sayısı Nüfus (1997)

21-Selverler Köyü: 56 278

1969 yılına kadar Karagedik Köyünün mezrası olan Selverler Köyü bu tarihten sonra ayrı bir köy haline gelmiştir. Rivayete göre 19.yy. ilk yarısında Gaziantep'in İslahiye İlçesi'nden kan davası nedeniyle kaçan Hüseyin ve Yusuf adlı iki kişi , Osmaniye'nin Şekerdere köyünden iki kız kaçırarak buraya yerleşmişler. Bu kızların birinin adı Selver olduğu için köye Selverler denilmiştir. Ulaşımı traktörle yapılan

köyün yolu stabilize edilmiştir. Köyde sulu arazi yoktur. Genellikle tahıl, pamuk, karpuz yetiştirilir. Bu köyden Çukurovaya mevsimlik işçi göçü yaygındır.

Hane Sayısı Nüfus (1997)

22-Yarbaşı Köyü : 136 681

Daha önceki yıllarda Bahçe İlçesi'nin Buraçlı Köyüne bağlı iki mezradan (Korkarpınar- Yarbaşı) oluşan köy, Düziçi'ne bağlandıktan sonra **Yarbaşı** adı altında birleştirilmiştir. Adını yerleştiği alandan alan köy, 1849 yılında İslahiye'nin Karakaya Köyünden bir kan davası yüzünden göç edenler tarafından kurulmuştur. 1920 yıllarında Fransız işgaline uğrayan köy tahrip edilmiş, yıkılmayan tek ev Fransız askerler tarafından karakol olarak kullanılmıştır. Kurtuluş Mücadelesinin ardından köy tekrar yerleşime açılmıştır. Köyde tarım ve hayvancılık yapılmaktadır. Başta buğday, yerfıstığı, pamuk, mısır, karpuz ve arpa olmak üzere çeşitli tarım ürünleri yetiştirilir.

Hane Sayısı Nüfus (1997)

23- Yazlamazlı Köyü : 355 1775

Yerleşim birimi adını yaz aylarında köylünün köyde durmayıp yaylaya göç etmeyi gelenek hale getirmesi üzerine **Yazlamazlı** olarak almıştır. İlçe'nin tam batısında yer alan köyün İlçeye uzaklığı 9 km. dir. Düziçi-Osmaniye karayoluna yakın olan köyde ulaşım sorunu yoktur. Köyde, başta buğday, yerfıstığı, pamuk, arpa, mısır, karpuz yetiştirilir. Hayvancılık da yapılmaktadır.

Hane Sayısı Nüfus (1997)

24- Yeni Farsak Köyü : 118 594

Tesbi, Diğer Farsak gibi isimler de verilen köyün isminin nereden geldiği tam olarak bilinmemektedir. Bununla birlikte Oğuz aşiretlerinden **Varsağı**'dan bu ismi aldığı sanılmaktadır. Yaklaşık 200 yıldan beri yerleşim yeri olan köye Kahramanmaraş'ın Yeşildere Köyünden Davutoğulları da gelip yerleşmişlerdir. Köyde içme suyu pınarlardan sağlanır. Eski tarım usüllerinin hala varlığını sürdürdüğü köyde daha çok

tahıl ekilir. Köyde fazla oranda ekonomik yapı bulunmadığından köylünün % 90'ı Adana ve Hatay dolaylarında mevsimlik işçi olarak çalışırlar.⁴⁸

III-BAHÇE İLÇESİ

a-Bahçe İlçesinin Konumu :

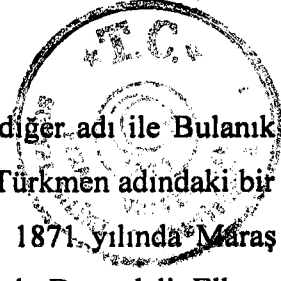
Bahçe İlçesi, stratejik konumu nedeniyle ilk çağlardan beri çeşitli ulusların kale şehri, askeri karakolu olmuştur. İlçenin önemi Çukurova'yı doğuya bağlayan Gavurdağı geçidi üzerinde olmasındandır. 640 yılına kadar Bizans, bu tarihten sonra Abbasi-Emevi idaresine geçen ilçe Selçuklu Sultanı Kılıçaslan'la birlikte Türk idaresine girmiştir. Beylikler zamanında Dulkadiroğulları'na , bir süre Mısır idaresine geçen Bahçe, 1850'de Maraş Sancağı'na bağlanmıştır. 1875'den itibaren idari bağımlılığı Osmaniye'ye geçmiş, Osmaniye'nin ilçe olması nedeniyle de Adana İli'ne bağlı bir ilçe merkezi olmuştur.

İlçenin dağlık bölgelerde kurulması nüfus artışını engellemiş, yayla havasına sahip Bahçe, yurdumuzun, şirin ismi gibi yeşil ilçelerinden birisidir. Yeşil ormanlıklarla çevrili Bahçe'nin Başayran Kaynak Suyu lokantalarda ve otobüslerde aranmaktadır. İlçe merkezindeki başlıca tarihi eserler; 1 cami ile 2 kümbettir. Bahçe ilçe merkezinde bulunan caminin kitabesine göre Ağcabey isimli bir bey tarafından 1809'da yapılmıştır. İlçenin hane sayısı : 4.429, Nüfusu: 22.145'dir.

b- İlçenin Tarihçesi :

M.Ö. 1000 yıllarında Karkamış Eyaleti'ne bağlı bir kale harabesi üzerine kurulmuş olan ilçe , ilk çağlardan beri çeşitli ulusların askeri karakolu görevini yapmıştır. Sümerlerden sonra , Pers ve Roma Devletleri arasındaki savaşlarda muhariplerin uğrak yeri olmuş , Roma İmparatorluğu'nun parçalanmasından sonra M.S. 640 yılına kadar Bizans idaresinde kalmıştır. Bu tarihten sonra bir süre Arap ve Abbasi hakimiyetinde bulunmuştur. Daha sonraları Halife Harun Reşid devrinde İslam idaresine geçmiştir. Bir ara Mısır idaresine geçmişse de (1335) , yine Türkmen aşiretinin hakimiyeti ile Türk idaresine kavuşmuştur.

⁴⁸ Düziçi Kaymakamlığı ve Belediyesi Tarafından Hazırlanan, Düziçi İlçesi 1990 yılı Tanıtım- Faaliyet Raporu, Düziçi, 1990, s. 45-62

Kasaba 1850 tarihinde Maraş Sancağı'na bağlı Kızılyer, diğer adı ile Bulanık Bahçe adı altında mütesellimlikle idare edilmiştir. İlk mütesellim Türkmen adındaki bir aşiret reisidir. Bunların beylerine Fettahlıoğulları denilmektedir. 1871 yılında Maraş Sancağı'na bağlı olarak kaza haline getirilmiş , ilk kaymakam olarak Darendeli Elhacı Bey isminde bir zat tayin edilmiştir. 1878'de Adana Vilayeti'nin Cebelibereket Sancağı'na,(Şimdiki adı Osmaniye) bağlanmış ve ilçeye bu günkü ismi verilmiştir.

c- İdari ve Ekonomik Durum :

Evvelce Adana'ya bağlı olan Bahçe İlçesi 24.10.1996 tarihinde Osmaniye'ye bağlanmıştır. İlçe Adana'ya 120 km., Osmaniye'ye ise 34 km. uzaklıktadır. İlçenin bugün 15 köyü vardır. Önceleri Bahçe'nin beldesi olan Hasanbeyli, mezkûr tarihten itibaren ilçe olarak Osmaniye'ye bağlanmıştır.

Bahçe İlçesi, yakın çevresinin ticaret ve kültürel merkezidir. Ortaokul ve lise ile beraber kendisine bağlı kırsal kesimin ortaöğretim ihtiyacını karşılamaktadır. Aynı zamanda çevresinin pazarı durumundadır. İlçe idare merkezi olmasından dolayı kamu görevini yerine getirmektedir. İlçede endüstri faaliyeti olmamakla beraber hammaddesi Şekeroba Köyünden çıkarılan Barit Maden Fabrikası ve Başer Kimya Fabrikasının kurulmuş olması ilçe merkezi için bir fayda sağlamaktadır. Ancak ilçenin daha iyi gelişme göstermesi için bazı önemli eksikliklerini gidermesi gerekecektir. Bunlardan ön planda olanlarını şöyle sıralayabiliriz.

İlçenin önemli bir ticaret yolu üzerinde olmasına rağmen, içine dönüklüğünün sebebi, halkın anamal düzeyinde bir sermayeye sahip olamamasıdır. Bu sebeplerden dolayı ilçe içe dönük kalmış ve gelişme imkanı bulamamıştır.

Özellikle Bahçe'de diğer büyük kentlere göçü engellemek için gençlere ilçe dahilinde iş imkanları sağlayacak endüstri tesisleri ve iş sahaları açılmalıdır. Ekonomik faaliyetlerin temelini teşkil eden tarımın gelişmesi ve dolayısıyla çiftçi nüfusun gelirinin artırılması için tarımda modern yöntemler kullanılmalı, ilaçlamaya önem verilmelidir.

Bahçe'nin kalkındırılmasında yayla turizminin geliştirilmesi ilçenin hareketlenmesine bir unsur olabilir. Daha önce kapatılan Baş Ayrın Suyu'nun şişeleme tesisi tekrar açılmalı, az da olsa gelecek gelirden yararlanılmalıdır. Bu su ayrıca ilçenin tanıtımı bakımından önem arz etmektedir.

Bahçe bütün bunlara rağmen aksaklık ve eksiklikleriyle birlikte devamlı gelişme ve değişme gösteren yeşillikler içerisinde şirin bir yerleşme merkezidir.

d- Turizm :

İlçe merkezinde önemli bir turizm faaliyeti gelişmemiştir. Ancak yayla karakteri iklimine sahip olması nedeniyle, civar il ve ilçelerden yaylacılık olarak iskan edilmektedir. Ayrıca E-24 karayolundan geçen özel arabalar birkaç saatliğine ilçeye uğramaktadırlar. Fakat bu o kadar önemli değildir. Turizm merkezleri olmadığından turist gidiş-gelişi yok denecek kadar azdır.

Oysa ilçe, coğrafi konumu, iklimi ve suyunun memba karakterli olması nedeniyle, turizm bakımından güzel yerlerden biridir. Yerleşimi de bu özelliklere dayanarak gelişme değişme göstermektedir. Tarihi eser bakımından da zengin değildir. Tarihi eser olarak ilçe merkezi meydanında Ağcabey Camii bulunmaktadır. Ancak bu cami sonradan yapılan düzeltmelerle eski halini kaybetmiştir. Ayrıca, Döndü Hatun Mescidi, Karafenk Kalesi, Kurtlar Kalesi, Romalılardan kalma mezarlar tarihi eser bakımından önemlidir.⁴⁹

e- Bahçe İlçesinde Bulunan Mahalleler ve Camiler

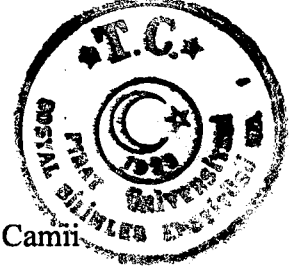
Mahallenin Adı

- 1-Cumhuriyet Mahallesi
- 2-İstiklal Mahallesi
- 3-Çamlıca Mahallesi
- 4-Yeşilyurt Mahallesi
- 5-Yenimahalle
- 6-Karşıyaka Mahallesi
- 7-Bahçelievler Mahallesi
- 8-Kale Mahallesi

Caminin Adı

- İskan Evleri Camii
- Yunus Emre Camii
- Çamlıca Camii
- Yeşilyurt Camii
- Ömer Pekkan Camii
- Karşıyaka Camii
- Bahçelievler Camii
- Kale Camii

⁴⁹ Bahçe İlçesi 1990 Yılı Faaliyet Raporu, Bahçe, 1990 , s.1-5

9-Aslanlı Mahallesi

Aslanlı Camii

10-Esentepe Mahallesi

Esentepe Camii

11-İslam Mahallesi

Merkez Ağcabey Camii

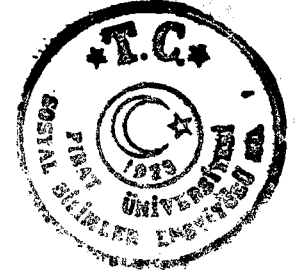
Bu mahallelerin hepsinde kendi isimlerini taşıyan birer cami bulunmaktadır. Ancak farklı olarak Cumhuriyet Mahallesi'nde İskan Evler Camii, İstiklal Mahallesi'nde Yunus Emre Camii, Yenimahalle'de Ömer Pekkan Camii ve İslam Mahallesi'nde Merkez Ağcabey Camii bulunmaktadır. Merkez Ağcabey Camii, 950 senesinde Döndü Hatun tarafından yaptırılmıştır. Minaresi ise Selçuklulardan kalmadır.

f- Bahçe İlçesinde Bulunan Resmi Daireler

- 1- Kaymakamlık
- 2-Belediye
- 3-Emniyet Amirliği
- 4-Jandarma Bölük Komutanlığı
- 5-Askerlik Şubesi
- 6-Milli Eğitim Müdürlüğü
- 7-Nüfus Müdürlüğü
- 8-Adliye
- 9-Halk Eğitim Müdürlüğü
- 10-Özel İdare Müdürlüğü
- 11-Halk Kütüphanesi Müdürlüğü
- 12-İlçe Tarım Müdürlüğü
- 13-Mal Müdürlüğü
- 14-Ziraat Bankası
- 15-İş Bankası

g- Bahçe İlçesinde bulunan Dernek ve Vakıflar

- 1-Esnaf ve Sanatkarlar Derneği
- 2-Küçük Sanayi Sitesi Derneği
- 3-Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
- 4-Kur'an Kursu Yaşatma Derneği
- 5-Milli Gençlik Vakfı
- 6-Tarım Kredi Kooperatifi

h- Bahçe İlçesindeki Okullar

- 1-Atatürk İlkokulu
- 2-Kenan Evren İlkokulu
- 3-Milli Egemenlik İlkokulu
- 4-Aslanlı İlkokulu
- 5-Yeşilyurt İlkokulu
- 6-Bahçe Lisesi
- 7-Bahçe Endüstri Meslek Lisesi
- 8-Kızlaç İlköğretim Okulu

i- İlçenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı :

İlçede bir Devlet Hastanesi bulunmaktadır. Halkın ekserisi esnaftır, Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memur ve işçiler çoğunluktadır. İlçede Başer Kimya A.Ş. ve Barit Madeni A.Ş. fabrikaları vardır. Halkın çoğu bu fabrikalarda çalışır.

j- İlçenin Kültürel Yapısı

Halkın % 80'i okur-yazardır. İlçede çocuk parkı ve futbol sahası mevcuttur. Ayrıca aile çay bahçesi vardır. Düğünler davullu zurnalı ve ev düğünleri olarak yapılır.

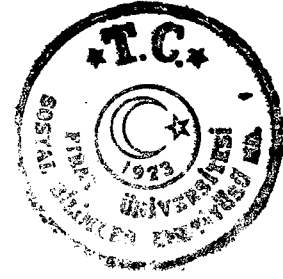
VI- TOPRAKKALE İLÇESİ

a- İlçenin Adı ve Kısa Tarihi :

Toprakkale Osmaniye'nin ilçesi olup, Osmaniye'ye uzaklığı 8 km. dir. Toprakkale 24.10.1996 tarihinde Osmaniye'nin il olmasıyla Osmaniye'ye bağlanmıştır. Toprakkale İlçesinde 4 mahalle vardır. Bu mahalleler :1-Dağıstan Mahallesi, 2-Kışla Mahallesi, 3- Tepe Mahallesi , 4- Karataş Mahallesidir.

Toprakkale ismini ilçe yakınında bulunan Toprakkale'den almıştır. Antep-Adana-Osmaniye-Hatay karayolu üzerinde bulunan Toprakkale çok eski ve tarihi bir kaledir. Ecrnebler (Fransızlar) tarafından yapıldığı rivayet edilmektedir. Zemini toprak, üzeri taştan yapılmış bir kaledir. Bu kale yerli ve yabancı turistler tarafından ziyaret edilmektedir.

İlçenin Hane Sayısı :2457 , Nüfusu : 12.285

b- İlçedeki Resmi Daireler

- 1-Kaymakamlık
- 2-Belediye
- 3-Milli Eğitim Müdürlüğü
- 4-Müftülük
- 5-Jandarma Komutanlığı
- 6-Tapu Sicil Müdürlüğü
- 7-Nüfus Müdürlüğü
- 8-Mal Müdürlüğü
- 9-Sağlık Grup Başkanlığı
- 10-Özel İdare Müdürlüğü
- 11-PTT Müdürlüğü
- 12-İlçe Gençlik Spor Müdürlüğü

c- İlçedeki Okullar

- 1-Dağıstanlı İlköğretim Okulu
- 2-Merkez İlköğretim Okulu
- 3-İbrahim Ergen İlköğretim Okulu
- 4-Toprakkale İlköğretim Okulu
- 5-Toprakkale Lisesi

d- İlçedeki Sağlık Kurumları

- 1-Toprakkale Sağlık Ocağı ve Grup Başkanlığı

e- İlçenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı :

İlçede Tarım Satış Kooperatifi vardır. Halk geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlar. Bazı evler besicilik yapar. Soğan ve yerfıstığı ekimi revaçtadır. Ayrıca, pamuk, buğday,mısır, soya ekilir. Halkın bir kısmı İskenderun Demir Çelik Fabrikasında çalışmaktadır.

f- İlçenin Kültürel Yapısı :

Halkın % 80'i okur-yazardır. Çocuk parkı ve futbol sahası mevcuttur. Bayramlarda ve düğünlerde Osmanlı yöresine ait örf ve gelenekler hakimdir.

g- İlçede Bulunan Dernekler :

a- Toprakkale Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği, b- Toprakkale Spor Klubü Derneği, c- Esnaf ve Sanatkarlar Derneği

V- SUMBAS İLÇESİ

a- İlçenin Adı ve Kısa Tarihi :

Döğenli ve Karaömerli Köylerinin birleşmesi ile belediye olan Sumbas Beldesi evvelce Kadirli'ye bağlı idi. Osmaniye'nin İl olması nedeniyle, Osmaniye'ye ilçe olarak bağlanmıştır. Narenciye bahçeleri bol olan Sumbas'ın Kadirli İlçesine uzaklığı 10 km., Osmaniye'ye uzaklığı ise 55 km. dir. Sumbas ismini o civardaki bölge isminden almıştır. İlçenin iki mahallesi ve 20 köyü vardır. Mahalleleri, Döğenli ve Karaömerli'dir. İlçenin, Hane Sayısı : 447, Nüfusu : 2336 dır.

b- İlçedeki Resmi Daireler :

- 1-Kaymakamlık
- 2-Belediye
- 3-Milli Eğitim Müdürlüğü
- 4-Nüfus Müdürlüğü
- 5-Müftülük
- 6-Tarım İlçe Müdürlüğü
- 7-Tapu Müdürlüğü
- 8-Vergi Dairesi
- 9-Halk Eğitim Müdürlüğü
- 10-Mal Müdürlüğü
- 11-Özel İdare

c- İlçedeki Okullar :

1- Karaömerli İlkokulu, 2- Döğenli İlkokulu, 3-Sumbas Ortaokulu, 4- Sumbas Lisesi.

d- İlçedeki Sağlık Kurumları :

- 1- Sumbas Sağlık Ocağı

g- İlçede Bulunan Dernekler :

a- Toprakkale Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği, b- Toprakkale Spor Klubu Derneği, c- Esnaf ve Sanatkarlar Derneği

V- SUMBAS İLÇESİ

a- İlçenin Adı ve Kısa Tarihi :

Döğenli ve Karaömerli Köylerinin birleşmesi ile belediye olan Sumbas Beldesi evvelce Kadirli'ye bağlı idi. Osmaniye'nin İl olması nedeniyle, Osmaniye'ye ilçe olarak bağlanmıştır. Narenciye bahçeleri bol olan Sumbas'ın Kadirli İlçesine uzaklığı 10 km., Osmaniye'ye uzaklığı ise 55 km. dir. Sumbas ismini o civardaki bölge isminden almıştır. İlçenin iki mahallesi ve 20 köyü vardır. Mahalleleri, Döğenli ve Karaömerli'dir. İlçenin, Hane Sayısı : 447, Nüfusu : 2336 dır.

b- İlçedeki Resmi Daireler :

- 1-Kaymakamlık
- 2-Belediye
- 3-Milli Eğitim Müdürlüğü
- 4-Nüfus Müdürlüğü
- 5-Müftülük
- 6-Tarım İlçe Müdürlüğü
- 7-Tapu Müdürlüğü
- 8-Vergi Dairesi
- 9-Halk Eğitim Müdürlüğü
- 10-Mal Müdürlüğü
- 11-Özel İdare

c- İlçedeki Okullar :

1- Karaömerli İlkokulu, 2- Döğenli İlkokulu, 3-Sumbas Ortaokulu, 4- Sumbas Lisesi.

d- İlçedeki Sağlık Kurumları :

- 1- Sumbas Sağlık Ocağı

e- İlçenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı

Halkın ekserisi tarım ve hayvancılıkla uğraşır. Narenciye ile uğraşan aileler çoğunluktadır. Bazı aileler besicilik yaparlar. Tarım ve çiftçilik bakımından Sumbas'ın ekonomisi diğer yörelere nazaran gelişmiştir.

f- İlçenin Kültürel Yapısı

Halkın % 90'ı okur-yazardır. Sumbas'da 4 tane çocuk parkı vardır. Futbol sahası yaptırılmaktadır. Orman İşletmesinin mesire yeri bulunmaktadır. Düğünler davul zurna eşliğinde örf ve adetlere göre yapılmaktadır.

VI - HASANBEYLİ İLÇESİ

a- İlçenin Adı ve Kısa Tarihi :

Hasanbeyli İlçesi 24.10.1996 tarih ve 4200 sayılı kanunla Osmaniye'nin ilçesi olmuştur. İlçe 6 Mart 1997 tarihinde resmen faaliyetine başlamıştır. İlçenin Osmaniye'ye uzaklığı 34 km.dir.

Osmanlı padişahı, veziri Hasan Paşa ile Hasanbeyli Köyünden geçerken bu köy Hasan Paşa'nın hoşuna gitmiş ve Hasan Paşa padişahıtan rica ederek , vezirliği bırakıp emekli olmayı ve bu köyde kalmayı talep etmiştir. Talebi padişah tarafından kabul edilince bu köye yerleşen Hasan Paşa hizmet olsun diye köye 4-5 Ermeninin yerleşmesini sağlamış ve bu köye o zamandan beri Hasanbeyli adı verilmiştir. Ermeniler köye yerleştikten sonra bilahare köye Ermeni akını başlamış öyle ki , Ermeni aileleri 800 hane kadar olmuş ve o tarihlerde Müslümanlar 80 hane ile azınlıkta kalmıştır.⁵⁰

Ayrıca bir dönem Kıbrıs Cumhurbaşkanlığı yapmış olan Makarios da Hasanbeyli köyünde ilk ve orta okulu okumuştur. Hasanbeyli Köyünde 1901'de yapılan ve Ermeni soylu kişilerine ait olan tarihi bir konak mevcut olup, bu konak tarihi eser olarak devlet tarafından koruma altına alınmıştır. Bu konağın **Ermeni Çolak Bedüs Ağa'ya** ait olduğu rivayet edilmektedir. Konak üzerinde eski yazı ile 1320 tarihi yazılıdır.⁵¹

⁵⁰ Beyzade İçgüven 1338 doğumlu Bulgar Göçmeni, Hasanbeyli Sakini, 28.8.1997

⁵¹ M.Ali Doğan, Konağın şimdiki sahibi, Hasanbeyli, 28.8.1997

7 Ocak 1922'de Kurtuluş Savaşından sonra Ermeniler bu köyü terk etmişlerdir. Hasanbeyli Köyü güzel bir yayla köyü olduğundan , Osmaniye ve Ceyhan gibi yerlerden yazın Hasanbeyli Yaylasına tatil yapmaya gelenler çok olmaktadır.

Hasanbeyli İlçesi'nin 4 mahallesi vardır. Bunlar; 1-Merkez Mahallesi 2-Cumhuriyet Mahallesi, 3- Hürriyet Mahallesi, 4- Yeşilyurt Mahallesi. dir.

Hasanbeyli İlçesi'nin ; Hane Sayısı : 1006, Nüfusu : 5033 dür.

b- İlçedeki Resmi Daireler :

- 1-Kaymakamlık
- 2-Belediye
- 3-Müftülük
- 4-İlçe Tarım Müdürlüğü
- 5-Tapu Müdürlüğü
- 6-Milli Eğitim Müdürlüğü
- 7-Mal Müdürlüğü
- 8-Özel İdare Müdürlüğü
- 9-Jandarma Karakolu

c- İlçedeki Okullar :

- 1-Hasanbeyli İlkokulu
- 2-Hasanbeyli Ortaokulu
- 3-Hasanbeyli Lisesi

d- İlçedeki Sağlık Kurumları :

- 1-Hasanbeyli Sağlık Ocağı

e- İlçenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı

Halk tarım ve hayvancılıkla uğraşır.Bilhassa nohut, buğday, arpa ve pancar yetiştirilir. Ayrıca meyvecilik yaparlar.Meyvelerden ençok kiraz, hurma, incir, nar yetiştirilir. Eskiden 7 tane su değirmeni olan ilçede bütün esnaf Ermeni imiş.

f- İlçenin Kültürel Yapısı

Halkın % 60'ı okur yazardır. Bu ilçede Belediye parkı ve Alman Pınarı Yaylası vardır. Almanlar Yemen-Hicaz demiryolunu yaptıkları zaman Hasanbeyli'de kamp kurduklarından buraya Alman Pınarı Yaylası adı verilmiştir.⁵²

g- İlçede Bulunan Tarihi Kaleler

1-Ermeni Kalesi : Ermeni Kalesi asırlar önce harç kullanılarak taştan yapılmış bir kaledir. Tarihi olan bu kale yapılışında yarım kalmış, bu gün eski halini muhafaza etmektedir. Ermeni kalesi Cumhuriyet Mahallesinde bulunmaktadır.

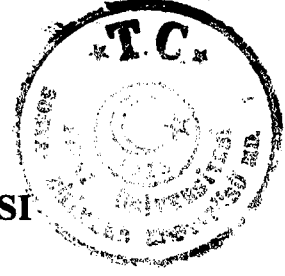
2-Karafenk Kalesi : Asırlar önce yapılmış tarihi bir kaledir.

3-Küffar Kalesi : Küffar Kalesi de yine asırlar önce yapılmış tarihi bir kaledir. Merkez Mahallesinde bulunmaktadır.

Bu her üç kale birbirini takip eden kaleler olup, aralarındaki mesafeler 2-3 km. arasında değişmektedir.⁵³

⁵² Yusuf Şanlı , Hasanbeyli Köyü sakini, 1331 Doğumlu, Hasanbeyli, 28.8.1997

⁵³ Hakkı Zor, Cumhuriyet Mahallesi Muhtarı, Hasanbeyli, 28.8.1997

İKİNCİ BÖLÜM. OSMANİYE İLİ'NİN İNANÇ COĞRAFYASI

A- OSMANİYE İLİ'NİN NÜFUS SEYRİ

Osmaniye ilinin merkez dışında Bahçe, Düziçi, Hasanbeyli, Kadirli, Sumbas ve Toprakkale adlarında 6 ilçesi vardır. 1990 Nüfus sayımına göre il merkezi 122 bini, Kadirli ilçesi 55 bini, Düziçi ilçesi 32 bini, Bahçe ilçesi de 16 bini aşmış durumdadır. 1990 Genel Nüfus Sayımında, merkez ilçe nüfusu 122.307, Köyler nüfusu 52.568 ve toplam nüfus 174.875 olarak tesbit edilen Osmaniye’de, nüfusun % 69,4 ‘ ü merkezde, % 30,6’sı kırsal kesimde yaşamaktadır.⁵⁴

24 Ekim 1996 tarih ve 4200 sayılı kanunla Adana’dan ayrılarak il olan Osmaniye’nin bugünkü yüzölçümü 3223 km², 1990 yılı nüfusu 384.000’dir. Buna göre km²’ye 120 kişi düşmektedir. Osmaniye ili bu haliyle nüfus büyüklüğü açısından ülkemizin 30. büyük ili konumundadır. İl merkezi Osmaniye ise Türkiye’deki yerleşim merkezleri arasında 34. sırada bulunmaktadır⁵⁵. Son yıllarda aşırı göç alan Osmaniye’nin 30 Kasım 1997 tarihinde yapılan ve kesin olmayan sonuca göre nüfusu 431.897 dir.

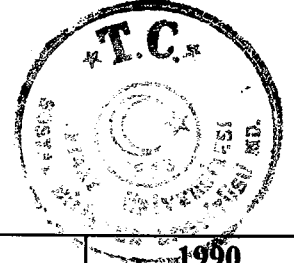
Osmaniye’nin 1970, 1975, 1980, 1985, 1990 yılları genel nüfus sayımlarına göre kent nüfusu, kırsal nüfusu ile ilçelerin merkez ve köy nüfusları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

TABLO : 1

Yıllar	Kent Nüfusu	Kırsal Nüfus	Osmaniye İl Nüfusu
1970	46.335	36.333	82.688
1975	61.581	38.739	93.033
1980	84.212	43.746	127.958
1985	103.824	50.805	154.629
1990	122.307	37.037	159.074

⁵⁴ Osmaniye İli, 1997 Yılı V.B .s.2

⁵⁵ Osmaniye Belediyesi , 1996-97 F.R.

TABLO : II

	1970		1975		1980		1985		1990	
İlçe Adı	Merkez	Köyler	Merkez	Köyler	Merkez	Köyler	Merkez	Köyler	Merkez	Köyler
Osmaniye	46.335	36.333	61.581	38.739	84.212	43.746	103.824	50.805	122.307	37.037
Kadirli	28.109	57.630	34.779	58.254	40.643	58.374	47.609	59.329	55.061	36.866
Düziçi	-	-	-	-	-	-	35.750	33.186	31.813	35.342
Bahçe	4.182	53.548	10.212	63.873	12.366	76.670	15.218	12.981	16.009	9.178
Sumbas	-	-	-	-	-	-	-	-	2.271	19.893
Hasanbeyli	-	-	-	-	-	-	-	-	2.393	2.641
Toprakkale	-	-	-	-	-	-	-	-	7.993	5.100
TOPLAM									237.847	146.057

Osmaniye İl merkezinde 1985-1990 dönemi itibarıyla yıllık % 13,9'luk nüfus artış hızı olmuştur. Bu hızlı nüfus artışının ana nedeni Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan ile olan göçlerdir. Özellikle 1990 yılından sonra göçlerde çok büyük artış olmuştur.

Osmaniye'ye bağlı Kadirli ilçesinde Kahramanmaraş'tan özellikle Andırın'dan göç hareketi olmaktadır. Bunun yanında Osmaniye ilinden Adana iline ve Türkiye'nin başka illerine (İstanbul ve Ankara) bir miktar göç hareketi yaşanmaktadır. Bu göçler daha çok iş kurmaya yönelik göçlerdir.

Özellikle Adana ilinde çok sayıda Osmaniye'li yerleşmiştir.

OSMANİYE'NİN NÜFUS SAYIMINA GÖRE ŞEHİR VE KÖY NÜFUSU

<u>Yılı</u>	<u>Şehir Nüfusu</u>	<u>Köy Nüfusu</u>	<u>Toplam</u>
1940	8988	15790	24778
1945	10498	18556	29054
1950	13004	21657	34661
1955	19108	23395	47670
1960	27451	32108	59559

<u>Yılı</u>	<u>Şehir Nüfusu</u>	<u>Köy Nüfusu</u>	<u>Toplam</u>
1965	34027	37633	71660
1970	46355	36333	82688
1975	61581	38739	100320
1980	84338	43930	128268
1985	103824	50805	154629
1990	122307	52568	174875

1990 Genel Nüfus sayımına göre Osmaniye İli ve İlçelerinin şehir ve köy nüfusları ise aşağıda belirtilmiştir.

<u>İlçe Adı</u>	<u>Şehir Nüfusu</u>	<u>Köy Nüfusu</u>	<u>Toplam</u>
Merkez	122.307	52.568	174.875
Kadirli	55.061	59.030	114.091
Düziçi	31.813	35.342	67.155
Bahçe	16.009	11.974	27.983
TOPLAM	225.190	158.914	384.104

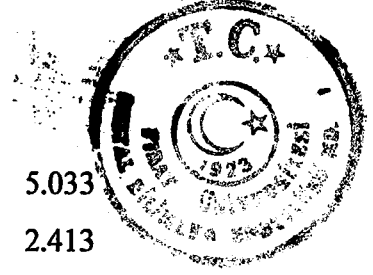
Osmaniye'ye bağlı köy sayısı : 165

OSMANİYE İLİ 30 KASIM 1997 GENEL NÜFUS SAYIMI SONUÇLARI:

Osmaniye İli Merkez Nüfusu	: 155.600
Osmaniye İli Merkez Köyler Nüfusu	: 33.361
Merkez ve Köyler Nüfusu Toplamı	: 188.961

1-Toprakkale İlçesi Merkez Nüfusu	: 12.285
Toprakkale İlçesi Köyleri Nüfusu	: 5.099
Merkez ve Köyler Nüfusu Toplamı	: 17.384

2- Sumbas İlçesi Merkez Nüfusu	: 2.236
Sumbas İlçesi Köyleri Nüfusu	: 17.005
Merkez ve Köyler Nüfusu Toplamı	: 19.241

3-Hasanbeyli İlçesi Merkez Nüfusu : 5.033
 Hasanbeyli İlçesi Köyleri Nüfusu : 2.413
 Merkez ve Köyler Nüfusu Toplamı : 7.446

4-Düziçi İlçesi Merkez Nüfusu : 31.843
 Düziçi İlçesi Köyleri Nüfusu : 39.795
 Merkez ve Köyler Nüfusu Toplamı : 71.638

5-Bahçe İlçesi Merkez Nüfusu : 22.145
 Bahçe İlçesi Köyler Nüfusu : 7.513
 Merkez ve Köyler Nüfusu Toplamı : 29.658

6-Kadirli İlçesi Merkez Nüfusu : 64.411
 Kadirli İlçesi Köyler Nüfusu : 33.158
 Merkez ve Köyler Nüfusu Toplamı : 97.569

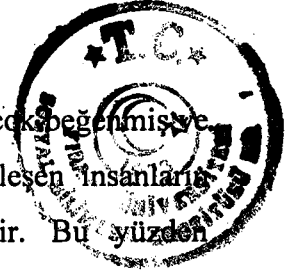
Osmaniye İli Merkez ve Köyler Nüfusu Toplamı : 188.961
 Osmaniye İlçelerinin Köylerle Birlikte Nüfusu : 242.936
 Osmaniye İli Merkez, İlçe ve Köyleri Toplam Nüfusu : 431.897⁵⁶

B- OSMANİYE' DEKİ DİNLER

1- Eski Anadolu Dinleri :

Tarihin çeşitli dönemlerinde muhtelif istila ve göçlerle karşılaşan Anadolu, birçok milletlerin değişik kültür ve medeniyetine sahne olmuştur. Anadolu sürekli olarak bir milletin yurdu kalmamış, değişik milletler, zaman zaman burayı doldurmuş ve boşaltmışlardır. Avrupa'dan Asya'ya akın düzenleyenler de , Asya'dan Avrupa'ya geçmek isteyenler de devamlı olarak Anadolu yolunu kullanmışlardır.

⁵⁶ Bu bilgiler ,Osmaniye Merkez İlçe Nüfus Müdürlüğü'nden alınmıştır.

Anadolu'dan geçen kavimler zaman burayı yerleşim yeri olarak çok beğenmiş ve buraya yerleşerek devletler kurmuşlardır. Anadolu'ya bu şekilde yerleşen insanların kendi inançlarını da beraberinde buraya getirmiş olmaları tabiidir. Bu yüzden Anadolu'da görülen dinlerde bir yandan Avrupa dinlerinin, öbür yandan da Asya dinlerinin izlerini görmek mümkündür. Tarihin eski devirlerinde Anadolu'da ortaya çıkan belli başlı dinler şunlardır :⁵⁷

Hatti- Hitit Dini : Eski Hatti inancına göre, dünyadaki bütün varlıklar canlıdır

Dağların, kayaların, suların, gök varlıklarının hepsinin ruhları vardır. İyi ve kötü ruhlar, bütün tabiat varlıklarına sinmiştir. Bu dinde bitkilerde görülen besleyici ve geliştirici güç ilahi bir kuvvetin işareti olarak kabul edilmekte idi.

Urartuların Dini : M.Ö. 1000-500 yılları arasında yaşayan Urartuların Ermenilerle bir ilgilerinin bulunmadığı, aksine onların Ural-Altay menşeli oldukları ve dillerinin Türkçeye benzediği yapılan son arkeolojik kazılarda ortaya çıkmıştır. Urartuların dini ,Politeist (Çok tanrıcı) bir dindi. Bunların en büyük tanrıları, “ **Kaldi**” Güneş tanrısı, “ **Şiuni** “ ve Fırtına tanrısı “ **Teşeba** “ idi. Urartuların tapınakları, kayaya yaslanmış bir kitabe şeklinde bir ağaçtı. Tanrılar bu kapıların ardından dünyaya bakarlardı. Diğer birçok dinde olduğu gibi bu dinde de kurban ayiinleri önemli bir yer tutmakta idi.

Frigyalıların Dini : Frigyalılar, Anadolu'ya muhtemelen M.Ö.XII.. yüzyılda Truva'nın zaptedilmesinden sonra Avrupa'dan gelmişlerdir. Anadolu'nun geniş bir kısmını eline geçiren Frigyalıların en büyük merkezleri , şimdiki Polatlı civarında bulunan **Gordion** şehri ile **Midas** (Şimdiki Yazılıkaya) şehri idi.Frigyalı'lar, çok tanrıcı bir dine sahiptiler, bunların en büyük tanrıçaları, “ **Kibele**” idi. Kibele'nin sevgilisi “**Attis**” de onlara göre tanrı kabul edilirdi. Frigyalı'ların dininde rahipler kısırlaştırılmakta idi. Kısırlaştırılan bu rahiplere Frigyalılar “**Galle**” ismini

⁵⁷ Şaban Kuzgun, Dinler Tarihi Dersleri,Kayseri, 1993, s.145

veriyorlardı. Bu rahipler kadın gibi giyinirlerdi. Rahip olacak kişiler kendi erkeklik uzuvlarını keserek, onu tanrıça Kibele'nin önüne atarlardı.

Lidyalıların Dini : Batı Anadolu'nun iç bölgelerinde kurulmuş olan Lidya Devleti, M.Ö. VII-VI. yy. arasında yaşamış bir devlettir. Bu devletin başkenti bugünkü

İlk altın ve Salihli çevresinde bulunan “ Sardis Şehri “ idi. madeni paranın Lidyalıları tarafından basıldığı , özellikle “ Kreziüs” ün çok zengin olduğu ifade edilmekte olup, bazı kimseler onun Kur'an-ı Kerim'de bahsedilen Karun olduğunu ifade etmektedirler.

Lidyalıları, arslan eğiten bir tanrıya inanırlardı. Onlar ayrıca Frigyalıların Attis tanrısı ile “ Sando “ adını verdikleri bir tanrıya daha tapıyorlardı. ⁵⁸

Yaklaşık olarak M.Ö. 2000 yıllarında Anadolu'ya gelip yerleşmiş olan Hititler, Hattuşaş'ı başkent yaparak , bugünkü Çorum hudutları içerisindeki Boğazköy şehrine, Urartuların Fırat nehri boyları ile Kafkasya bölgelerine, Frigyalıların şimdiki Polatlıya ve Lidyalıların Batı Anadolu'nun iç bölgelerine yerleşmeleri gözönüne alındığında, Osmaniye ili ve çevresinde eski Anadolu dinlerinin yaşanmadığını teyit etmektedir. Ancak Anadolu'nun çeşitli yerlerinde, İslam öncesi dönemlerde Hattiler zamanından kalma bazı batıl inançların hala görüldüğü bilinmektedir.

2- Yahudilik

Yahudilik , yaşayan ilahi kaynaklı dinlerden en eskisi fakat mensubu az olanıdır. Yahudiliğin dinler tarihinde özel bir yeri bulunmakta ve bu din en eski ilahi kaynaklı din olarak nitelendirilmektedir. Geçmiş bir kaç bin yıl geriye giden özelliklerinden biri, İsrailoğulları ile Tanrı arasındaki “ Ahde” kutsal kitaplarında geniş yer ayrılmasıdır. ⁵⁹

Musevilerin tanrısı Yehova ve Elohim'dir. Dört sessiz harfle yazılan (y,h,v,h,) hayat, vücut ve varlık demektir. Yehova Musevi kavminin milli ve hakim bir tanrısıdır. İyilikler Yehova'dan gelir; ancak O, bu hususta da dilediğini yapmakta serbesttir. Amellerin karşılığını veren ancak Yehova'dır. O'nun hazır ve nazır olduğuna

⁵⁸ Günay Tümer- Abdurrahman Küçük, **Dinler Tarihi**, Ankara, 1993, s.176

⁵⁹ Günay Tümer- Abdurrahman Küçük, **Dinler Tarihi**, Ankara, 1993, s.176

inanılır.Kainatı yaratan Yehova'dır. Musevilerin tek tanrısı olan Yehova, yalnız Yahudi milletin tanrısıdır.⁶⁰

Bugün yeryüzünde 15-20 milyon civarında Yahudi vardır. Bunların 4.500.000'ni İsrail'de, 6.000.000 ise Yahudi nüfusunun yoğun olduğu Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşamaktadır.⁶¹ VII. ve VIII. yüzyıllarda Abbasilerin ardından Türklerin Çukurova'ya gelmeleriyle Müslümanlık dini bölgede hakim olmaya başlamıştır. Bölgedeki Ermeni ve Rum azınlıkları yıllarca dini inançlarını hoşgörülü bir ortam içerisinde sürdürmüşlerdir. Bugün Adana'da çok az sayıda Musevi bulunmaktadır.⁶² Ancak günümüz Osmaniye'sinde ve ilçelerinde Yahudi dinine mensup Musevilere rastlanmamıştır.

3- Hıristiyanlık

Hıristiyanlık Hz. İsa'nın kurduğu , kilise ve din adamlarının tarih boyunca geliştirdiği bir dindir. Kutsal kitapları Hz. İsa'ya indirilen İncil olup, eski ve yeni sözleşmelerdir. Yeni sözleşme, eski sözleşmenin tamamlayıcısı sayılır.ⁱ Hıristiyanlıkta başta gelen iman esası “ Teslis ” dir. Teslis, Baba, Oğul ve Ruh-ül Kudüs'ten meydana gelen üçlü bir Allah inancıdır. Teslisi meydana getiren her Uknun, Hıristiyan mezhepleri arasında bir takım görüş ayrılıklarına yol açmış ve bunların mahiyetleri arasında uzun yıllar münakaşa edilmiştir.

Gökleri ve yeryüzünü yaratan, gizli aşikar her şeyi bilen, cihanı elinde tutan üç uknumda bir Allah'a iman etmek Hıristiyanlıkta imanın ilk şartıdır. Hıristiyan inancına göre, Baba Allah'ın hemen yanbaşında yer alan “ Teslis “ in ikinci Uknûmu oğlu Rab İsa'dır.Hıristiyanlıkta üç Uknûmdan üçüncüsü ise Mukaddes Ruh'tur. İlk Hıristiyanlara göre ruh, imtiyazlı varlıkları idare eden tanrı soluğudur ve güvercin şekline girip Meryem'e hulûl etmiştir.

Bazı Hıristiyanlar Hz. İsa'nın diğer peygamberler gibi bir peygamber olduğunu kabul ediyorlar. Bazıları ise onun bir ilah olduğuna inanıyorlardı. Bu ihtilafa bir çare bulmak için Roma İmparatoru Konstantin, 325 yılında İznik'te ilk ruhani konsili

⁶⁰ Osman Cilacı, Genel Hatlarıyla Dinler Tarihi, Konya, 1994, s. 85

⁶¹Günay Tümer - Abdurrahman Küçük, a.g.e., s. 176

⁶²Yurt Ansiklopedisi, s. 148

topladı. Toplantıya 2048 ruhani iştirak etti. Bu toplantıda Mısır'lı bilgin Ariyos, İsa'nın uluhiyeti fikrine karşı çıktı. Onu göre: " Baba bir olan Allah'tır. Oğul Allah tarafından yaratılmıştır.. Ve oğul henüz yokken Baba vardı." İskenderiye kilisesi Ariyos'a karşı harekete geçti . Ve nakledildiğine göre Ariyos ve bazı ileri gelenler öldürülmüştür.⁶⁴

Hristiyanlıkta teslis akidesi Yuhanna İncil'inde şu cümleye dayanmaktadır. "Gökte şahadet edenler üçtür. Peder, Kelâm ve Ruh'ül Kudüs ve bu üçü de birdir." ⁶⁵ Görüldüğü gibi Hristiyanlıkta teslis akidesi muhtelif merhaleler geçirmiş ve çeşitli şekiller almıştır. Bu bakımdan teslisi aklın üstünde bir mesele olarak değil de aklın gerisine itilmiş bir iddia olarak kabul etmek kanaatimizce daha uygun olur.⁶⁶

Sümerlerden sonra Pers ve Roma devletleri arasındaki savaşlarda Osmaniye ilçesi olan Bahçe , Roma İmparatorluğunun parçalanmasından sonra M.S. 640 yılına kadar Bizans idaresinde kalmıştır. Bu tarihten sonra bir süre Arap ve Abbasi hakimiyeti görülür.⁶⁷ Ayrıca Osmaniye'nin ilçesi olan Düziçi' nin konumuna genel olarak bakıldığında , tipik bir Akdeniz uygarlığı niteliklerini taşıdığı görülmektedir. Bu da aynı bölgede hüküm süren Roma İmparatorluğu'nun kültürüne ait eserlerin varlığını ortaya koymaktadır .

Bölge göçlere ve seferlere de sahne olmuştur. İlçeye yapılan tarihsel seferlerin ilki İskender'in Asya seferidir. İlçe bu seferden etkilenmiş olmalıdır. Bir diğeri ise Haçlı seferleridir. I. ve III. Haçlı seferlerinde bu bölge kısa bir süre Haçlıların eline geçmiştir.⁶⁸

Türklerin VIII. yüzyılda Çukurova'ya gelmelerinden önce, bu bölgede Bizans hakimiyeti devam ediyordu. Bu nedenle Adana ve Çukurova yöresinde Hristiyanlık hakim olduğundan ⁶⁹ o dönemlerde Osmaniye'de de muhtemelen Hristiyanlık dini yaşanmıştır.

⁶³ Mehmet Toplamacıoğlu, **Karşılaştırmalı Dinler Tarihi**,Ankara, 1966, s.181

⁶⁴ Ahmet Kahraman, **Dinler Tarihi**, İstanbul, 1975, s. 178-181

⁶⁵ Yuhannanın Mek. 5: 7

⁶⁶ Ahmet Kahraman, a.g.e. s.181

⁶⁷ Bahçe İlçesi Tarihçesi, Bahçe Belediyesi Broşürü, Bahçe,1990, s.1

⁶⁸ Düziçi İlçesiTarihçesi, Düziçi Kaymakamlığı ve Belediyesi Hizmet Birliği, Düziçi, 1990, s.33

⁶⁹Yurt Ansiklopedisi. s.148

Kurtuluş Savaşı sırasında Fransız ve Ermenilerin 7 Ocak 1922'de Osmaniye'den atılmasıyla birlikte bugüne kadar Osmaniye ve çevresinde Hristiyanlığın izlerine rastlanmamıştır.

4- İslamiyet

Türkler , Çukurova'ya ilk kez VIII. yy. da Abbasi ordularıyla gelmiştir. Daha sonra Bizans bu toprakları Müslümanlardan geri almış, ancak 1071 Malazgirt Meydan Muharebesi'nden sonra Selçuklu Türkmenleri bölgeye girmiş ve 1082-1083 yıllarında da Anadolu'ya hızla yayılmışlar⁷⁰ ve XI. yy.da Adana ve Osmaniye'ye gelmişler,Gâvur Dağlarına yerleşmişlerdir.⁷¹ Böylece Çukurova 150 yıllık Bizans hakimiyetinden sonra Türklerin yurdu olmuştur.

İslamı kabul etmeden önce Türkler , çeşitli din ve kültürlerle çevrili bir bölgede yerleşmişlerdir.Bundan dolayı Türklerin Budizm, Zerdüştilik, Hristiyanlık,Maniheizm, Yahudilik gibi dinlerle temasları olmuştur. Türkler bunlardan bazılarını din olarak kabul etmelerine rağmen , hiçbirini sahip oldukları inanç ve gelenekleriyle bağdaştıramamışlardır. Bu dinlerden bilhassa Budizm Türklerin yüzyıllardan beri sahip oldukları örf,adet ve inançlarına aykırı görülmüştür. Bunun için Türklerin çoğunluğu bu dinleri benimsememiş ve hiç birinde devamlı karar kılmamıştır. Çünkü bu dinler , onların karakterlerine uygun değildi ve onları pasifleştiriyordu. Hatta Göktürk Hakanı Bilge Kağan'ın Budist Tapınağı yaptırma isteğine veziri Tonyukuk, bunun Türklerin kendi dinlerine aykırı olduğunu, bu dini benimsemenin Türkleri pasifleştirip felaketlerine sebep olacağını savunarak karşı çıkmıştır. Tonyukuk bu itirazında , Tek Tanrı inancını ve töreyi savunmuş böylece , yabancı kültür ve inanca karşı çıkmıştır. Ancak, savaş ile barış, madde ile ruh, bu dünya ile öbür dünya, fert ile toplum arasında denge kuran İslam ile karşılaştıklarında durum değişmiş ve Türkler kendi ruh ve karakterlerine çok uygun buldukları İslam'la artık bir daha ayrılmamak üzere topluca bütünleşmiş ve ona hizmeti en büyük görev saymışlardır.⁷²

⁷⁰ Yılmaz Kurt, Eski Osmaniye (Kınık kasabası), I. Osmaniye Sempozyumu, 15-18 Kasım, Osmaniye, 1993, s. 5

⁷¹Nihat Akıcı, a.g.e., s.18

⁷² Günay Tümer-Abdurrahman Küçük, a.g.e., s. 78-79.

İşte 1071 Malazgirt Zaferinden sonra Anadolu'ya yayılarak bilahare Adana'ya Osmaniye'ye yerleşen Müslüman Selçuklu Türkmenleri yukarıda zikredildiği gibi kendi ruh ve karakterlerine çok uygun buldukları İslamla bütünleşerek bu dini Anadolu'da günümüze kadar devam ettirmişlerdir.

Günümüz Osmaniye'sinde de o tarihten bu yana İslam dini hakim olmuş ve yaşanmıştır. Bu nedenledir ki , İslam'a gönül veren Osmaniye'nin imanlı mücahitleri Kurtuluş Savaşında örnek mücadeleler vererek 7 Ocak 1922 'de düşmanı topraklarından kovmuş ve her yıl törenlerle kutlanan "7 Ocak Osmaniye'nin Kurtuluş Bayramı" nı genç nesillere armağan etmişlerdir.

C- OSMANİYE İLİ XX. YÜZYIL İNANÇ COĞRAFYASI

1-1900-1923 Yılları Arası Osmaniye'de İnanç Coğrafyası

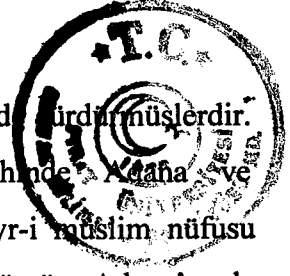
Osmaniye'nin kuzeyinde ,Bodrum Kalesi eteklerinde Romalıların kurduğu Hierapolis Castobela kentinin kalıntıları vardır. Kuzeyinde bulunan Hemite köyündeki Hemite Kalesi Haçlı Seferleri sırasında önemli bir rol oynamıştır.⁷³ O tarihlerde buralarda geçici olarak da olsa Hristiyanların (Gayr-ı Müslimlerin) izlerine rastlamaktayız.

Bilindiği gibi Osmaniye tarihi Kınık kasabasının XVII.yy. da dağılarak ortadan kalkmasından sonra 1865 yılında Derviş Paşa'nın Fırka-i İslahiye hareketi sırasında yeniden kurulmuştur. Halkının tamamı öz be öz Türk ve Müslümandır. Türklerin bu bölgeye yerleşmesinden sonra, bu bölgede bulunan Gayr-i Müslim nüfus fetihten sonra bu bölgeyi terk etmiştir. XVI. yy. da Osmaniye ve çevresinde bir tek gayr-i müslim yoktur. 1909 yılında isyan hareketine girişen ve bölgeden uzaklaşmak zorunda kalan Ermeniler , İran taraflarından XVII ve XVIII. yy. da gelmişlerdir. Arşiv belgelerinde bunlar , **Eramine-i Acem**, yani İran Ermenileri adıyla geçmektedir.⁷⁴

Nitekim Adana ve Çukurova yöresinde yüzlerce yıl boyunca Hristiyanlık egemen olmuştur. Ancak, VII. ve VIII. yy. da Abbasilerin , ardından Türklerin yöreye gelmeleri ile Müslümanlık önemli bir yer tutmaya başlamıştır.Bölgedeki Ermeni ve

⁷³ Yurt Ansiklopedisi, İstanbul,1981, I, s. 63

⁷⁴ Yılmaz Kurt, Eski Osmaniye, I. Osmaniye Sempozyumu,15-18 Kasım, Osmaniye,1993, s. 14

Rum azınlıkları yıllarca dini inançlarını hoşgörölü bir ortam içinde sürdürmüşlerdir. Ancak Kurtuluş Savaşından sonra Ermeniler 5 Ocak 1922 tarihinde Adana ve Çukurova yörelerini terk etmeye başlayınca, Ermeni ve diğer gayr-i müslim nüfusu giderek azalmaya başlamış ve yok denecek seviyeye gelmiştir. Günümüz Adana'sında bugün çok az sayıda Museviye rastlanmaktadır.⁷⁵ Ancak Osmaniye'nin Kurtuluş Günü olan 7 Ocak 1922 tarihinden itibaren Osmaniye'de gayri müslime hiç rastlanmadığını yaptığımız araştırmalar sonucu görmekteyiz.

2- 1923- 1950 Yılları Arası Osmaniye'de İnanç Coğrafyası

Hilmi Karaboran'ın " Die Stadt Osmaniye in der Oberen Çukurova " isimli eserinin aşağıdaki tercümesinden Osmaniye'nin yakın yörelerinde bulunan ,Kadirli, Bahçe, Erzin ve Dört Yol gibi ilçelerde henüz okullar yokken, bu yörenin çocuklarının okumak için Osmaniye'ye gelmekte olduğu anlaşılmaktadır. 1920'lerden sonra Osmaniye'de ilkokul, ortaokul ve liselerin yanıbaşında imam-hatip lisesinin yaptırılması ile Osmaniye'deki dini ve kültürel sahada önemli bir gelişme kaydedilmeye başlanmıştır.

1923-1950 yılları arasında Osmaniye'de İslam dininin hakim olduğunu ve gayr-i müslimlerin bulunmadığını görmekteyiz. Yine bu tarihler arasında yaşayan Sünni Müslümanların hepsinin Hanefi mezhebine bağlı olduklarını, Şii Müslümanlardan Alevi halkının pek bulunmadığını söyleyebiliriz.

Aşağıdaki tercüme Osmaniye'nin 1920 li yıllar ile 1950'li yıllar arasındaki dini ve kültürel yaşantısı hakkında bizlere bilgiler vermektedir.

" Politik ve hukuki idaresi ile farklılıklar arzeden Osmaniye İli, dini ve kültürel yaşantısı ile de aynı durumu muhafaza etmektedir. Politik ve idari organizasyonların ana hatlarındaki farklılıklara bilhassa merkezi kısımlarda sık sık rastlanmaktadır. Osmaniye ili kuruluşundan beri Yukarı Çukurova'nın eğitim merkezidir. Şehrin kuruluşundan, Cumhuriyet dönemine kadar bölgesel yerleşim yerlerinde ilkokulları pek yoktu. Köylü vatandaşlar eğitim için çocuklarını Osmaniye'de bulunan ilkokullara göndermekteydi. Osmaniye o zamanlar ilçe merkezinde çocukların eğitiminin yapıldığı yer olmakla beraber , aynı zamanda da

⁷⁵ Yurt Ansiklopedisi, İstanbul, 1981., I, s.63

Kadirli, Bahçe , Erzin ve Dört Yol gibi bölgelere de bu eğitim yapılışında hizmet vermektedir.

1920'li yıllarda Osmaniye'de ortaokulun yapılmasından sonra, şehirdeki dini ve kültürel etkinlikler artmaya başladı. O zamanlar Erzin, Dört Yol, Bahçe, İslahiye ve Kadirli gibi komşu ilçelerde henüz ortaokul yokken bu yörenin çocukları da okumak için Osmaniye'ye gelmekteydi . Bugün Osmaniye'de 10 ilkokul, 1 ortaokul, 1 lise., 3 meslek lisesi, 1 imam hatip lisesi ile Yukarı Çukurova'nın bir kültür merkezini teşkil etmektedir. Şüphesiz Osmaniye, ortaokul, lise, endüstri meslek liseleri ve imam hatip okulu gibi okullarla dini ve kültürel sahalarda önemli bir gelişme göstermiştir. Osmaniye'nin köylerinde 1950'li yıllardan itibaren ilkokullar yapılmaya başlanmıştır. Diğer eğitimlerini yapmak için çocuklar Osmaniye'ye gelmekte idiler. Ayrıca bazı komşu ilçelerden de tahsillerini yapmak için Osmaniye'ye gelenler olurdu. Eğitim araç ve gereçlerinin yeterli olmaması nedeniyle okullarda kesintisiz eğitim yapılmamaktadır. Türkiye'deki okulların eğitim sistemleri ilkokullarda 5 yıl, ortaokullarda 3 yıl ve liselerde 3 yıl eğitim öğretim yapılması şeklindeydi.⁷⁶

3- 1950' den İtibaren Günümüze Kadar Osmaniye'de İnanç Coğrafyası

Günümüz Osmaniyesinde a) Fonksiyon alanları, b) Nüfus hareketleri gibi etkenler Osmaniye'nin dini yapısında da etkili olmaya başlamıştır.

a) Günümüzde Osmaniye'nin Fonksiyon Alanları :

106 yılını aşmış günümüz Osmaniyesi Türkiye'nin en yeni şehirlerinden biridir. Bu şehir kuruluşundan beri sadece Fırka-i İslahiye' nin tarihi gelişmesiyle kalmayıp bilakis diğer Fırka-i İslahiye yerleşim alanıyla da Türkiye tarihinde önemli bir yerleşim birimini teşkil etmektedir. Şehir eskiden Fırka-i İslahiye hareketinin ana merkezi idi ve önemli bir merkezi fonksiyona sahipti.⁷⁷

⁷⁶ Hilmi Karaboran, Die Stadt Osmaniye in der Oberen Çukurova, Heidelberg, 1975, s. 181-182

⁷⁷ Hilmi Karaboran, a.g.e., s.171

b) Osmaniye’de Nüfus Hareketleri : 24 10. 1965 tarihinde yapılan Türkiye Genel Nüfus sayımına göre⁷⁸ Osmaniye ilçesi dahil olmak üzere Osmaniye’nin nüfusu 71.660’a ulaşmış ve şehir dışındaki nüfusu ise 37.688’e varmıştır. 25.10.1970 tarihinde yapılan Genel Nüfus sayımına göre ise⁷⁹ Osmaniye ilçesi dahil olmak üzere toplam nüfusu 82.237 olmuştur. Osmaniye ilçesi dahil, 1965 yılından 1970 yılına kadar nüfus % 14.8 oranda artış göstermiştir. Aşağıdaki tablo Osmaniye ilçe köylerinin 1935 yılından 1965 yılına kadarki nüfusunu göstermektedir.⁸⁰

Osmaniye İlçesinin 1935-1965 Yılları Arasında Yapılan Nüfus Sayımı Sonuçları

Osmaniye İlçesi Köyleri

Yıllara Göre Nüfus Sayımı Sonuçları

	<u>1935</u>	<u>1940</u>	<u>1945</u>	<u>1950</u>	<u>1955</u>	<u>1960</u>	<u>1965</u>
Akyar	-	365	457	548	569	514	597
Alahanlı	118	192	464	404	439	612	610
Arsanlı	149	154	167	136	158	182	132
Çardak	603	627	806	814	739	906	846
Çona	-	464	851	916	1414	1154	1498
Dereli	252	287	416	495	687	721	856
Dereobası	245	231	270	360	419	475	498
Dervişli	836	971	1132	1451	1464	1530	1896
Fakıuşağı	179	193	230	264	274	276	276
Gökgöl	-	124	128	149	149	172	202
Issızca	581	663	756	967	1168	1360	1466
Karacalar	-	196	204	230	281	325	356
Gebeli	357	381	464	516	622	731	829
Küllü	296	340	-	391	444	521	407
Nohuttepe	-	90	93	220	177	256	241
Şekerdere	-	-	-	-	450	556	522
Karakışla	-	-	-	44	1	-	-
Gökdere	-	-	642	-	-	-	-

⁷⁸ 1965 Genel Nüfus Sayımı, Vilayet,Kaza, Köyler İtibariyle,, İstatistik Genel Müdürlüğü, Ankara 1968

⁷⁹ 1970 Genel Nüfus Sayımı, Telgrafla Alınan Geçici Sonuçlar, DİE Yayın No.616, Ankara

⁸⁰ 1935-1965 Yılları Arasındaki Genel Nüfus Sayımları, Ankara

Merkez ve köyler ile birlikte Genel Nüfus sayımına göre 1975 yılında 93.033, 1980 yılında 127.958, 1985 yılında 154.629 ve en son 1990 yılında merkez 122.307, köyler 52.568 ve toplam nüfusu 174.875 olan Osmaniye'de 1985-1990 dönemi itibariyle yıllık %13.9 luk nüfus artış hızı olmuştur. Bu hızlı nüfus artışının nedeni Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan vuku bulan göçlerdir⁸¹.

Özellikle 1990 yılından sonra göçlerde büyük artışları olan Osmaniye'nin 24.10.1996 tarihinde il olması ile nüfusu daha da artmaya başlamış ve 1997 yılında köyler ile birlikte yaklaşık 500 bine ulaşmış durumdadır.

Görüldüğü gibi fonksiyon alanları itibariyle önemli merkeze sahip olması ve nüfus hareketlerindeki hızlı gelişmeler Osmaniye'nin dini yapısında ve inanç coğrafyasında da etkili olmaya başlamıştır.

1950'lerden bu yana Osmaniye ve ilçelerinde Ermeni ve diğer gayri müslimlere hiç rastlanmadığını görmekteyiz. Ancak; günümüz Adana'sında çok az sayıda Museviye rastlanmaktadır ki, bunların sayıları gitgide azalmaktadır. Zaten VII. ve VIII. yy. da Abbasilerin ardından Türklerin Adana, Çukurova ve Osmaniye bölgelerine gelmeleriyle Müslümanlık önemli bir yer tutmaya başlamıştır⁸².

Evvelce Osmaniye'deki Sünni Müslümanların hepsi de Hanefi Mezhebine mensup idi. 1990 yılından itibaren Osmaniye'ye doğudan ve güneydoğudan akın eden göçlerden sonra gelen Müslüman halkın %6.24'ü Şafii mezhebine mensuptur. Günümüzde Osmaniye'de yaşayan Sünni Müslümanlardan Hanefi mezhebine mensup olanlar % 91,06 civarındadır.

Ayrıca Kadiri ve Nakşi tarikat mensupları il merkezinde ve ilçelerde yoğunluk kazanmış ve Osmaniye nüfusunun %5 'ine ulaşmıştır. Kadiriler nüfusun %2 'sini, Nakşiler ise % 3'ünü oluşturmaktadır. Rufai tarikatına mensup Müslümanlar hemen hemen yok gibidir.

İslami cemaatler olarak yine nüfusun % 5 'ine ulaşan Nurcular ve Süleymancıları görmekteyiz. Nurcular nüfusun %3'ünü, Süleymancılar ise %2'sini oluşturmaktadır.

⁸¹ Osmaniye İli V.B., s.2

Aleviler Osmaniye’de nüfusun % 2,70’i civarındadır. Buradaki Aleviler genellikle Bektaşî tarikatına mensuptur. Aleviler Osmaniye’de 1995 yılında Hacı Bektaşî Veli Derneğini kurmuşlardır. Bu derneğe Aleviler haricinde de üye olmak mümkündür ve halka açıktır.

Osmaniye’nin ilçe ve köylerinde ise Alevi yoktur. Sadece Kadirli ilçesinin Kurtuluş Mahallesinde halkın % 30’u ve Yeşiltepe Mahallesinde ise % 80 ‘ i Alevidir. Burada yaşayan Alevilerin genç nesli İngiltere’de işçi olarak çalışmakta, yaşlı kesimler ise Kadirli’de yaşamaktadır. Bu Aleviler de genelde Bektaşî tarikatına mensuptur.

Yabancı Yazarların Osmaniye’nin Dini ve Kültürel Etkinlikleri Hakkındaki Görüşleri

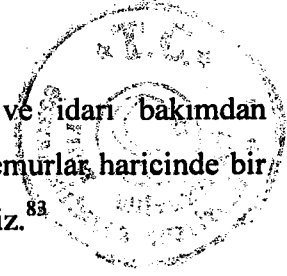
Passarge (1930) ‘nın Osmanlı-Türk şehirleri hakkında kendisi ile birlikte, Busch-Zantner (1932), Wilhelmy (1936),Wenzel (1937), Bartsch (1951), Stewig (1966-1970) ve Rother (1970) gibi coğrafyacıların araştırmalar yaptıklarını bildirmiştir.

Busch-Zantner aynı zamanda Passarge Osmanlı-Türk şehirlerinin kültür ve ekonomi etkinliklerini incelerken büyük gruplar içerisinde Şark bölgelerindeki Müslüman Osmanlı-Türk şehirlerini almışlardır. Busch Zantner (1932) şehirlerin gelişmelerini konu alan “Fiziki Coğrafyanın Temelleri” adlı kitabında küçük Asya’dan geniş ölçüde bahsederken hem Osmanlıların hem de Selçukluların cami ,çarşı ,kale ve hamam gibi yerler ile alışveriş bölgeleri , bahçe tipi yapılaşmanın ve ayrıca kabristan gibi kısımların kültürel ve karakteristik açıdan bazen aynı, bazen de farklı karakteristik bir şekilde yapıldıklarını dile getirmektedir.

İslam dininin beş temel esasından biri olan namaz için abdest almak ya da bedenlen yıkanmak gerektiğinden, hamamlar genellikle camilerin yakınında inşa edilmiştir. Ayrıca Yukarı Çukurova bölgesinde bu tür yapı tarzları ile karşılaşmak mümkündür.

⁸² Y.A.,İstanbul,1981, s.148

Osmaniye ili komşu il ve ilçelerle ticari münasebet ve idari bakımdan ekonominin merkezi noktasını teşkil etmiştir. Bölge halkının memurlar haricinde bir çoğunun esnaf, sanatkar ve tüccarlardan ibaret olduğunu görmekteyiz.⁸³

D- GÜNÜMÜZDE OSMANİYE'NİN DİNİ YAPISI

1- Merkez İlçenin Dini Yapısı :

Osmaniye İl merkezi 30 mahalle,4 belde ve 38 merkez köyünden oluşmaktadır. Osmaniye'nin Ellek,Cevdetiye, Kırmıtlı ve Böcekli beldeleri ile merkez köy halkının tamamı Sünni Müslüman olup, Hanefi mezhebine mensupturlar.Günümüzde İl merkezinde gayr-ı müslim bulunmamaktadır. Tamamı Müslüman olan halkın mezheplere göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

a- Osmaniye'nin Mahalleleri ve Dini Yapısı

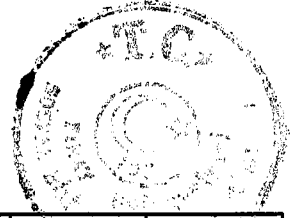
Yerleşim Birimi	Toplam Nüfus	Müslümanlar						Gayr-i Müslim
		Hanefi	%	Şafii	%	Alevi	%	
Osmaniye								
Ali Bekirli Mh.	2945	2945	100	-	-	-	-	-
Alibeyli Mh.	6895	6826	99	-	-	69	1	-
Başmahalle Mh.	3865	1547	40	1159	30	1159	30	-
Cumhuriyet Mh.	9310	8938	96	279	3	93	1	-
Dr.İhsan Göknel Mh.	3562	3526	99	36	1	-	-	-
Dumlupınar Mh.	1605	1605	100	-	-	-	-	-
Fatih Mh.	3866	3673	95	178	4.6	15	0.3	-
Gebeli Mh.	2606	2554	98	52	2	-	-	-
Hacı Osmanlı Mh.	2879	2821	98	58	2	-	-	-
Haraz Mh.	2099	2099	100	-	-	-	-	-
İstiklal Mh.	2749	2749	100	-	-	-	-	-
Karaboyunlu Mh.	8310	5651	68	2244	27	415	5	-
Karaçay Mh.	5531	4425	80	1106	20	-	-	-

⁸³ Hilmi Karaboran, a.g.e. s.16

Yerleşim Birimi	Toplam	Müslümanlar						Gayr-i
Osmaniye	Nüfus	Hanefi	%	Şafii	%	Alevi	%	Müslim
Kurtuluş Mh.	8228	8064	98	82	1	82	1	-
Fevzi Çakmak Mh.	10.743	9157	85	1426	13.5	160	1.5	-
Mehmet Akif Ersoy Mh	6778	6372	94	203	3	203	3	-
Mimar Sinan Mh.	10.954	9310	85	1096	10	548	5	-
Rahime Hatun Mh.	9412	9402	99.9	-	-	10	0,1	-
Raufbey Mh.	9056	8784	97	247	2.7	25	0.3	-
Rızaiye Mh.	8700	8439	97	261	3	-	-	-
Selimiye Mh.	4042	3032	75	606	15	404	10	-
Şirinevler Mh.	2443	2400	98	-	-	49	2	-
Ulaşlı Mh.	450	441	98	9	2	-	-	-
Yaverpaşa Mh.	1359	1359	100	-	-	-	-	-
Yediocak Mh.	4581	4443	97	138	3	-	-	-
Yenimahalle	4253	4168	98	85	2	-	-	-
Yeşilyurt Mh.	1416	991	70	-	-	424	30	-
Yıldırım Beyazıt Mh.	6889	6545	95	206	3	138	2	-
Yunus Emre Mh.	4700	4324	92	141	3	235	5	-
Kazım Karabekir Mh.	5374	5105	95	161	3	108	2	-
GENEL TOPLAM	155.600	141.690	91.06	9.773	6.24	4.137	2.70	-

Yukarıda tablo halinde verdiğimiz mahallelerin 1997 yılı itibariyle toplam nüfusları 155.600 kişidir. Bu nüfusun % 91.06'sı Hanefi, % 6.24'ü ise Şafii'dir. Şafii nüfusun büyük bir kısmı özellikle 1980'li yıllarda terör ve ekonomik sebeplerle Doğu ve Güneydoğu bölgelerinden göç eden insanlardır. İl merkezinde bulunan toplam Alevi sayısı 4137 kişi olup, bunlar genelde Bektaşî tarikatına mensuptur. Alevilerin il merkezinde bulunan toplam nüfusa oranı ise % 2,70 gibi bir rakama tekabül etmektedir.

Merkez ilçeye bağlı belde ve köylerin tamamı Müslüman olup, bunların 1997 yılı nüfusu ve mezheplere göre dağılımı ise şöyledir.

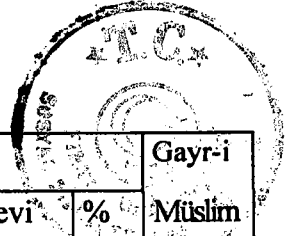

b- Osmaniye'nin Beldeleri ve Dini Yapısı

Yerleşim Yeri	Toplam Hane	1997 Nüfusu	Hanefi %	Şafii %	Alevi %	Gayri Müslim
Ellek Beldesi	2300	11.529	100	-	-	-
Cevdetiye Beldesi	906	4.520	100	-	-	-
Kırmıtlı Beldesi	688	3.444	100	-	-	-
Böcekli Beldesi	1.045	5.226	100	-	-	-
GENEL TOPLAM	4.939	24.719	100	-	-	-

c- Osmaniye İli Merkez Köyleri ve Dini Yapısı

Yerleşim Birimi	Toplam	Müslümanlar						Gayr-i Müslim
Osmaniye	Nüfus	Hanefi	%	Şafii	%	Alevi	%	
Akyar.	950	950	100	-	-	-	-	-
Alahanlı	589	589	100	-	-	-	-	-
Arslanlı	63	63	100	-	-	-	-	-
Bahçe	997	997	100	-	-	-	-	-
Çağşak	352	352	100	-	-	-	-	-
Çardak	715	715	100	-	-	-	-	-
Çona	1297	1297	100	-	-	-	-	-
Değirmenocağı	770	770	100	-	-	-	-	-
Dereli	1373	1373	100	-	-	-	-	-
Dereobası	811	811	100	-	-	-	-	-
Dervişkiye	1693	1693	100	-	-	-	-	-
Fakıuşağı	499	499	100	-	-	-	-	-
Gökçedam	970	970	100	-	-	-	-	-
Gökgöl	293	293	100	-	-	-	-	-
Issızca	1392	1392	100	-	-	-	-	-
Karacalar	324	324	100	-	-	-	-	-
Kazmaca	830	830	100	-	-	-	-	-

Yerleşim Birimi	Toplam	Müslümanlar						Gayr-i
Osmaniye	Nüfus	Hanefi	%	Şafii	%	Alevî	%	Müslim
Karataş	31	31	100	-	-	-	-	-
Kayalı	310	310	100	-	-	-	-	-
Kesmeburun	593	593	100	-	-	-	-	-
Kırıklı	917	917	100	-	-	-	-	-
Kırmacılı	1507	1507	100	-	-	-	-	-
Koçyurdu	796	796	100	-	-	-	-	-
Köyveri	315	315	100	-	-	-	-	-
Kumarlı	477	477	100	-	-	-	-	-
Küllü	395	395	100	-	-	-	-	-
Nohuttepe	250	250	100	-	-	-	-	-
Orhaniye	251	251	100	-	-	-	-	-
Oruçgazi	28	28	100	-	-	-	-	-
Sakarcalık	774	774	100	-	-	-	-	-
Sarpınağzı	303	303	100	-	-	-	-	-
Şelimiye	286	286	100	-	-	-	-	-
Serdar	291	291	100	-	-	-	-	-
Serinova	438	438	100	-	-	-	-	-
Şekerdere	1005	1005	100	-	-	-	-	-
Tehci	1111	1111	100	-	-	-	-	-
Yarpuz	406	406	100	-	-	-	-	-
Yeniköy	789	789	100	-	-	-	-	-
KIRMITLI	3444	3444	100	-	-	-	-	-
CEVDETİYE	4520	4520	100	-	-	-	-	-
GENEL TOPLAM	33.361	33.361	100	-	-	-	-	-

Evvelce Osmaniye'ye bağlı olan Çulhalı, Kalecik, Karayığit, Sarayova ve Yanıkkışla köyleri 24.10.1996 tarihinde Osmaniye il olunca Hasanbeyli İlçesine bağlanmıştır.

Toprakkale, Aslanpınarı, Büyük Tüysüz, Lalegölü, Maymunsuyu, Sayhöyüğü ve Küçük Tüysüz köyleri ise aynı tarihte Osmaniye İl olunca Toprakkale İlçesi'ne bağlanmıştır.

2-a) Kadirli İlçesi'nin Dini Yapısı

Yapılan araştırmalara göre ilçede gayr-ı müslime rastlanmamıştır. Sünni Müslümanların %100'ü Hanefi mezhebindedir. Nüfusu 2223 olan Yeşiltepe Mahallesi halkın %80'i Alevi, % 20' i Sünnidir. Nüfusu 2204 olan Kurtuluş Mahallesi halkın % 30'u Alevi,%70'i Sünnidir. Bu iki mahalledeki Sünni Müslümanların hepsi Hanefi Mezhebindedir. Bu mahallelerdeki genç Alevi vatandaşlar çalışmak için İngiltere'ye gitmişlerdir. Geriye yaşlı Alevi vatandaşlar kalmıştır.

İlçede tarikat olarak 150 hane Nakşi, 130 hane Kadiri vardır. Nakşiler Adıyaman İli Kahta İlçesinde bulunan M.Raşit Erol dergahına mensuptur. Kadiriler Nur Dağında (Danacık) bulunan Hilal Baba'nın oğlu Hilmi Baba'ya bağlıdır. Ayrıca ilçede 300 hane Nurcu, 100 hane Süleymancı bulunmaktadır.

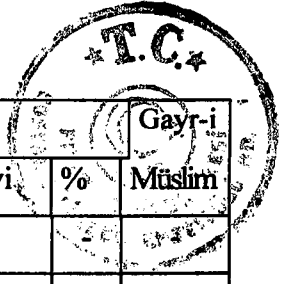
İlçede **Hasan Dede Türbesi ve Abdullah Efendi Mezarı** vardır. Hasan Dede Türbesi : Hasan Dede mevkiinde İlbistanlı Köyü sınırları içerisinde bulunan Hasan Dede'nin evliya olduğu söylenmektedir. Türbenin ilçeye uzaklığı 15 km. dir. Karamüftüzade Müderris Abdullah Efendi mezarı, Tufanpaşa Mahallesi , Hamidiye Camii bitişiğinde bulunmaktadır.

Halkın % 50'si Andırın ilçesinden gelmedir.Diğerleri yerli halktan oluşur. Ayrıca Kayseri Sarız'dan gelen % 2 oranında Alevi halkı da mevcuttur.⁸⁴

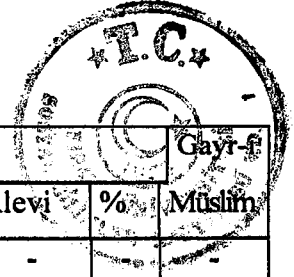
b- Kadirli İlçesi'nin Köyleri ve Dini Yapısı

Yerleşim Birimi	Toplam	Müslümanlar						Gayr-i
Kadirli	Nüfus	Hanefi	%	Şafii	%	Alevi	%	Müslim
Akova	184	184	100	-	-	-	-	-
Aşağı Bozkuyu	661	661	100	-	-	-	-	-
Aşağı Çıyanlı	590	590	100	-	-	-	-	-
Anberinarkı	452	452	100	-	-	-	-	-

⁸⁴ Osman Menziletoğlu, Galip Karasakal, Kadirli Belediyesi , İsmail Çolakça, Dervişpaşa Mahallesi Muhtarı, Kadirli,.1.9.1997

Yerleşim Birimi	Toplam	Müslümanlar						
Kadirli	Nüfus	Hanefi	%	Şafii	%	Alevi	%	Gayri-Müslim
Aydınlar	1455	1018	70	437	30	-	-	-
Azaplı	750	750	100	-	-	-	-	-
Bahadırılı	635	635	100	-	-	-	-	-
Bekereci	287	287	100	-	-	-	-	-
Cıgıcık	810	810	100	-	-	-	-	-
Coşkunlar	250	250	100	-	-	-	-	-
Çınar	466	466	100	-	-	-	-	-
Çiğdemli	444	444	100	-	-	-	-	-
Değirmendere	565	565	100	-	-	-	-	-
Durmuşsofular	391	391	100	-	-	-	-	-
Erdoğan	502	502	100	-	-	-	-	-
Göztaş	650	650	100	-	-	-	-	-
Hacıhaliloğlu	212	212	100	-	-	-	-	-
Halitağalar	330	330	100	-	-	-	-	-
Harkaştığı	847	847	100	-	-	-	-	-
İlbistanlı	1354	1354	100	-	-	-	-	-
Karabacak	347	347	100	-	-	-	-	-
Karakütük	1525	1525	100	-	-	-	-	-
Karatepe	1338	1338	100	-	-	-	-	-
Kayasuyu	769	769	100	-	-	-	-	-
Kerimli	405	405	100	-	-	-	-	-
Kesikkeli	457	457	100	-	-	-	-	-
Kesim	625	625	100	-	-	-	-	-
Kızıyusuflu	1352	1352	100	-	-	-	-	-
Kiremitli	430	430	100	-	-	-	-	-
Koçlu	1003	1003	100	-	-	-	-	-
Kösepinarı	684	684	100	-	-	-	-	-
Kümbet	762	762	100	-	-	-	-	-

Yerleşim Birimi	Toplam	Müslümanlar						Gayr-f
Kadirli	Nüfus	Hanefi	%	Şafii	%	Alevi	%	Müslim
Mecidiye	440	440	100	-	-	-	-	-
Mehedinli	302	302	100	-	-	-	-	-
Mezretli	367	367	100	-	-	-	-	-
Narlıkışla	202	202	100	-	-	-	-	-
Oruçbey	431	431	100	-	-	-	-	-
Öksüzlü	345	345	100	-	-	-	-	-
Sarıtanışmanlı	362	362	100	-	-	-	-	-
Sofular	539	539	100	-	-	-	-	-
Söğütlüdere	447	447	100	-	-	-	-	-
Şahaplı	320	320	100	-	-	-	-	-
Tahta	544	544	100	-	-	-	-	-
Tatarlı	385	385	100	-	-	-	-	-
Tekeli	342	342	100	-	-	-	-	-
Topraktepe	705	705	100	-	-	-	-	-
Tozlu	506	506	100	-	-	-	-	-
Vayvaylı	362	362	100	-	-	-	-	-
Yalnıztut	358	358	100	-	-	-	-	-
Yenigün	817	817	100	-	-	-	-	-
Yeniköy	155	155	100	-	-	-	-	-
Yoğunoluk	1363	1363	100	-	-	-	-	-
Yukarı Bozkuyu	570	570	100	-	-	-	-	-
Yukarı Çiyanlı	1004	1004	100	-	-	-	-	-
Yusufizzettin	760	760	100	-	-	-	-	-
TOPLAM	33.158	32.721	98.6	437	1.4	-	-	-

Kadirli İlçesi'nin köylerinin hepsi Sünni müslüman olup, Hanefi Mezhebindendir. Nüfusu 1455 olan Aydınlar Köyü halkının %70'i Hanefi, %30'u Şafii Mezhebine mensup vatandaşlardır. Şafiiler daha ziyade Aydınlar Köyü Göçmenler Mahallesinde 25-30 hane civarındadır. Kadirli İlçesi köylerinde Alevi ve Gayr-ı Müslim yoktur.⁸⁵

c- Kadirli İlçesi'nin Nüfusunu Din ve Mezhep İtibariyle Gösteren Tablo

Yerleşim Birimi	Toplam Nüfus	Müslümanlar						Gayr-i Müslim
		Hanefi	%	Şafii	%	Alevi	%	
Kadirli								
Merkez	64.411	61.972	96.2	-	-	2439	3.8	-
Köyler	33.158	32.721	98.6	437	1.4	-	-	-
Yeşiltepe Mahallesi	2223	445	20	-	-	1778	80	-
Kurtuluş Mahallesi	2204	1543	70	-	-	661	30	-

3-a) Düziçi İlçesi'nin Dini Yapısı

Yapılan araştırmalar sonucu ilçede gayr-ı müslime rastlanmamıştır. Sünni halkın %100'ü Hanefi mezhebine mensuptur. Sünni Müslüman tarikatlerden 20 hane Nakşi, 15 hane Kadiri vardır. İlçede bulunan cemaatler ise şöyledir :

Nurcular 80 hane, Süleymancılar 150 hanedir.

Abdallar (Halk arasında Aptallar) olarak bilinen bu vatandaşlar ilçede 30-40 hanedir. Davul- zurna çalan abdallar ilçeye çeşitli yörelerden gelmişlerdir. Bunlar en çok Üzümlü Mahallesinde , 70 Evler'de ve Böcekli'de oturmaktadırlar.

Cemaatlere ait yurtlar ; Şahik Erkek Öğrenci Yurdu (Nurculara ait), Düziçi Harun Reşit Talebe Yurdu (Süleymancılar a ait) bulunmaktadır.

⁸⁵ Yasin Barçın, Kadirli İlçesi Nüfus Müdürü, Kadirli, 1.9.1997

İlçenin her mahallesinde bir cami mevcut olup, bulunmamaktadır. Halkının % 95'i yerli olan Düziçi'nde gelmişlerdir.⁸⁶

b-Düziçi İlçesi'nin Köyleri ve Dini Yapısı

Yerleşim Birimi	Toplam	Müslümanlar						Gayr-i
Düziçi	Nüfus	Hanefi	%	Şafii	%	Alevi	%	Müslim
Akçakoyunlu	506	506	100	-	-	-	-	-
Alibozlu	900	900	100	-	-	-	-	-
Atalan	2056	2056	100	-	-	-	-	-
Bayındırlı	1190	1190	100	-	-	-	-	-
Bostanlar	1218	1218	100	-	-	-	-	-
Çamiçi	628	628	100	-	-	-	-	-
Çatak	361	361	100	-	-	-	-	-
Çerçioğlu	1559	1559	100	-	-	-	-	-
Çitli	698	698	100	-	-	-	-	-
Çotlu	610	610	100	-	-	-	-	-
Elbeyli	705	705	100	-	-	-	-	-
Farsak	367	367	100	-	-	-	-	-
Gökçayır	847	847	100	-	-	-	-	-
Gümüş	906	906	100	-	-	-	-	-
Karacaören	1050	1050	100	-	-	-	-	-
Karaçarlı	1220	1220	100	-	-	-	-	-
Karagedik	899	899	100	-	-	-	-	-
Karakuyu	572	572	100	-	-	-	-	-
Kuşçu	742	742	100	-	-	-	-	-
Oluklu Çunur	440	440	100	-	-	-	-	-
Pirsultanlı	1834	1834	100	-	-	-	-	-

⁸⁶ Hacı Reşit Mart, Kurtuluş Mahallesi Muhtarı, Orhan Algan, Düziçi İlçe Sakini, Hacı Mahmut Algan, Emekli Öğretmen, Düziçi, 30.8.1997

Yerleşim Birimi	Toplam	Müslümanlar						Gayr-i
Düziçi	Nüfus	Hanefi	%	Şafii	%	Alevi	%	Müslim
Selverler	278	278	100	-	-	-	-	-
Yarbaşı	681	681	100	-	-	-	-	-
Yazlamazlı	1775	1775	100	-	-	-	-	-
Yeni Farsak	594	594	100	-	-	-	-	-
Yeşilyurt	404	404	100	-	-	-	-	-
Böcekli Beldesi	5.226	5.226	100	-	-	-	-	-
Ellek Beldesi	11.529	11.529	100	-	-	-	-	-
TOPLAM	39.795	39.795	100	-	-	-	-	-

Düziçi İlçesi köyleri halkının hepsi Sünni Müslüman olup, Hanefi mezhebine mensuptur. Şafii mezhebi mensubu hemen hemen yok gibidir. Köylerde Alevi bulunmayıp, Gayr-i Müslime rastlanmamıştır.

c- Düziçi İlçesi'nin Nüfusunu Din ve Mezhep İtibariyle Gösteren Tablo

Yerleşim Birimi	Toplam	Müslümanlar						Gayr-i
Düziçi	Nüfus	Hanefi	%	Şafii	%	Alevi	%	Müslim
Merkez	31.843	31.643	99.3	-	-	200	0.7	-
Köyleri	39.795	39.795	100	-	-	-	-	-

4-a) Bahçe İlçesi'nin Dini Yapısı

İlçede yapılan araştırmalar sonucu gayr-ı müslime rastlanmamıştır. İlçede yaşayan Sünni Müslümanların yaklaşık % 100'ü Hanefi mezhebındendir. 5 hane Şafii vardır. Aleviler de 5 hanedir. Sünni tarikat olarak ilçede 40 hane Nakşi, 30 hane Kadiri vardır. Cemaat olarak da 50 hane Nurcu, 20 hane Süleymancı bulunmaktadır. İlçede 11 cami ve Ağcabey Kümbeti bulunur. Bu kümbet Ağcabey mezarlığında olup , rivayete göre ; Ağcabey'in başı kesilerek padişaha sunulmuştur. Başının kesilmesine sebep ise padişaha karşı gelip isyan etmesidir.

Bahçe halkının %99'u yerli halktan oluşur. Dışardan gelen pek çok köyler
Gelenlerin bir kısmı ise Antep ve Urfalıdır.⁸⁷

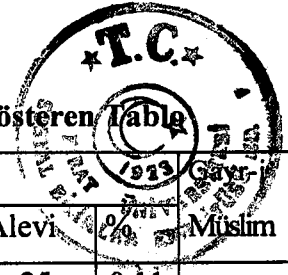
b-Bahçe İlçesi'nin Köyleri ve Dini Yapısı

Yerleşim Birimi	Toplam Nüfus	Müslümanlar						Gayr-i Müslim
		Hanefi	%	Şafii	%	Alevi	%	
Bahçe								
Arıcaklı	193	193	100	-	-	-	-	-
Aşağı Arıcaklı	300	300	100	-	-	-	-	-
Arıklıkış	652	652	100	-	-	-	-	-
Aşağı Kardere	317	317	100	-	-	-	-	-
Bekdemir	1306	1306	100	-	-	-	-	-
Burkaşlı	655	655	100	-	-	-	-	-
Gökmustafalı	253	253	100	-	-	-	-	-
İnderesi	205	205	100	-	-	-	-	-
Kaman	430	430	100	-	-	-	-	-
Kızlaç	627	627	100	-	-	-	-	-
Nohut	413	413	100	-	-	-	-	-
Örencik	229	229	100	-	-	-	-	-
Savranlı	216	216	100	-	-	-	-	-
Yukarı Kardere	1.245	1.245	100	-	-	-	-	-
Yaylalık	472	472	100	-	-	-	-	-
TOPLAM	7.513	7.513	100	-	-	-	-	-

Bahçe İlçesi Köyleri halkının hepsi Sünni Müslüman olup, Hanefi mezhebine mensuptur.Köylerde Alevi ve Gayr-i Müslime rastlanmamıştır⁸⁸.

⁸⁷ Ahmet Yakar, Kur'an Kursu Öğretmeni, Mustafa Taşkın, Bahçe İlçesi Nüfus Müdürü, Osman Kuşçu, Belediye Yazı İşleri Müdürü, Bahçe, 29.8.1997

⁸⁸ Mustafa Taşkın, Bahçe İlçesi Nüfus Müdürü, Bahçe, 29.08.1997

c- Bahçe İlçesi'nin Nüfusunu Din ve Mezhep İtibariyle Gösteren Tablo

Yerleşim Birimi	Toplam	Müslümanlar						Gayr-i Müslim
Bahçe	Nüfus	Hanefi	%	Şafii	%	Alevi	%	
Merkez	22.145	22.095	99.78	25	0.11	25	0.11	-
Köyleri	7.513	7.513	100	-	-	-	-	-

5-a) Toprakkale İlçesi'nin Dini Yapısı

İlçede yapılan araştırmalar sonucu gayr-ı müslime rastlanmamıştır. İlçede yaşayan Sünni Müslümanların yaklaşık % 98'i Hanefi mezhebine, % 2'si Şafii mezhebine mensuptur. İlçede Alevi halkı yoktur. Sünni tarikatlar içinde 50 hane Nakşi, 2 hane Kadiri vardır. Nakşiler Adıyamanlı M.Raşit Erol'a bağlıdır. Cemaat olarak ilçede 20 hane Nurcu, 10 hane Süleymancı vardır. Toprakkale'de Süleyman Dede ziyareti bulunmaktadır. Bu zatın evliya olduğu rivayet edilmektedir.

Toprakkale ilçe olduktan sonra buraya civar yörelerden gelenler olmuştur. Bunların % 50'si Konya Kadınhanı'ndan gelmiştir. Kadınhanı'ndan gelenler Aydınli aşiretindendir.⁸⁹

b-Toprakkale İlçesi'nin Köyleri ve Dini Yapısı

Yerleşim Birimi	Toplam	Müslümanlar						Gayr-i Müslim
Toprakkale	Nüfus	Hanefi	%	Şafii	%	Alevi	%	
Arslanpınarı	684	684	100	-	-	-	-	-
Büyük Tüysüz	855	855	100	-	-	-	-	-
Lalegölü	633	633	100	-	-	-	-	-
Maymunsuyu	334	334	100	-	-	-	-	-
Sayhüyük	497	497	100	-	-	-	-	-
Tüysüz	2096	2096	100	-	-	-	-	-
TOPLAM	5.099	5.099	100	-	-	-	-	-

⁸⁹ Nigar Bakıcı, Toprakkale Sakini, Mustafa Yalçın, Kaymakamlık Yazı İşleri Müdürü, Toprakkale, 28.8.1997

Toprakkale İlçesi haritası henüz çıkmamıştır. İlçe köylerinin hepsi Sünni Müslüman olup, Hanefi mezhebine mensuptur. Köylerde Alevi ve Gayr-i Müslim bulunmamaktadır.

c-Toprakkale İlçesi'nin Nüfusunu Din ve Mezhep İtibariyle Gösteren Tablo

Yerleşim Birimi	Toplam	Müslümanlar						Gayr-i
Toprakkale	Nüfus	Hanefi	%	Şafii	%	Alevi	%	Müslim
Merkez	12.285	12.039	98	246	2	-	-	-
Köyleri	5.099	5.099	100	-	-	-	-	-

6-a) Sumbas İlçesi'nin Dini Yapısı

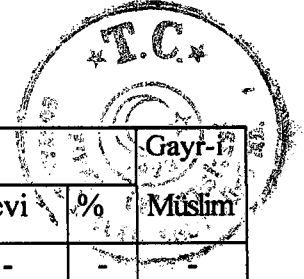
İlçede yapılan araştırmalar sonucu gayr-ı müslime rastlanmamıştır. İlçede yaşayan Sünni Müslümanların % 100'ü Hanefi mezhebindendir. Alevi halkı yoktur. İlçede tarikat ve cemaat mensubu bulunmamaktadır. İlçede 2 cami vardır. Bunlar; Karaömerli Camii ve Döğenli Camii'dir.

Karaömerli Camii evvelce Romalılar döneminden kalma bir bina iken bilahare Osmanlı döneminde restore edilerek camiye çevrilmiştir. Sumbas'a bağlı köylüler 1960 yılına kadar Cuma ve bayram namazlarını bu camide kılmışlardır. İlçe halkı köylerden gelen yerli halktır.⁹⁰

b-Sumbas İlçesi'nin Köyleri ve Dini Yapısı

Yerleşim Birimi	Toplam	Müslümanlar						Gayr-i
Sumbas	Nüfus	Hanefi	%	Şafii	%	Alevi	%	Müslim
Alibeyli	2.019	2.019	100	-	-	-	-	-
Akçataş	1.100	1.100	100	-	-	-	-	-
Akdam	1.021	1.021	100	-	-	-	-	-
Akköprü	375	375	100	-	-	-	-	-
Armağanlı	841	841	100	-	-	-	-	-

⁹⁰ Ali Nuhoglu, Avukat, Mustafa Nuri Nuhoglu, Sumbas Belediye Başkanı, Sumbas, 01.09.1997

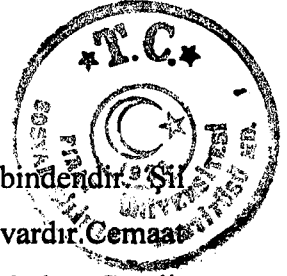
Yerleşim Birimi	Toplam	Müslümanlar						Gayr-i Müslim
Sumbas	Nüfus	Hanefi	%	Şafii	%	Alevi	%	Müslim
Çiçeklidere	985	985	100	-	-	-	-	-
Çaygeçit	420	420	100	-	-	-	-	-
Çukurköprü	825	825	100	-	-	-	-	-
Esenli	318	318	100	-	-	-	-	-
Gafarlı	1409	1409	100	-	-	-	-	-
Hardallık	793	793	100	-	-	-	-	-
Höyük	161	161	100	-	-	-	-	-
Kabayar	278	278	100	-	-	-	-	-
Kızılömerli	1106	1106	100	-	-	-	-	-
Köşeli	784	784	100	-	-	-	-	-
Küçükçınar	284	284	100	-	-	-	-	-
Mehmetli	2130	2130	100	-	-	-	-	-
Reşadiye	712	712	100	-	-	-	-	-
Yazıboyu	374	374	100	-	-	-	-	-
Yeşilyayla	1070	1070	100	-	-	-	-	-
TOPLAM	17.005	17.005	100	-	-	-	-	-

Sumbas İlçesi köylerinin hepsi Sünni Müslüman olup, Hanefi mezhebine mensuptur. Köylerde Alevi ve Gayr-i Müslim bulunmamaktadır.⁹¹

c-Sumbas İlçesi'nin Nüfusunu Din ve Mezhep İtibariyle Gösteren Tablo

Yerleşim Birimi	Toplam	Müslümanlar						Gayr-i Müslim
Sumbas	Nüfus	Hanefi	%	Şafii	%	Alevi	%	Müslim
Merkez	2.236	2.236	100	-	-	-	-	-
Köyleri	17.005	17.005	100	-	-	-	-	-

⁹¹ Ali Nuhoğlu, Avukat, Sumbas İlçesi Sakini, Sumbas, 01.09.1997

7-a) Hasanbeyli İlçesi'nin Dini Yapısı

İlçede yaşayan Sünni Müslümanların % 100'ü Hanefi mezhebindedir. Şii Müslüman yoktur. Sünni tarikatlerden 20 hane Nakşi, 5 hane Kadiri vardır. Cemaat olarak 5 hane Nurcu, 3 hane Süleymancı vardır. İlçedeki camiler ise, 1- Merkez Camii, 2- Cumhuriyet Camii, 3- Başpınar Camii, 4- Yeşilyurt Camii'dir. İlçede göç olayı yoktur. Halkın bir kısmı yazın tatil yapmak için Osmaniye ve Ceyhan gibi yerlerden Hasanbeyli Yaylasına gelirler.⁹²

b-Hasanbeyli İlçesi'nin Köyleri ve Dini Yapısı

Yerleşim Birimi	Toplam Nüfus	Müslümanlar						Gayr-i Müslim
		Hanefi	%	Şafii	%	Alevi	%	
Çolaklı	348	348	100	-	-	-	-	-
Çulhalı	215	215	100	-	-	-	-	-
Kalecik	486	486	100	-	-	-	-	-
Karayığit	671	671	100	-	-	-	-	-
Sarayova	309	309	100	-	-	-	-	-
Yanikkışla	384	384	100	-	-	-	-	-
TOPLAM	2413	2413	100	-	-	-	-	-

Hasanbeyli İlçesi'nin köylerinin hepsi Sünni Müslüman olup, Hanefi mezhebine mensupturlar. Köylerde Alevi ve gayr-i müslim bulunmamaktadır.

c-Hasanbeyli İlçesi'nin Nüfusunu Din ve Mezhep İtibariyle Gösteren Tablo

Yerleşim Birimi	Toplam Nüfus	Müslümanlar						Gayr-i Müslim
		Hanefi	%	Şafii	%	Alevi	%	
Merkez	5.033	5.033	100	-	-	-	-	-
Köyleri	2413	2413	100	-	-	-	-	-

⁹² Yusuf Akgül, Hasanbeyli İlçesi Nüfus müdürü, Hasanbeyli, 28.08.1998

Osmaniye İl Merkezi ve İlçeleri'nin Nüfuslarını Din ve Mezhep İtibarı İle

Gösteren Tablo :

Yerleşim Yeri	Toplam Hane	1997 Yılı Nüfusu	Müslümanlar			Gayr-i Müslim
			Hanefi	Şafii	Alevi	
Osmaniye Mrk.	31.120	155.600	141.690	9.773	4.137	-
Osmaniye Merkez Bağlı Belde ve Köyler.	6.672	33.361	33.361	-	-	-
Kadirli İlçesi Merkez	13.160	64.411	61.972	-	2439	-
Kadirli İlçesi Köyleri	6.632	33.158	32.708	450	-	-
Düziçi İlçesi Merkez	6.368	31.843	31.643	-	200	-
Düziçi İlçesi Köyleri	7.959	39.795	39.795	-	-	-
Bahçe İlçesi Merkez	4.429	22.145	22.095	25	25	-
Bahçe İlçesi Köyleri	1.503	7.513	7.513	-	-	-
Toprakkale İlç.Merk.	2.457	12.285	12.039	246	-	-
Toprakkale İlç.Köyl.	1.020	5.099	5.099	-	-	-
Sumbas İlçesi Merkez	447	2.236	2.236	-	-	-
Sumbas İlçesi Köyleri	3402	17.005	17.005	-	-	-
Hasanbeyli İlç.Merk.	1.006	5.033	5.033	-	-	-
Hasanbeyli İlç.Köyleri	483	2.413	2.413	-	-	-

E- OSMANİYE'DE MEVCUT TARİKATLER VE DİNİ CEMAATLAR

Osmaniye'de yapılan araştırmalar ve incelemeler sonucunda, il genelinde oturan halkın % 85'inin Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan gelen vatandaşlar olduğu,gerek dışardan gelenler olsun, gerekse Osmaniye'nin yerli halkı olsun hepsinin de büyük çoğunluğunun tarikat ve cemaatlara yakın ilgi gösterdikleri görülmüştür. Bu

durum Osmaniye ahalisinin dindar ve manevi duyguları kuvvetli olan gönüllerinde yaşatmak istemelerinin bir simgesidir.

1- Tarikatler

Osmaniye İlinde Sünni müslüman ve Şii Müslümanlar arasındaki mezhep farklılıkları nedeniyle tarikatleri, I- Sünni Tarikatler, II- Alevi Tarikatler olarak iki kısma ayırarak incelememiz gerekmektedir.

Tarikat, Cenab-ı Allah'a yaklaşmak ve O'nun rızasını kazanmak içi takip edilen yol⁹³ anlamına geldiği gibi, ıstılahta; tasavvufi eğitimde farklı metodlar uygulayan mekteplere verilen isim⁹⁴ olarak bilinmektedir.

Her ne kadar tarikat kavramının ortaya çıkışı H. III- IV. asırlara kadar uzanmakta ise de bugünkü anlamıyla bir şeyhin etrafında toplanan müritlerin tekke ortamında muhtelif usüllerle eğitilmesi anlamında kullanılması, Abdulkadir Geylâni ve Ahmet Rıfâi'nin yaşadığı H. VI. (M. XII.) asırda olmuştur.⁹⁵

Tasavvufun gittikçe artan bir kuvvetle İslam memleketlerinde yayılmasına zemin hazırlanmasının nedenlerinden biri de İslam dünyasında ortaya çıkan ve uzun yıllar devam eden kargaşalıklar olmuştur. Çünkü tarikatler bu dönemde insanların en çok ihtiyaç duyduğu rûhî-manevi asayiş ve sükuneti temin etmeyi vaad ediyor ve gerçekten bunu da sağlıyorlardı. Özellikle Abbasiler zamanında birçok devlet ileri gelenlerinin ve hatta sultanlarının büyük tarikat şeyhlerine mürit olması, tarikat şeyhlerinin manevi nüfuzunda büyük bir artış olmasına sebep olmuştur.⁹⁶

I- Sünni Tarikatler

Nakşiler

Kadiriler

Rufailer

Mevleviler

⁹³ Selçuk Eraydın, *Tasavvuf ve Tarikatlar*, İstanbul, 1990, s. 358

⁹⁴ Ebu Nasr Serrâc Tûsî, el Lum'a, *İslam Tasavvufu*, Tasvvufla İlgili Sorular ve Cevaplar, Çev. Kamil Yılmaz, İstanbul, 1996, s.464

⁹⁵ Tûsî, a.g.e., s.464

⁹⁶ Fuad Köprülü, *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*, Ankara, 1984, s.195-197

II-Alevi tarikatler

Bektaşî Alevileri

Caferî Alevileri

Abdal ve Çingene Alevileri

Camuscular (Haymantost) ve Göçebe Alevileri

1-Sünnî Tarikatler :

Sünnî tarikatler genel olarak ; biri gizli zikri kabul eden ve sonraları Baha ed-Din Nakşibend'e bağlanan Nakşibendî Tarikatı, diğeri de açık zikir kabul eden ve sonradan Abdulkadir Geylani'ye bağlanan Kadirî Tarikatı olmak üzere iki metoda dayanır.⁹⁷ Ayrıca Rûfâî ve Mevlevî Tarikatları da sünnî tarikatları arasında yer almaktadır. Nakşibendi ve kadiri tarikat mensupları ülkemizde geniş ölçüde bulunmasına rağmen Rûfâî ve Mevlevî tarikat mensuplarının sayısı pek fazla değildir.

a- Nakşibendi Tarikatı

Adını, kurucusu ve ilk şeyhi olan Baha ed - Din Nakşibend Muhammed al-Buharî (1318-1389) 'den alan tarikat , Baha ed-Din Nakşibend'in tarikat silsilesini Hz. Ebubekir'e bağlaması ile Şiilik tesirinden kurtulmuştur.⁹⁸ Nakşibendi Tarikatının Anadolu'da yayılmasını Molla Abdullah İlahî (M. 1490) sağlamıştır.⁹⁹

b- Kadiri Tarikatı

Tarikat adını, kurucusu olan Abdülkadir Geylani (1077-1165)'den dolayı Kadirilik olarak almıştır. Künyesi Ebu Muhammed veya Ebu Salih olan Abdülkadir Geylani'ye doğduğu yere nisbetle Cîlî, Ceylânî denildiği gibi , Gavs-ı Azam, Bâzullah veya Bâz-ı Esheb gibi lakaplar da verilmiştir. Kadiri Tarikatı Anadolu'ya Eşrefoğlu Abdullah Rûmî (Ö.1469) eliyle girmiştir.¹⁰⁰

⁹⁷ Süleyman Ateş, *İslam Tasavvufu*, İstanbul, 1992, s.112

⁹⁸ Tahsin Yazıcı, "Nakşibend", İ.A., C.IX., İstanbul, 1964, s.52-54

⁹⁹ Niyazi Usta, *Menzil Nakşiliği*, Sosyolojik Bir Araştırma, Ankara, 1997, s.54

¹⁰⁰ Yaşar Nuri Öztürk, *Tasavvufun Ruhu ve Tarikatlar*, İstanbul, 1995, s.280-283

Osmaniye’de Sünni tarikat mensuplarından en çok Nakşileri , sonra da Kadirileri görmekteyiz. Nakşilerin Osmaniye nüfusunun % 3’ünü, Kadirilerin ise %2’sini oluşturduklarını söyleyebiliriz.

İldeki tarikat temsilcilerinin ekserisi serbest meslek erbabı kişilerden oluşmakta, tarikat mensubu memur kesimin pek az olduğu, olanların da kendilerini gizledikleri tesbit edilmiştir. Hem Nakşi hem de Kadiri tarikatine mensup müritlerin çeşitli mesleklere mensup kişilerden ibaret olduğu, kadın müritlerin ise genellikle ev hanımları oldukları görülmüştür.

Osmaniye ilindeki tarikatlerin hiçbirinin başında “Tarikat Şeyhi” bulunmamaktadır. Ancak tarikat çavuşları, tarikat faaliyetlerinde müridlerine yardımcı olmaktadır. İldeki Nakşi tarikatine mensup olanların çoğunluğunun Adıyaman Kahta’da Menzil Köyündeki **Şeyh Muhammet Raşit Erol’a** bağlıdır.¹⁰¹ Bu tarikat mensuplarının bir kısmı ise Mahmut Efendi dergahına, diğer bir kısmı ise Darendeli Hulusi Efendi’ye (Somuncu Baba) bağlıdırlar. Rufai ve Mevlevi tarikati mensuplarına Osmaniye’de rastlanmamıştır.

Sünni tarikatlere mensup cemaatler faaliyetlerini genellikle Cuma gecelerinde, Regaip, Mevlid, Berat,Mirac kandili gibi mübarek gecelerde icra etmektedirler. Nakşiler zikirlerini sesli olarak , Kadiriler ise tesbih çekerek gizli olarak icra ederler. Nakşi ve Kadiri tarikat mensupları ayrıca seher vakitlerinde “ Teheccüt “, gece namazları da kılarlar.

Genelde tarikat mensuplarına “ Mürid “ denilmektedir. Bu müridler kendi aralarında birbirlerine tevazu gösterir,kardeş gibi davranırlar. Şeyhlerine tam bir teslimiyetle bağlı olup, saygıyla itaat ederler. Ahlak ve edebe büyük ölçüde riayet ederler. Tarikat mensupları birbirlerine “ Ya ihvan “, “ Ey kardeş “ şeklinde hitap ederler. İbadet esnasında kılık-kıyafette “ Sarık ve Külâh “ renk ve biçim benzerliği sağlanmasına itina edildiği görülmüştür.

Tarikat ve cemaatlere mensup vakıfların çok önemli saydıkları bir diğer hedef de, orta ve yüksek öğretim gören öğrencileri kazanmak ve hizmeti onlara sunmaktır. Şunu da belirtmek gerekir ki, yapılacak her türlü hayır ve imkanlarda, ilk önce

¹⁰¹ Şeyh Muhammet Raşit Erol 22 Ekim 1993 tarihinde vefat ettiğinden, tarikat faaliyetlerini kardeşi Şeyh Abdalbaki Erol yürütmektedir.

mensuplarını faydalandırmak felsefesi esas alınmıştır. Yine bu tarikat ve cemaatlerin vakıflaşmaları, mülkiyetler, şirketler, okullar, pansiyonlar ve yurtlar yaptırmaları ile Türkiye’de büyük bir güç olarak kendilerini hissettirmek, parlamentoda temsilci bulundurmak, hükümetlere arzu ettiklerini yaptırmak imkanını elde edebilme hedeflerinin de güdüldüğü kanaatini uyandırmaktadır.¹⁰²

2-Alevi Tarikatlar ve Cemaatler

a- Bektaşî Alevileri:

Bektaşilik, 13.yy.da Hacı Bektaş-ı Veli tarafından kurulan ve Anadolu’nun Türkler tarafından fethedilmesiyle beraber Türkler arasında yayılan bir tarikattir. Daha sonraları Hacı Bektaş’ın halifesi Balım Sultan’ın düzenlediği Bektaşilik şekli bugünkü Alevi Bektaşilerce benimsenen ve yaşanan halidir. Ahmet Yesevi müridlerinin gittiği coğrafi konumlarına göre tesirlerinin dört alanda olduğunu zikreden Köprülü, Anadolu ve Rumeli’yi ayrı bir tesir alanı olarak belirtmiştir.¹⁰³

İsmi kurucusu Hacı Bektaş-ı Veli’den alan Bektaşilik, İslamın 12 esas tarikatından biri olarak kabul edilmektedir. Bektaşiler, mürşit olarak Hz. Muhammed’i (SAV), rehber olarak Hz.Ali’yi, pir olarak da Hacı Bektaş-i Veli’yi kabul ederler.¹⁰⁴

Ahmet Yesevi Ocağı’na bağlı Horasan erenlerinden olan Hacı Bektaş-ı Veli’nin asıl adı Bektaş’tır. H.606 (M.1210) yılında doğmuş, H.669 (M. 1270 -71) yılında vefat etmiştir. Hacı Bektaş-i Veli’nin Anadolu’ya geliş tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, 1220 dolaylarında geldiği kabul edilmektedir.¹⁰⁵

Bugünkü Bektaşilik, ikinci pir olarak kabul edilen Balım Sultan (1478-1516)’ın tarikatın başına geçmesiyle şekillenmiştir.¹⁰⁶

Yapmış olduğumuz araştırmalar sonucu, Osmaniye’nin Selimiye Mahallesi (100 hane), Baş Mahallesi (30 hane), Kurtuluş Mahallesi (20 hane), Karaboyunlu

¹⁰² Abdurrahman Daş, XX. Yüzyıl İsparta İnanç Coğrafyası (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ.1996, s.78

¹⁰³ Fuad Köprülü, Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar, Ankara, 1993, s. 174

¹⁰⁴ Ethem Ruhi Fırlalı, Çağımızda İtikadi İslam Mezhepleri, İstanbul, 1990, s.133

¹⁰⁵ Fırlalı, a.g.e, s.133-136

¹⁰⁶ Fırlalı, a.g.e, s.196-205

Mahallesi (15-20 hane), Alibeyli Mahallesi (10 hane), Mimar Sinan Mahallesi (5 hane), Cumhuriyet Mahallesi (5 hane) ve Rauf Bey Mahallesi (5 hane)'nde Alevi cemaatlerinin bulunduğu ve bu cemaatlerin genellikle Bektaşî tarikatına mensup oldukları anlaşılmıştır. Bilhassa Selimiye ve Mimar Sinan Mahallelerindeki Alevilerin ekserisi 1977-1980 yılları arasında Maraş olaylarından sonra Osmaniye'ye gelip yerleşmişlerdir.

b- Caferi Alevileri :

Caferi Tarikatına mensup Aleviler olup, bu tarikat mensuplarının kökeni İran'da bulunmaktadır. Yıldırım Beyazıt Mahallesindeki bazı Alevilerin İran'dan , bazılarının ise Bulgaristan'dan geldikleri , bunların bir kısmının Göçebe Alevileri (Haymantost) oldukları tesbit edilmiştir. Yaptığımız araştırmalar neticesi Osmaniye'de Caferi tarikatına mensup pek fazla sayıda Alevi olmadığı tespit edilmiştir.

c- Abdal ve Çingene Alevileri :

Osmaniye ve çevresinde Abdallar ve Çingeneler olarak bilinen topluluklar kendilerini Alevi cemaatleri olarak tanıtmaktadırlar. Abdalların tamamının yöreye Selçuklular döneminde gelip yerleşen Türkmenler olduğu anlaşılmaktadır. Bunların tamamı Müslüman ve Alevi olduklarını ifade etmişlerdir. Alevi Bektaşîlerin ve Abdalların %98'i Hz. Muhammed'in peygamberliğini kabul ederken, % 2'lik bir kesimi Hz. Ali'nin peygamber olduğuna inanmaktadırlar. Yine bir kısım Bektaşî Alevilerinin zikir ibadetine başlarken, " *Üçler dedim, Allah ,Muhammet, Ali, yedilere bel bağladım ezeli, pirim, Hünkar Hacı Bektaş-ı Veli, hu diyelim hu !* " demelerinin , Muhammed ve Ali sevgisini Allah aşkıyla birleştirmek istemelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

d- Camuscular (Haymantost) Göçebe Alevileri :

Osmaniye'de Camuscular (Haymantost) Göçebe Alevileri kendilerinin Müslüman olduklarını söylerler. Fakat halk arasında İslami yaşantılarına pek rastlanmadığı görülmüştür. Camuscular ekseriyetle Bulgaristan'dan gelip , önce Niğde Aksaray'a, bilahare bir kısmı Osmaniye'ye gelip yerleşmişlerdir.

Camuscuların Hacı Bektaş-ı Veli'ye intisap olduklarını söylerler. Namâz kılanları Sünni mezhebine tabi olarak ibadet ederler. Kendi mezheplerine göre namâz kılma zorunluluklarını bilmezler. Erkekleri dışarda değişik işler yaparak, kadınları bohçacılık yaparak, çocukları da dilenerek geçimlerini sağlarlar. Osmaniye halkı bunların varlığından pek memnun değildir.

Abdal ve Çingene Alevileri ile Camuscuların aynı gruptan oldukları söylenebilir. Osmaniye'de Camuscuların % 30'nun Yeşilyurt Mahallesinde, 35 hane (Abdal Alevisi) Fevzi Çakmak Mahallesinde, 15 hane Şirinevler Mahallesinde, ve 30 hane de Yıldırım Beyazıt Mahallesinde oturduklarını araştırmalarımız sonucu tespit etmiş bulunmaktayız.

Alevilerin bir kısmının hergün beş vakit namaz kıldıkları , Cuma ve Bayram namazlarına gittikleri, Ramazan ayı orucunu tuttuklarını söylemişlerdir. Ayrıca Alevilerin %90'ı Muharrem orucunu, Hıdırellez ve Aşure oruçlarını tutmaktadırlar. Muharrem ayında tutulan oruçta kesinlikle su içilmez. Ancak bunun yerine sulu içecek türünden şeyler içilir ve yenilir. Tavşan etini genellikle yemezler. Yiyenlerin %2 civarında olduğu tahmin edilmektedir. Osmaniye'de Aleviler 1995 yılında Hacı Bektaş-ı Veli Derneğini kurmuşlardır. Derneğin amacı Hz.Ali ,12 imam ve Hacı Bektaş-ı Veli'yi sevenleri biraraya getirerek dostluk ve barışı sağlamaktır.

Hacı Bektaş-ı Veli Derneği

Osmaniye'de alan çalışmalarımı sürdürdüğüm sırada 8 Eylül 1997 günü Hacı Bektaş-ı Veli Derneğine uğradım. Dernek sekreteri Duran Kaçmaz ile tanıştıktan sonra , kendisinden dernek ve kuruluş amacı hakkında almış olduğum bilgileri aşağıya kaydediyorum;

Hacı Bektaş-ı Veli Derneği 1995 yılında Osmaniye'de Karaboyunlu Taksi durağı karşısındaki binada kurulmuş ve bu tarihten beri faaliyetini devam ettirmektedir. Derneğin amacı, Hz. Ali, 12 İmamlar ve Hacı Bektaş-ı Veli'yi sevenlerin biraraya gelmeleri ve bu velilerin fikir ve düşüncelerini yaşatmaktır. Dostluk ve barışı sağlamak asıl hedefidir. Derneğe üye olanlar bilhassa Alevi kesimini oluşturmaktadır. Derneğe üye olma Aleviler dışında diğer halka da açıktır. İsteyen herkes derneğe üye olabilir.

Derneğin asıl amacı , Hacı Bektaş-ı Veli'nin sözü olan, “ Eline, beline,diline hakim ol “ düsturuna sadık kalmaktır. Dernek Başkanlığını Mehmet Aslan sekreterliğini de Duran Kaçmaz yürütmektedir.¹⁰⁷ Derneğin Konuk Ağırhane odasının duvarlarında , Hz. Ali, 12 İmamlar ve Hacı Bektaş-ı Veli'nin resimleri asılıdır. Derneğin giriş kapısında ise Hacı Bektaş-ı Veli'nin “Bir Olalım, Diri Olalım, İri Olalım “ sözü yazılıdır.

3- D i n i C e m a a t l e r

Osmaniye ilinde dini cemaatler olarak en fazla Nurcular ve Süleymancılar'ı görmekteyiz. Bu cemaatlerin il nüfusuna nazaran %3'ünü Nurcular, %2 'sini de Süleymancılar teşkil etmektedir. Nurcu ve Süleymancılarının sayıları aynı oranlarda ilçelere de yansımaktadır. Bu cemaatlerden kısaca bahsedelim:

a- Nurcular

Bu cemaatlere halk arasında “ Nurcular” veya “ Risale-i Nur Cemaati” denilmektedir. Nurcular, Bediuzzaman Said-i Nursi Hazretlerinin Kur'an Tefsiri mahiyetinde olan imana yönelik eserlerini okur İslami tebliğ ve irşad hizmetlerinde bulunurlar. Nurcular, hizmet anlayışı ve risaleleri farklı yorumlamalarından dolayı cemaatlere ayrılmışlardır. Kollara ayrılan bu cemaatlerin il ve ilçelerde faaliyetleri için dersaneleri, yurt ve pansiyonları bulunmaktadır.

Nur cemaatleri, biri Bediuzzaman Said-i Nursi'nin eserlerini sürekli okuyan , her türlü siyasetten uzak bulunan “ **Nurcular**” (Üstad Hazretlerinin talebeleri), diğeri yine bir taraftan Bediuzzaman'ın eserlerini okuyan, daha çok eğitim yapan öğrencilere sahip çıkan ve ilme yönelik çalışmalara önem veren **M. Fethullah Gülen** hocaya bağlı cemaatler olarak iki gruba ayrılmaktadır. Osmaniye ilinde ve bazı ilçelerinde, M.Fethullah Gülen hoca cemaatine ait **Işık Dersaneleri** bulunmaktadır. Türkiye'nin hemen hemen bütün il ve ilçelerinde hatta yurt dışında, Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinde ve Amerika'da vakıfları ve dersaneleri bulunan, kız ve erkek öğrenciler için ayrı ayrı yurtlar açarak faaliyetlerini sürdüren Fethullah Gülen Hoca cemaati de, her türlü siyasetten uzak olarak faaliyetlerini sürdürerek genç nesillerin

¹⁰⁷ Duran Kaçmaz. Hacı Bektaş-ı Veli Derneği Sekreteri,Osmaniye, 8.9.1997

toplumda ahlaki bir davranış içinde yetişmeleri için gayret ve hizmet vermektedir. Nur cemaatlerinden F.Gülen Hoca grubu STV yayıncılık hizmetlerinin yanıbaşında, Sızıntı Dergisi ve Zaman Gazetesini, diğer bir grup olan Yeni Asyacılar ise, Yeni Asya gazetesini çıkararak yayın faaliyetlerine devam etmektedirler. Ayrıca çeşitli vakıflar kurarak çalışmalarını sürdüren bu cemaatler değişik ticaret ve meslek dallarında fabrika, ticarethane, gıda sanayi gibi iş yerleri açmak suretiyle gerektiğinde birbirlerine maddi ve manevi yönden destek sağlamaktadırlar.

b- Süleymancılar

Süleyman Hilmi Tunahan'ın talebeleri olarak bilinen Süleymancılar, sayı itibarıyla Osmaniye'de Nurculardan sonra ikinci sırayı almaktadırlar. Bu cemaatler bir taraftan ihtiyaç halinde bulunan talebelere yurt açarak onların tahsil imkanını sağlamak, diğer taraftan da bu öğrencilere Kur'an-ı Kerim'i okuyup öğrenmeleri için Kur'an kursları açmak gibi hizmetlerde bulunmaktadır.

Gerek yurt içinden gerekse yurt dışından fitre, zekat, tahıl ve gıda yardımı gibi mali imkanlarla halktan destek gören Süleymancılar, il ve ilçelerde yurt ve pansiyonlar açarak ihtiyaç durumunda bulunan ortaöğrenim ve üniversite öğrencilerinin eğitimlerine katkıda bulunmak suretiyle faaliyetlerini sürdürmektedirler.

Nurcular ve Süleymancılar mübarek gün ve gecelerde dersane ve vakıf binalarında, Kur'an-ı Kerim, Hadis-i Şerif ve mevlid okur veya dini sohbetler ile birlikte tesbih namazı kılma gibi ibadetler yaparak dini vecibelerini yerine getirirler. Yine bu cemaatler düğünlerde, bayramlarda ve taziyelerde kucaklaşıp, acı ve tatlı günlerini birlikte paylaşırlar.

F- OSMANİYE'DE BULUNAN ZİYARET VE ADAK YERLERİ

Osmaniye il merkezi ve ilçelerinde ziyaret ve adak yerleri fazla sayıda değildir. Ancak halkın saygı duyduğu bazı zatların mezarları aşağıda zikredilmiştir :

Rahime Hatun Mezarı : Osmaniye'nin kurtuluşu sırasında şehit düşen Rahime Hatun'un mezarı Hacı Osmanlı Mahallesindeki Enver-ül Hamid Camii bahçesindeki

şehitlikte bulunmaktadır. Osmaniye'nin yerli halkı ve civar yörelerden gelenler tarafından ziyaret edilir, dualar okunur.

Hasan Dede Türbesi : Hasan Dede Türbesi Kadirli İlçesi'ne 15 km. uzaklıkta bulunan İlbistanlı Köyü sınırları içerisinde. Evliya olduğu söylenen bu zatın mezarı yöre halkı tarafından ziyaret edilmektedir.

3- Karamüftüzade Müderris Abdullah Efendi Mezarı : Müderris Abdullah Efendi Mezarı Kadirli İlçesi'nin Tufanpaşa Mahallesinde Hamidiye Camii bitişiğinde bulunmaktadır. Halkın saygı duyduğu bu zatın mezarı camiye gelenler ve diğer ilçe halkı tarafından ziyaret edilmektedir.

4- Mamraş Şehidi : Düziçi İlçesi'nin Çamiçi Köyünde bulunan Mamraş isimli bu zat Kurtuluş Savaşı sırasında Fransızların işgaline uğrayan Çamiçi Köyünde şehit edilmiştir.

5-Ağcabey Kümbeti : Bu kümbet, Bahçe İlçesi'nin Ağcabey mezarlığındadır. Rivayete göre Ağcabey'in başı kesilerek devrin padişahına sunulmuştur. Başının kesilmesine sebep ise, padişaha karşı gelip isyan etmesidir. Mezar ilçe ve civar yörelerden gelenler tarafından ziyaret edilmektedir.

G- OSMANİYE'NİN MAHALLELERİ (Ekonomik, Kültürel ve Dini Yapısı)

Osmaniye'nin 30 mahallesi vardır. Bu mahalleler alfabetik sıraya göre aşağıda gösterilmiştir.

1-Alibekirli Mahallesi.	16-M.Akif Ersoy Mahallesi
2-Alibeyli Mahallesi	17-Mimar Sinan Mahallesi
3-Baş Mahalle	18-Rahime Hatun Mahallesi
4-Cumhuriyet Mahallesi	19-Raufbey Mahallesi
5-Dr.İhsan Göknel Mahallesi	20-Rızaiye Mahallesi
6-Dumlupınar Mahallesi	21-Selimiye Mahallesi
7-Fatih Mahallesi	22-Şirinevler Mahallesi
8-Gebeli Mahallesi	23-Ulaşlı Mahallesi
9-Hacı Osmanlı Mahallesi	24-Yaverpaşa Mahallesi
10-Haraz Mahallesi	25-Yediocak Mahallesi
11-İstiklal Mahallesi	26-Yenimahalle
12-Karaboyunlu Mahallesi	27-Yeşilyurt Mahallesi
13-Karaçay Mahallesi	28-Yıldırım Beyazıt Mahallesi
14-Kurtuluş Mahallesi	29-Yunus Emre Mahallesi
15-Fevzi Çakmak Mahallesi	30-Kazım Karabekir Mahallesi

1- ALİBEKİRLİ MAHALLESİ

1- Mahallenin adı ve kısa tarihi : Alibekirli Mahallesi Osmaniye'nin en eski mahallesi olup, güneydoğusuna düşmektedir. Portakal, erik ,bahçeleri ve bağları bol olan bir mahalledir. Bilhassa her evin önünde üzüm asması vardır.

a-Hane Sayısı : 589, b- Nüfusu: 2945

c- Mahalledeki Okullar : Güneysu İlkokulu

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı :

Halkın ekserisi fıstık mağazalarında ve fıstık tarlalarında işçi olarak çalışırlar. Bir kısmı çiftçilikle uğraşır. Memur ve işçi olan kesimi de vardır.

3-Mahallenin Kültürel Yapısı :

Halkın % 90'ı okur-yazardır. Çocuk parkı yoktur. Belediye tarafından yapılması planlanan bir yeşil saha vardır.

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:

Halkın % 100'ü Hanefi mezhebındendir.

6-Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :

Alevi vatandaş yoktur.

7-Müslüman Tarikatler : 15 hane Nakşi, 5 hane Kadiri vardır.

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : Nurcular ve Süleymancılar az sayıda olup mevcudu bilinmemektedir.

9-Mahallede Mevcut Camiler : Yok.

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalle Osmaniye'nin yerli halkıdır. Dışarıdan gelen pek azdır.¹⁰⁸

2- ALİBEYLİ MAHALLESİ

1- Mahallenin adı ve kısa tarihi : Alibeyli Mahallesi Osmaniye'nin eski bir mahallesi olup, Osmaniye'nin merkezi kısmında bulunmaktadır. Bu mahalle Hacı Osmanlı ve Raufbey Mahalleleri ile komşudur. Mahalle 1920 'lerde sonra kurulduğundan 70 yıllık bir maziye sahiptir.

a- Hane Sayısı : 1379, b- Nüfusu : 6895

c-Mahalledeki Okullar : Atatürk İlkokulu

d-Sağlık Kurumları : Alibeyli Sağlık Ocağı

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Halkın ekserisi kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memur ve işçidir. Burada Petrol Ofisi vardır. Valilik, Belediye

Binası, Ziraat Bankası , PTT, Emlak Bankası, Esnaf Kefalet Kooperatifi bu mahallededir..

3- Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın % 90'ı okur-yazardır. Çocuk parkı ve futbol sahası vardır. Bu mahallede Kıbrıs Şehidi Alb.Halil İbrahim Karaoğlu Parkı vardır. Bu park şehir merkezindedir.

4- Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5- Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:

Halkın % 100'ü Hanefi mezhebindedir. Halkın % 99'u Sünnidir.

6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :

Alevi vatandaş % 1 oranındadır. (13 hane)

7-Müslüman Tarikatler : 50 hane Nakşi, 20 hane Kadiri vardır.

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : Nurcular 50 hane, Süleymancılar 20 hane.

9-Mahallede Mevcut Camiler : Alibeyli Camii, Zafer camii (Merkez Camii) Merkez Camii Osmaniye'nin ikinci büyük camiidir.¹⁰⁹

3- BAŞMAHALLE

1- Mahallenin adı ve kısa tarihi : Başmahalle Osmaniye'nin eski mahallelerinden biri olup, güneybatısına düşmektedir. Bu mahalle Amanos Dağları eteklerinde kurulmuş , portakal ve üzüm bahçelerinden meydana gelmiştir. Bu mahallenin yakınından Karaçay suyu geçmektedir.

a- Hane Sayısı : 773, b- Nüfusu: 3865

c-Mahalledeki Okullar : Mehmet Akif İlköğretim Okulu

d-Sağlık Kurumları : Yok

2- Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Halkın ekserisi piyasada çalışan işçi sınıfını oluşturmaktadır. 2000 civarında vatandaşı Almanya ve İngiltere'de işçi olarak çalışmaktadır. Memur ve esnaf olan halkı da vardır.

¹⁰⁸ Kenan Alibekiroğlu, Alibekirli Mahallesi Muhtarı, 25.8.1997

- 3- Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın % 80'i okur-yazar, çocuk parkı mevcut olup, futbol sahası ve diğer tesisler yoktur.
- 4- Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.
- 5- Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler: Halkın % 40'ı Hanefi , % 30' u Şafii mezhebindedir.
- 6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :
- 7- Halkın % 30'u Alevi olup, Bektaşî tarikatına mensuptur.
- 8- Müslüman Tarikatlar : 25 hane Nakşî, 20 hane Kadiri , 10 hane Rufai vardır.
- 9- Mahallede Mevcut Cemaatler : Nurcular 50 hane, Süleymancılar 60 hanedir.
- 10- Mahallede Mevcut Camiler : Başmahalle Camii
- 11- Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalleye genellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan gelip yerleşenler olmuştur.¹¹⁰

4- CUMHURİYET MAHALLESİ

1- Mahallenin adı ve kısa tarihi : Cumhuriyet Mahallesi Osmaniye'nin eski mahallelerinden biri olup, doğusuna düşmektedir. Bu mahalle Gâvur Dağları eteklerinde kurulmuştur. Burada bazı evlerin portakal bahçeleri, hemen hemen her evin de üzüm asması vardır.

a- Hane Sayısı : 1862, b- Nüfusu: 9310

c- Mahalledeki Okullar : Ülkü İlkokulu, Derviş Paşa Ortaokulu, İmam Hatip Lisesi, Endüstri Meslek Lisesi

d-Sağlık Kurumları : Cumhuriyet Sağlık Ocağı

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Halkın bir kısmı fıstık eker, alım-satımını yaparlar. Dışarda çiftçilikle uğraşan halkı vardır. Bir kısmı esnaf ve memurdur.

¹⁰⁹ Abdullah Gönülel, Alibeyli Mahallesi Muhtarı, 26.8.1997

¹¹⁰ Murat Tek, Başmahalle Muhtarı, 28.8.1997

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın %80'i okur-yazar, Çocuk parkı ve diğer sosyal tesisler yoktur. Huzurevi inşaatı devam etmektedir.,

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:

Halkın % 96'sı Hanefi , % 3'ü Şafii mezhebındendir.

6-Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :

Halkın % 1'i Alevidir.

7-Müslüman Tarikatler : 30 hane Nakşi, 15 hane Kadiri vardır.

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : Nurcular 50 hane, Süleymancılar 30 hanedir.

9-Mahallede Mevcut Camiler : Şekerli Camii , Cumhuriyet Camii, M.Akif Camii

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalleye Muş, Bingöl gibi illerden gelip yerleşenler olmuştur. Ancak halkın büyük çoğunluğu yerli halktır.¹¹¹

5- DR. İHSAN GÖKNEL MAHALLESİ

1-Mahallenin adı ve kısa tarihi : Dr. İhsan Göknel Mahallesi Osmaniye'nin yeni kurulan bir mahallesidir. Bu mahalleye bir dönem Belediye Başkanlığı yapmış Dr. İhsan Göknel'in ismi verilmiştir. Osmaniye'nin kuzey batısında bulunmaktadır.

a- Hane Sayısı :712, b- Nüfusu: 3562

c- Mahalledeki Okullar : Kanuni Sultan Süleyman İlk Okulu

d- Sağlık Kurumları : Yok

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Halkın ekserisi memur olup, kısmen esnaf vardır.

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın %95'i okur-yazardır. Çocuk parkı ve diğer sosyal tesisler yoktur.

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:

Halkın % 99'u Hanefi , % 1' i Şafii mezhebındendir.

6-Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:

Mahallede Şii Müslüman yoktur.

7-Müslüman Tarikatler : Yoktur.

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : Nurcular 30 hane, Süleymancılar 30 hanedir.

9-Mahallede Mevcut Camiler : 2 adet Cami vardır.

10-Mahallenin Göç Durumu : Halkın ekserisi Kahramanmaraş Andırın ilçesinden gelmedir. Az miktarda çingene de bulunmaktadır. ¹¹²

6- Dumlupınar Mahallesi

1- Mahallenin adı ve kısa tarihi : Dumlupınar Mahallesi, 1995 seçimlerinden sonra, Yenimahalleden ayrılarak kurulmuş bir mahalledir. Evvelce Dutlupınar olarak bilinen bu mahalle bilahare Dumlupınar adını almıştır. Osmaniye'nin kuzeyinde bulunur.

a-Hane Sayısı : 321, b- Nüfusu: 1605

c- Mahalledeki Okullar : Yok

d-Sağlık Kurumları : Yok

2- Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Mahallede 2 çırçır fabrikası, 1 yerfıstığı fabrikası vardır. Halkın bir kısmı bu fabrikalarda çalışmaktadır.

3- Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın %95'i okur-yazardır. Çocuk parkı yoktur.

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:

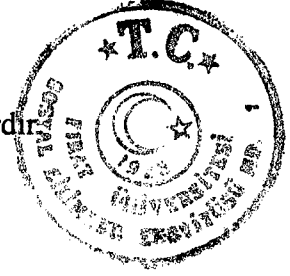
Halkın % 100'ü Hanefi mezhebındendir.

6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :

Şii müslüman yoktur..

¹¹¹ Mehmet Çapar, Cumhuriyet Mahallesi Muhtarı, 25.8.1997

¹¹² Ahmet Demir, Dr. İhsan Göknel Mahallesi Muhtarı, 25.8.1997

7-Müslüman Tarikatlar : 10 hane Nakşi, 5 hane Kadiri vardır

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : Yoktur

9-Mahallede Mevcut Camiler : Dumlupınar Camii

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalleye halkın ekserisi civar köylerden gelmedir.¹¹³

7- FATİH MAHALLESİ

1-Mahallenin adı ve kısa tarihi : Fatih Mahallesi, Osmaniye'nin yeni bir mahallesi olup, bu mahalle Başmahalleden ayrılmıştır. Tek katlı bahçeli evlerden oluşan mahalle, Osmaniye'nin güneydoğusunda bulunur.

a-Hane Sayısı :773, b- Nüfusu : 3866

c- Mahalledeki Okullar : Fatih İlkokulu

d-Sağlık Kurumları : Yok

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Halkın çoğu piyasada çalışan serbest işçidir. Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memur ve işçiler de vardır.

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın %90'ı okur-yazardır. Çocuk parkı vardır.

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:
Halkın % 95'i Hanefi mezhebindendir. Şafii mezhebinden olanlar % 5'dir.

6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :
3 hane Beştaşî vardır.

7-Müslüman Tarikatlar : 20 hane Nakşi,10 hane Kadiri vardır.

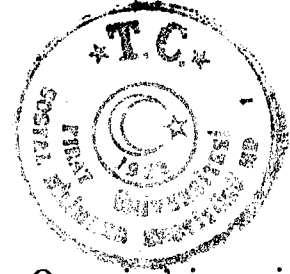
8-Mahallede Mevcut Cemaatler : 30 hane Nur Cemaati, 15 hane Süleymancı .

9-Mahallede Mevcut Camiler :Fatih Camii

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahallede Adıyaman, Urfa, Solhan gibi yerlerden gelenler çoğunluktadır.¹¹⁴

¹¹³ İsmail Çevik, Dumlupınar Mahallesi Muhtarı, 25.8.1997

¹¹⁴ Musa Açıcı, Fatih Mahallesi Muhtarı, 25.8.1997

8- GEBELİ MAHALLESİ

1- Mahallenin adı ve kısa tarihi : Gebeli Mahallesi, Osmaniye'nin yeni kurulan mahallelerinden olup, doğusunda bulunmaktadır. Bu mahalle evvelce Gebeli Köyü iken bilahare 1976 yılından itibaren mahalle olmuştur..

a-Hane Sayısı : 521, b- Nüfusu: 2606

c- Mahalledeki Okullar : Gebeli İlkokulu

d-Sağlık Kurumları : Yok

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Halkı bağ- bahçe işleri ile uğraşırlar.En fazla portakal bahçeleri mevcuttur.

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın % 80'i okur-yazardır. Çocuk parkı ve futbol sahası vardır.

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:

Halkın % 98'i Hanefi , % 2'si Şafii mezhebindendir.

6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :

Şii müslüman yoktur..

7-Müslüman Tarikatler : 3 hane Nakşi vardır.

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : Yoktur

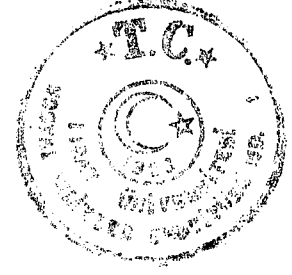
9-Mahallede Mevcut Camiler : Gebeli Camii

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalle halkı yerli halktır.¹¹⁵

9- HACI OSMANLI MAHALLESİ

1- Mahallenin adı ve kısa tarihi : Hacı Osmanlı Mahallesi, Osmaniye'nin en eski mahallesidir. Hacı Osman isimli bir zat 1865 yılında 700 nüfuslu Osmaniye köyünü kurmuş olduğundan o tarihten bu yana bu bölgeye Hacı Osmanlı adı verilmiştir. Bu mahalle Osmaniye'nin güney kısmına düşmektedir.

¹¹⁵ Bilal Berk , Gebeli Mahallesi Muhtarı, 26.8.1997

a-Hane Sayısı :576, b- Nüfusu:2879

c- Mahalledeki Okullar : İmam Hatip Lisesi, Derviş Paşa Lisesi

d-Sağlık Kurumları : Yok

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Halkın ekserisi esnaf olup, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan işçi ve memurlar da vardır.

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın %95'i okur-yazardır. Çocuk parkı yoktur.

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:

Halkın % 98'i Hanefi , % 2 'si Şafii'dir.

6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :

Şii müslüman yoktur..

7-Müslüman Tarikatler : Yoktur.

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : 20 Hane Nur Cemaati, 15 hane Süleymancı

9-Mahallede Mevcut Camiler : Enver ül Hamid Camii , Hacı Osmanlı Camii,Tatbikat Camii

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalleye halkın ekserisi civar köylerden gelmedir.¹¹⁶ Osmaniye'nin Kurtuluşu sırasında şehit düşen Rahime Hatun'un mezarı Enver-ül Hamid Camiisi bahçesindeki şehitlik kabristanında bulunmaktadır.

10- HARAZ MAHALLESİ

1- Mahallenin adı ve kısa tarihi : Haraz Mahallesi, Osmaniye'nin eski mahallelerinden olup, Ali Bekirli Mahallesinden ayrılarak kurulmuştur.Osmaniye'nin güneydoğusundadır.,

a-Hane Sayısı : 420, b- Nüfusu: 2099

c-Mahalledeki Okullar : Haraz İlkokulu

d-Sağlık Kurumları : Yok

¹¹⁶ Necmettin Keskiner, Hacı Osmanlı Mahallesi Muhtarı, 25.8.1997

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı :

Halkın çoğunluğu odunculuk,hıızarcılık, kereste ve marangozluk işleri ile uğraşır..

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın % 80'i okur-yazardır. Çocuk parkı vardır.

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:

Halkın % 100'ü Hanefi mezhebindedir.

6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :

Şii müslüman yoktur..

7-Müslüman Tarikatler : Yoktur.

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : Yoktur

9-Mahallede Mevcut Camiler : Haraz Camii

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalle halkının ekserisi yerlidir.¹¹⁷

11- İSTİKLAL MAHALLESİ

1- Mahallenin adı ve kısa tarihi : İstiklal Mahallesi, Rizaiye Mahallesinden bölünme eski bir mahalledir. İlin Kuzeydoğu kısmına düşmektedir. Osmaniye'nin en güzel camii olan Kurtuluş Camii buradadır.,

a- Hane Sayısı :550, b- Nüfusu: 2749

c- Mahalledeki Okullar : İstiklal İlkokulu

d-Sağlık Kurumları : Yok

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı :Halkın çoğu esnaftır, kamu kurum kuruluşlarında çalışan işçi ve memur kesimi de vardır.

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın % 90'ı okur-yazardır. Çocuk parkı yoktur.

¹¹⁷ Mehmet Tekerek, Haraz Mahallesi Muhtarı, 26.8.1997

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:

Halkın % 100'ü Hanefi mezhebındendir.

6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :

Şii müslüman yoktur..

7-Müslüman Tarikatler : 10 hane Nakşi vardır.

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : 20 hane Nur cemaati

9-Mahallede Mevcut Camiler :Kurtuluş Camii

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalle halkı yerlidir.¹¹⁸

12- KARABOYUNLU MAHALLESİ

1- Mahallenin adı ve kısa tarihi : Karaboyunlu Mahallesi, Osmaniye'nin en eski mahallelerinden biridir. Osmaniye'nin güney kısmına düşmektedir. Amanos Dağları eteklerine kurulmuştur. Genellikle portakal bahçeleri vardır.

a- Hane Sayısı : 1662, b- Nüfusu:8310

c-Mahalledeki Okullar : Yavuz Selim İlkokulu, Mithatpaşa İlkokulu

d-Sağlık Kurumları : Karaboyunlu Sağlık Ocağı

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Halkın çoğu tarım işlerinde çalışır.

Memur olanlar azınlıktadır.

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın % 70'i okur-yazardır. Çocuk parkı yoktur.

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:

Halkın % 68'i Hanefi , % 27'si Şafii mezhebındendir.

6-Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :

% 5 Alevi vardır. (83 hane)

7-Müslüman Tarikatler : 150 hane Nakşi,100 hane Kadiri vardır.

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : 15-20 hane Nur Cemaati, 10-15 hane

Süleymancı vardır.

¹¹⁸ Sabri Keşşaf, İstiklal Mahallesi Muhtarı, 26.8.1997

9-Mahallede Mevcut Camiler : Yavuz Selim Camii, Karaboyunlu Mahallesi Camii

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalle halkının % 90'ı Urfa, Bingöl, Bitlis, ve Diyarbakır, Adıyaman, Aydın gibi illerden buraya yerleşmiştir.¹¹⁹

13- KARAÇAY MAHALLESİ

1- Mahallenin adı ve kısa tarihi : Karaçay Mahallesi, Osmaniye'nin eski bir mahallesidir. İlin güneydoğusuna düşmektedir. Üzüm bağları ve portakal bahçeleri bol bir mahalledir.

a- Hane Sayısı :1106, b- Nüfusu: 5531

c- Mahalledeki Okullar : Karaçay İlkokulu

d-Sağlık Kurumları : Karaçay Sağlık Ocağı

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Mahalle halkı genellikle ormancı olup, odunculuk yaparlar.

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın % 80'i okur-yazardır. Çocuk parkı vardır..

4- Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler: Halkın % 80'i Hanefi, % 20'si Şafii mezhebindedir.

6-Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler : Şii müslüman yoktur.

7-Müslüman Tarikatler : Yoktur

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : 30 hane Nur Cemaati, 25 hane Süleymancı vardır.

9-Mahallede Mevcut Camiler : Karaçay Camii , Yeldiz Camii

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalleye halkın % 30'u dışarıdan, Cebeli köyünden gelmişlerdir. Diğer bir kısmı da Maraş, Bitlis, Muş gibi illerden gelmişlerdir.¹²⁰

¹¹⁹ Yasin Karaaslan, Karaboyunlu Mahallesi Muhtarı, 25.8.1997

14- KURTULUŞ MAHALLESİ

1- Mahallenin adı ve kısa tarihi : Kurtuluş Mahallesi, Cumhuriyet Mahallesi iken bu mahalleden ayrılarak Kurtuluş Mahallesi adını almıştır. Osmaniye'nin doğusuna düşmektedir.

a-Hane Sayısı :1645, b- Nüfusu: 8228

c-Mahalledeki Okullar : İstiklal İlkokulu

d-Sağlık Kurumları : Hüseyin Emre Sağlık Ocağı

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Halkın bir kısmı esnaf olup, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memur kesimi de vardır.

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın % 80'i okur-yazardır. Çocuk parkı vardır.

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler: Halkın % 98' i Hanefi , %1 'i Şafii mezhebindedir.

6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler : Alevi % 1 (20 hane)

7-Müslüman Tarikatler : 20 hane Nakşi , 10 hane Kadiri vardır.

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : 200 hane Nurcu, 150 hane Süleymancı, 20-30 hane Hilmi Işıkcı, 5-6 hane Camuscu vardır.

9-Mahallede Mevcut Camiler : Kurtuluş Camii

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalleye halkın ekserisi çevre köylerden, Maraş, Antep, Adıyaman ve Doğanşehir'den gelmiş olup, gerisi yerli halktır.¹²¹

¹²⁰ Ökkeş Dindoruk, Karaçay Mahallesi Muhtarı, Halit Çolak, Karaçay Mahallesi Sakini, 25.8.1997

¹²¹ Hüseyin Çelik, Kurtuluş Mahallesi Muhtarı, 25.8.1997

15- FEVZİ ÇAKMAK MAHALLESİ

1- Mahallenin adı ve kısa tarihi : Fevzi Çakmak Mahallesi, 1989 yılında Rizaiye Mahallesinden ayrılarak kurulmuştur. İlin kuzey kısmındadır. Askeri Garnizon bu mahallededir. Bağ-bahçesi bol bir mahalledir.

a-Hane Sayısı 2148, b- Nüfusu: 10743

c- Mahalledeki Okullar : Yok

d-Sağlık Kurumları : Cumhuriyet Sağlık Ocağı

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı :Halkın çoğunluğu işçi olup, tarım işlerinde çalışırlar. Bir kısmı ise memur ve esnaftır. Bu mahallede 3 tane Petrol Ofisi vardır.

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın % 70'i okur-yazardır. Çocuk parkı yoktur.

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:

Halkın % 85'i Hanefi , %13,5' i Şafii (Urfa,Arap Şafiileri)

6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :

%1,5 Abdal Alevisi (35 hane) vardır.

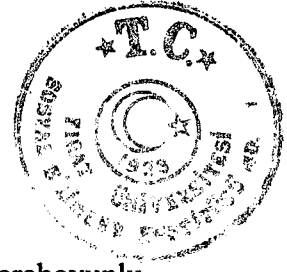
7- Müslüman Tarikatler : 10 hane Nakşi, 15 hane Kadiri vardır.

8- Mahallede Mevcut Cemaatler : 30 hane Nur cemaati, 20 hane Süleymancı vardır.

9-Mahallede Mevcut Camiler :Nurosmaniye Camii , Abdulhamit Camii, Kevser Camii, İnşaa halinde bir cami.

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalleye halkın ekserisi Andırın, ve Kadirli ilçelerinden ve köylerden gelmedir.¹²²

¹²² Bekir Demirel, Fevzi Çakmak Mahallesi Muhtarı, 27.8.1997

16- MEHMET AKİF ERSOY MAHALLESİ

1-Mahallenin adı ve kısa tarihi : M.Akif Ersoy Mahallesi,Karaboyunlu Mahallesinden ayrılarak kurulmuş yeni bir mahalledir. İlin güneybatı kısmına düşmektedir.

a-Hane Sayısı :1355, b- Nüfusu: 6778

c- Mahalledeki Okullar : M.Akif Ersoy İlkokulu, Ticaret Lisesi

d-Sağlık Kurumları : Site Sağlık Ocağı

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Halkın ekonomik durumu iyidir. Konut siteleri bu mahallede yapılmıştır. Ek Sanayi Sitesi de bu mahallededir. Halkı, memur, işçi ve esnaftan meydana gelmiştir.

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın % 90'ı okur-yazardır. Çocuk parkı yoktur.

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler: Halkın % 94'ü Hanefi , % 3'ü Şafii mezhebındendir.

6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler : %3 Alevi vardır. 40 hane.

7-Müslüman Tarikatler : Yoktur.

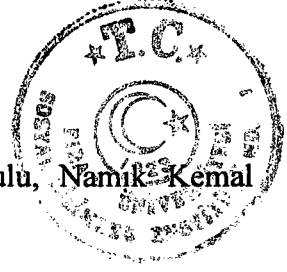
8-Mahallede Mevcut Cemaatler : Mevcudu bilinmemekle beraber Nurcular ve Süleymancılar vardır.

9-Mahallede Mevcut Camiler : Sanayi Camii

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalleye halkın ekserisi dışardan, Andırın ve diğer yakın yörelerden gelmedir.¹²³

17- MİMAR SİNAN MAHALLESİ

1-Mahallenin adı ve kısa tarihi : Mimar Sinan Mahallesi, 1995 yılında Karaboyunlu Mahallesinden ayrılarak yeni bir mahalle oluşturmuştur. İlin güney kısmına düşmektedir. Portakal bahçeleri ve üzüm asmaları bol olan bir mahalledir.

a- Hane Sayısı :2190, b- Nüfusu: 10.954

c- Mahalledeki Okullar : Mimar Sinan İlköğretim Okulu, Namık Kemal İlköğretim Okulu

d- Sağlık Kurumları : Abdurrahman Keskiner Sağlık Ocağı

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Halkın ekserisi mağazalarda ve tarlalarda işçi olarak çalışırlar, pamuk toplamaya giderler. İskenderun Demir Çelik Fabrikasında çalışan işçiler vardır. Memur olanlar azınlıktadır..

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın % 80'i okur-yazardır. Çocuk parkı vardır.

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:

Halkın %85'i Hanefi , %10'u Şafii mezhebındendir.

6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :

%5 Alevi vardır.

7-Müslüman Tarikatler : 150 hane Nakşi, 70 hane Kadiri vardır.

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : 5 hane Nurcu, 5 hane Süleymancı vardır.

40-50 hane Abdal (Davulcu,zurnacı) vardır.

9-Mahallede Mevcut Camiler : Reşadiye, Bülbül, Kara Ziya, Mimar Sinan Camileri.

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalleye halkın %80-90 ' dışardan, Maraş, Urfa, Adıyaman, Bingöl, Bitlis, Muş,Antep (Kilis, İslahiye) den gelmişlerdir. Ayrıca Çerkez halkı 50-60 hane vardır.¹²⁴

18- RAHİME HATUN MAHALLESİ

1-Mahallenin adı ve kısa tarihi : Rahime Hatun Mahallesi, 1989 seçimlerinde Rizaiye Mahallesinden ayrılarak yeni bir mahalle olarak kurulmuştur. İsmi İstiklal şehidi Rahime Hatundan dolayı almıştır. Bu mahalle ilin kuzey kısmına düşmektedir.

¹²³ Mehmet Yenilmez, M.Akif Ersoy Mahallesi Muhtarı, 27.8.1997

a-Hane Sayısı :1882, b- Nüfusu: 9412

c- Mahalledeki Okullar : Münire Hanım İlkokulu, Cebelibereket İlköğretim Okulu, Osmaniye Ortaokulu, Osmaniye Kız Meslek Lisesi, Atatürk Lisesi

d-Sağlık Kurumları : Rahime Hatun Sağlık Ocağı

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Ekserisi memur olup kısmen esnaf olan da vardır. Bir tane Halk Pazarı mevcuttur..

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın %95'i okur-yazardır. Çocuk parkı vardır.

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:

Halkın % 100'ü Hanefi mezhebındendir.

6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :

Alevi 2 hanedir.

7-Müslüman Tarikatlar : 5 hane Nakşi, 5 hane Kadiri vardır.

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : 25 hane Nurcu , 10 hane Süleymancı , 5 hane Abdal (Davulcu-çalgıcı) vardır.

9-Mahallede Mevcut Camiler : İhlas Camii , Osman Türkoğlu Camii

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalleye halkın %65'i civar köylerden gelmedir. Diğerleri yerli halktır . Buraya Malatya. Maraş (Afşin) den aileler gelip yerleşmişlerdir.¹²⁵

19- RAUFBEY MAHALLESİ

1-Mahallenin adı ve kısa tarihi : Raufbey Mahallesi, İlin eski mahallerinden olup, Osmaniye'nin güneybatı kısmına düşmektedir. Bu mahalle bahçeli tip evlerden meydana gelmiştir. Bahçeler genellikle portakal ve üzüm asmalarından ibarettir.

a-Hane Sayısı : 1811, b- Nüfusu: 9056

¹²⁴ Ramazan Altınbaşak, Mimar Sinan Mahallesi Muhtarı, Ali Doymaz, Mahalle Sakini, 13.9.1997

¹²⁵ Mustafa Yılmaz, Rahime Hatun Mahallesi Muhtarı, 6.9.1997

c- Mahalledeki Okullar : Yok

d-Sağlık Kurumları : Yok

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Halkı çiftçilikle uğraşır ve esnaflık yapar..

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın %90'ı okur-yazardır. Çocuk parkı yoktur. Fatih Terim Halı Sahası vardır.

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:

Halkın % 97'si Hanefi , %2,72'si 'ü Şafii mezhebindedir.

6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :

5 hane Alevi vardır.

7-Müslüman Tarikatler : 10 hane Nakşi, 5 hane Kadiri vardır.

8-Mahallede Mevcut Cemaatler :20 hane Nurcu, 15 hane Süleymancı vardır.

9-Mahallede Mevcut Camiler : Güvenç Camii

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahallede halkın yarısı yerli olup, diğerleri dışarı illerden gelmişlerdir.¹²⁶

20- RIZAİYE MAHALLESİ

1-Mahallenin adı ve kısa tarihi : Rızaiye Mahallesi, Osmaniye'nin en eski mahallelerinden biridir. Bu mahalle Rıza Paşa tarafından kurulmuştur. Rızaiye mahallesi Osmaniye'nin kuzey kısmına düşmektedir.

a- Hane Sayısı : 1740, b-Nüfusu : 8700

c-Mahalledeki Okullar : Namık Kemal İlkokulu, Merkez Ortaokulu

d-Sağlık Kurumları : Yok

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Halk çiftçilik ve sebzeçilik yapar. Celepcilik (Canlı hayvan alım-satımı) ile uğraşanlar da vardır. Mahallede mal pazarı bulunmaktadır. Ayrıca, 3 adet Petrol Bayii ve 2 adet çırçır fabrikası vardır.

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın %90'ı okur-yazardır. Çocuk parkı ve diğer sosyal tesisler yoktur.

¹²⁶ Mehmet Taşdelen, Raufbey Mahallesi Muhtarı, 3.9.1997

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:

Halkın % 97'si Hanefi , % 3'ü Şafii mezhebındendir.

6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :

Şii müslüman yoktur..

7-Müslüman Tarikatler : 30 hane Nakşi (Mahmut Efendi dergahına bağı),

20 hane Kadiri vardır (Darendeli Hulusi Efendi-Somuncubaba- dergahına bağı).

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : 30 hane Nurcu, 15 hane Süleymancı vardır.

9-Mahallede Mevcut Camiler : İhlas Camii, Rıza Paşa Camii, Enes Camii, İmam-ı Azam Camii.

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalleye halkın ekserisi civar köylerden gelmedir.¹²⁷

21- SELİMİYE MAHALLESİ

1- Mahallenin adı ve kısa tarihi : Selimiye Mahallesi, 1991 Belediye seçiminde Kurtuluş Mahallesinden ayrılarak yeni bir mahalle olmuştur., Bu mahalle Osmaniye'nin doğusunda bulunmaktadır. Bağı-bahçesi bol bir mahalledir. En fazla portakal ve üzüm bulunmaktadır.

a- Hane Sayısı :808, b- Nüfusu: 4042

c-Mahalledeki Okullar : Ertuğrul Gazi İlkokulu

d-Sağlık Kurumları : Yok

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı :Halkın çoğunluğu fıstık dükkanlarında ve tarlalarında işçi olarak çalışmaktadır. Memur ve esnaf olan halkı da vardır.

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın %80'i okur-yazardır. Çocuk parkı ve diğer sosyal tesisler yoktur.

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

¹²⁷ Mehmet Gülle, Rızaiye Mahallesi Muhtarı, 27.8.1997

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:

Halkın % 75'i Hanefi , % 15'i Şafii mezhebindedir.

6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :

80 hane Alevi vardır. Nüfusun % 10'u Alevidir.Bu Aleviler genellikle Bektaşî tarikatına mensuptur ve bunlar 1977-1980 yıllarında Maraş olaylarından sonra gelmişlerdir. Evvelce de bu mahallede Alevi varmış.

7-Müslüman Tarikatler : 10 hane Nakşî vardır.

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : 50 hane Nurcu, 10 hane Süleymancı vardır.

9-Mahallede Mevcut Camiler Selimiye Camii

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalleye halkın % 90'ı Erzurum, Ağrı, Maraş, Bingöl (% 20) , Gaziantep, Adıyaman, Kayseri gibi illerden ve Bahçe ilçesinden gelmişlerdir.¹²⁸

22- ŞİRİNEVLER MAHALLESİ

1-Mahallenin adı ve kısa tarihi : Şirinevler Mahallesi, 2. Temmuz 1996 Ara Seçimlerinde Yıldırım Beyazıt Mahallesinden ayrılarak kurulmuş yeni bir mahalledir. Bu mahalle Osmaniye'nin batısında ve Toprakkale yolu üzerindedir. Bütün evleri bahçelidir.

a-Hane Sayısı : 488, b- Nüfusu: 2443

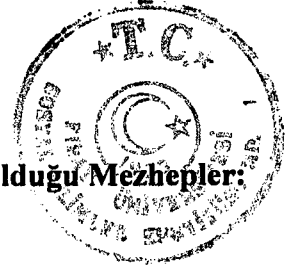
c-Mahalledeki Okullar : Şehit Yasemin Tekin İlköğretim Okulu, Osmaniye Anadolu Lisesi

d-Sağlık Kurumları : Şirinevler (Gülizar Özdemir) Sağlık Ocağı

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Halkın çoğunluğu esnaf ve memurdur. İşçi olanlar azınlıktadır. Bu mahallede sebze hali vardır

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın %98'i okur-yazardır. Çocuk parkı ve diğer tesisler faaliyettedir..

¹²⁸ İbrahim Urul, Selimiye Mahallesi Muhtarı, Ali Kalkan , Yemlihan Soydan, Mahalle Sakinleri.,25.8.1997

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:

Halkın % 98'i Hanefi mezhebındendir.

6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :

Aleviler %2 'dir. (15 hane) Bunlar Camuscu (Haymantost) Göçebe Alevileridir.

7-Müslüman Tarikatler : 20 hane Nakşi, 10 hane Kadiri vardır.

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : 10 hane Nurcu, 5 hane Süleymancı vardır.

9-Mahallede Mevcut Camiler : Şirinevler Camii

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalleye halkın % 50'si Malatya (Darende), K.Maraş (Andırın) 'dan , % 30'u Bahçe ilçesinden gelip yerleşmişlerdir.¹²⁹

23- ULAŞLI MAHALLESİ

1-Mahallenin adı ve kısa tarihi : Ulaşlı Mahallesi, Alibekirli Mahallesiinden ayrılarak kurulmuş yeni bir mahalledir. Osmaniye'nin güneydoğusuna düşmektedir

a- Hane Sayısı : 90 b- Nüfusu: 450

c- Mahalledeki Okullar : 1 İlkokul

d-Sağlık Kurumları : Keskiner Sağlık Ocağı

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Halkı portakal bahçeleri ile uğraşır. Memur, işçi ve esnaf olan halkı da vardır. Bu mahallede adliyede çalışanlar için Adliye Sitesi yapılmıştır..

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın % 80'i okur-yazardır. Çocuk parkı ve diğer sosyal tesisler yoktur.

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:

Halkın % 98'i Hanefi , % 2'si Şafii mezhebındendir

6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :

Şii müslüman yoktur..

¹²⁹ İsmail Akbaba, Şirinevler Mahallesi Muhtarı. 8.9.1997

7-Müslüman Tarikatlar : 15 hane Nakşi, 3 hane Kadiri vardır.

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : Yoktur

9-Mahallede Mevcut Camiler : Zorkun Camii

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalle halkı yerli halktan oluşmaktadır.¹³⁰

24- YAVERPAŞA MAHALLESİ

1-Mahallenin adı ve kısa tarihi : Yaverpaşa Mahallesi, Alhanlı köyünden ayrılma yeni kurulmuş bir mahalledir.Osmaniye'nin batısına düşmektedir.Sebzesi bol bir mahalledir.

a-Hane Sayısı : 271, b- Nüfusu:1359

c- Mahalledeki Okullar : Yaver paşa İlkokulu

d-Sağlık Kurumları : Yok

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Halkın ekserisi çiftçi olup, diğer bir kısmı da İskenderun Demir Çelik fabrikasında çalışırlar. Bir kısmı da besicilik yapar.

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın % 70'i okur-yazardır. Çocuk parkı ve diğer sosyal tesisler yoktur.

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:
Halkın % 100'ü Hanefi mezhebindendir.

6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :
Şii müslüman yoktur..

7-Müslüman Tarikatlar : Yoktur.

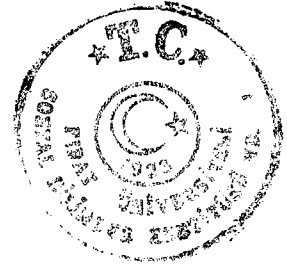
8-Mahallede Mevcut Cemaatler : Yoktur

9-Mahallede Mevcut Camiler : Yaverpaşa Camii

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalleye Aydınli aşireti gelip yerleşmiştir.¹³¹

¹³⁰ Necati Özgüven, Ulaşlı Mahallesi Muhtarı, 27.8.1997

¹³¹ Ömer Baş, Yaverpaşa Mahallesi Muhtarı, 7, 9, 1997

25- YEDİOCAK MAHALLESİ

1-Mahallenin adı ve kısa tarihi : Yediocak Mahallesi, İlin eski mahallelerinden biridir. Osmaniye'nin güneydoğusuna düşmektedir. Eskiden bağı bahçesi bol olan bu mahalle, bilahare, yerini apartmanlara terk etmiştir. Hacı Osmanlı, Karaboyunlu, Alibey, M.Akif Mahalleleri ile sınırlıdır.

a- Hane Sayısı :916, b- Nüfusu: 4581

c- Mahalledeki Okullar : Yediocak İlkokulu, Kız İmam Hatip Lisesi

d-Sağlık Kurumları : Yok

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Mahallede halkın ekserisi işçi olup inşaat işlerinde çalışırlar. Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memur ve işçi kesimi de vardır.

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın %90'ı okur-yazardır. Çocuk parkı ve sosyal tesisleri yoktur.

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler: Halkın % 97'si Hanefi , % 3'ü Şafii mezhebındendir.

6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler : Şii müslüman yoktur..

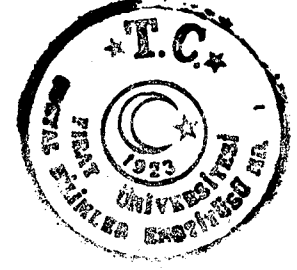
7-Müslüman Tarikatler : 20 hane Nakşi, 15 hane Kadiri vardır.

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : 30 hane Nurcu, 10 hane Süleymancı vardır.

9-Mahallede Mevcut Camiler : Ünal Camii, Akşemsettin Camii

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalleye Urfa ve diğer yakın illerden gelenler 20 hane kadardır. Diğerleri yerli halktır.¹³²

¹³² Etem Gürel, Yediocak Mahallesi Muhtarı, Hamdi Ekiz, Kore Gazisi, Mahalle Sakini, 26.8.1997

26- YENİMAHALLE

1-Mahallenin adı ve kısa tarihi : Yenimahalle 1977 seçimlerinde Rızaiye Mahallesinden ayrılarak kurulmuş yeni bir mahalledir. İlin kuzey kısmında bulunur.

a-Hane Sayısı : 850, b- Nüfusu: 4253

c- Mahalledeki Okullar : Yok

d- Sağlık Kurumları : Yok

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Halkın ekserisi memur olup, kısmen esnaf vardır..

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın %90'ı okur-yazardır. Çocuk parkı yoktur.

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler: Halkın % 98'i Hanefi , %2'si Şafii mezhebındendir.

6-Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :

Şii müslüman yoktur..

7-Müslüman Tarikatler : Yoktur.

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : 15 Hane Nurcu, 15 hane Süleymancı vardır.

9-Mahallede Mevcut Camiler : Yenimahalle Camii

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalleye halkın ekserisi Malatya ve Andırın'dan gelmiştir.¹³³

27- YEŞİLYURT MAHALLESİ

1-Mahallenin adı ve kısa tarihi : Yeşilyurt Mahallesi, Evvelce Alanlı köyü olarak bilinmekteydi. Bilahare kendiliğinden oluşmuş bir mahalledir. Osmaniye'nin

¹³³ Muzaffer Çuhadar, Yenimahalle Muhtarı, 25.8.1997

batı kısmına düşmektedir. Halkın % 30'u Camuscular (Haymantost Aşireti)'dan meydana gelmiştir.

a-Hane Sayısı : 283, b- Nüfusu: 1416

c- Mahalledeki Okullar : 1 İlkokul

d-Sağlık Kurumları : Yok

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Halkı gezici olup, belli bir yerleri ve belirli bir iş dalları yoktur.

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın kültür oranı düşüktür, % 50'si okur-yazardır. Çocuk parkı ve diğer tesisleri yoktur. Belediye buraya ağaçlandırma sahası yapmıştır.

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:

Halkın % 70'i Hanefi mezhebindedir.

6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :

Halkın % 30'u Alevidir.

7-Müslüman Tarikatler : Yoktur.

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : Bu mahalle halkının çoğunluğu Camuscular (Haymantost) olduğundan, kendileri Müslüman olduklarını söylerler. Fakat yaşantılarının İslami olduğunu söyleyene rastlanmamıştır. Mezhepleri tespit edilememiştir. Bunlar ekseriyetle Bulgaristan'dan gelip, önce Aksaray'a, bilahare bir kısmı Osmaniye'ye gelip yerleşmişlerdir. Bunların Hacı Bektaş-ı Veli'ye intisap ettikleri söylenir. Namaz kılanları Sünni Mezhebine tabi olarak ibadet ederler. Kendi mezheplerine göre namaz kılma zorunluluğunu bilmezler. Erkekleri dışarda çeşitli işler yaparak, kadınları bohçacılıkla, çocukları ise dilencilik yaparak geçinirler. Osmaniye halkı bunların varlığından pek memnun değildir.

9-Mahallede Mevcut Camiler : Yok.

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalle halkı Camusculardandır.¹³⁴

¹³⁴ Ali Cülü, Yeşilyurt Mahallesi Muhtarı, 6.9.1997

28- YILDIRIM BEYAZIT MAHALLESİ

1-Mahallenin adı ve kısa tarihi : Yıldırım Beyazıt Mahallesi, 1989 yılında yapılan Mahalli Seçimlerde Raufbey Mahallesinden ayrılarak kurulmuştur. Bu mahalle ismini 1987 yılında yapılan Yıldırım Beyazıt Camiinden almıştır. Evvelce bu caminin adı Eski Mezbahane Camii olarak bilinmekteydi. Bu mahalle ilin batı kısmına düşmektedir.

a-Hane Sayısı :1378, b- 6889

c- Mahalledeki Okullar : Cumhuriyet İlköğretim Okulu, Çukurova Lisesi , Özel Bahçeli Lisesi

d-Sağlık Kurumları : Yıldırım Beyazıt Sağlık Ocağı, Doğumevi

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Halkın çoğunluğu i şçi olup İskenderun Demir Çelik Fabrikasında çalışmaktadır. Memur ve esnaf kesimi de vardır..

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın %90'ı okur-yazardır. Çocuk parkı ve diğer sosyal tesisler (Kapılı ve Açık spor salonları) mevcuttur.

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:

Halkın % 95'i Hanefi , % 3'ü Şafii mezhebindedir.

6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :

%2 Alevi vardır. Bunlar toplam 30 hane olup, Camuscular (Haymantost) diye bilinen Göçebe Alevilerdir. Bunlar İran ve Romanya taraflarından gelmişlerdir.

7-Müslüman Tarikatler : 20 hane Nakşi, 5 0 hane Kadiri vardır.

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : 10 hane Nurcu, 10 hane Süleymancı vardır.

9-Mahallede Mevcut Camiler : Bahçeli Camii , Yıldırım Beyazıt Camii,Uğur Camii, İmam Gazali Camii.

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalleye halkın %60'ı Maraş, Bahçe ve diğer yörelerden gelip yerleşmişlerdir.¹³⁵

29- YUNUS EMRE MAHALLESİ

1-Mahallenin adı ve kısa tarihi : Yunus Emre Mahallesi Osmaniye'nin Rızaiye Mahallesinden ayrılan bir mahallesidir .İlin kuzey kısmına düşmektedir. Burası daha önce Ali Bukan'a ait bir çiftlik iken parsellenerek mahalle olmuştur.

a-Hane Sayısı :940, b- Nüfusu: 4700

c-Mahalledeki Okullar : Yunus Emre İlköğretim Okulu

d-Sağlık Kurumları : Yok

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Halkın ekserisi vasıfsız işçidir.

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın %80'i okur-yazardır. Çocuk parkı yoktur.

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:

Halkın % 92'si Hanefi , % 3'ü Şafii mezhebindedir.

6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :

Alevi % 5 olup 20 hanedir.

7-Müslüman Tarikatler : Yoktur.

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : 10 Hane Nurcu, 5 hane Süleymancı vardır.

9-Mahallede Mevcut Camiler : 2 adet cami vardır.

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalleye halkın % 80'i Diyarbakır ve Mardin'den gelmiştir. Ayrıca Andırın ilçesinden gelenler de vardır yerli halk % 5civarındadır.¹³⁶

¹³⁵ M.Ali Özkan, Yıldırım Beyazıt Mahallesi Muhtarı, 12.9.1997

¹³⁶ Musa Köse, Yunus Emre Mahallesi Muhtarı, 10.9.1997

30- KAZIM KARABEKİR MAHALLESİ

1-Mahallenin adı ve kısa tarihi : Kazım Karabekir Mahallesi, Mareşal Fevzi Çakmak Mahallesinden ayrılarak kurulmuş yeni bir mahalle olup, Osmaniye'nin kuzeydoğusuna düşmektedir.

a-Hane Sayısı :1074, b- Nüfusu: 5374

c-Mahalledeki Okullar : İlköğretim Okulu

d-Sağlık Kurumları : Osmaniye Devlet Hastanesi

2-Mahallenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı : Halkın ekserisi vasıfsız işçidir.

3-Mahallenin Kültürel Yapısı : Halkın %50'si okur-yazardır. Çocuk parkı yoktur.

4-Mahallenin Dini yapısı : Gayri Müslim yoktur.

5-Mahallede Yaşayan Sünni Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler:

Halkın % 95'i Hanefi , % 3'ü Şafii mezhebindedir

6- Mahallede Yaşayan Şii Müslümanlar ve Mensubu Olduğu Mezhepler :

Alevi %2.dir.Bu Aleviler aşiret olup, davulcu ve zurnacılık yaparlar.Genellikle Kahramanmaraş İli ve bu ilin Türkoğlu İlçesi'nden gelmişlerdir.

7-Müslüman Tarikatler : Yoktur.

8-Mahallede Mevcut Cemaatler : 10 Hane Nurcu, 15 hane Süleymancı vardır.

9-Mahallede Mevcut Camiler : Yoktur.

10-Mahallenin Göç Durumu : Bu mahalleye genellikle Bahçe İlçesi köylerinden ,Maraş İli ve Türkoğlu İlçesi' nden gelerek yerleşen vatandaşlar çoğunluktadır.¹³⁷

¹³⁷ Mehmet Çapar,Osmaniye Esnaf ve Sanatkarlar Odalar Birliği Başkanı, 8.6.1998

S O N U Ç

Yeryüzündeki dinleri genel olarak incelediğimizde ; Hak Dinler, Batıl Dinler, İlâhî Dinler, Beşerî veya Semavî Dinler ve İlkel Kabile Dinleri olarak farklı şekillerde tasniflerinin yapıldığını görmekteyiz. İlâhî Dinlerden, Yahudilik ve Hıristiyanlık dinlerinin aslından koparak tahrif edildiği, ancak aslı bozulmamış olan İslam Dininin evrensel bir din olarak dünya ülkelerinde yaşandığı bir gerçektir. Kur'an-ı Kerim'de Yüce Allah (C.C.) “ **Allah katında gerçek din İslam'dır.**” (*Ali İmran, Ayet. 19*) buyurmaktadır. O'nun bu yüce buyruğunun kıyamete kadar devam edeceği ,Peygamber Efendimiz (S.A.V.) tarafından müjdelenmiştir.

Dinler tarihi ile birlikte coğrafi mekanlar ve yerlerde yapılan araştırmalar ve incelemeler sonucu, o yörelerde yaşayan milletlerin, toplumların farklı dinlere ve farklı mezheplere ve bu mezheplerden doğan değişik tarikatlere mensup olduklarını müşahade etmekteyiz. Yine farklı yorumlardan dolayı oluşan cemaatler de gözönüne alındığında bir alan çalışması yaparak kendi insanımızı yakından tanımak elbette faaydalı olacağı kanaatindeyiz. İşte bu noktadan hareketle 24.10.1996 tarihinde yeniden il olma sıfatını kazanmış Osmaniye'nin XX. yy. inanç coğrafyasını tahlil etmeye gayret ettik.

Bölgesel konumu itibariyle önemli bir merkeze sahip olması ve nüfus hareketlerindeki hızlı gelişmeler Osmaniye'nin dini yapısında ve İnanç Coğrafyasında da etkili olmaya başlamıştır. 1950'lerden bu yana Osmaniye ve İlçelerinde Ermeni ve diğer gayri müslimlere hiç rastlanmadığını görmekteyiz. Ancak günümüz Adana'sında çok az sayıda Musevi'ye rastlanmaktadır ki bunların da sayıları gitgide azalmaktadır. Zaten VII. ve VIII. yy. da Abbasi'lerin , ardından Türkler'in Adana, Çukurova ve Osmaniye bölgelerine gelmeleriyle Müslümanlık önemli bir yer tutmaya başlamıştır.

Başlangıçta Osmaniye'deki Sünnî Müslümanların hepsi de Hanefî mezhebine mensup iken, 1990 yılından itibaren Osmaniye'ye doğu ve güneydoğudan gelen göçler nedeniyle halkın % 6,24'ünü Şafiî mezhebi mensupları oluşturmuştur. Günümüzde Osmaniye'de yaşayan Sünnî Müslümanların Hanefî mezhebine mensup olanları ise % 91,06 civarındadır.

Şii Müslümanlar olan Alevîler Osmaniye’de nüfusun % 2,70’i civarındadır. Buradaki Alevîler genellikle Bektaşî tarikatine mensuptur. Alevîler Osmaniye’de 1995 yılında Hacı Bektaşî Veli Derneğini kurmuşlardır. Bu derneğe Aleviler dışında da üye olmak mümkündür. Halka açık bir dernektir.

Osmaniye’nin ilçe ve köylerinde ise Alevî yoktur. Sadece Kadirli İlçesinin Kurtuluş Mahallesinde halkın % 30’nu, Yeşiltepe Mahallesinde ise % 80’nini Aleviler oluşturmaktadır. Burada yaşayan Alevilerin genç nesli İngiltere’de işçi olarak çalışmakta, yaşlı kesim ise Kadirli’de yaşamaktadır. Bu Aleviler de genelde Bektaşî tarikatine mensuptur.

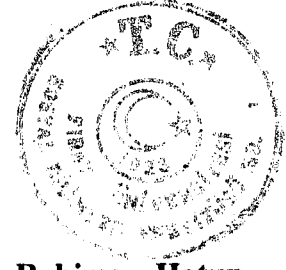
Osmaniye’de ayrıca Camuscular (Haymantost) Göçebe Alevileri de vardır. Bunlar kendilerinin Müslüman olduklarını söylerler fakat halk arasında İslami yaşantılarına pek rastlanmadığı söylenmektedir. Camuscular ekseriyetle Bulgaristan’dan gelip önce Aksaray’a, bilahare bir kısmı Osmaniye’ye yerleşmiştir.

Osmaniye’de Camuscuların (Haymantost) % 30’unun Yeşilyurt Mahallesinde, Abdal Alevîlerinin 35 hane Fevzi Çakmak Mahallesinde, 15 hane Şirinevler Mahallesinde ve 30 hane de Yıldırım Beyazıt Mahallesinde oturdukları araştırmalarımız sonucu tesbit edilmiştir.

Osmaniye’de Kadiri ve Nakşî tarikatı mensupları il merkezinde ve ilçelerde yoğunluk kazanmış ve Osmaniye nüfusunun % 5 ‘ine ulaşmıştır. Kadiriler nüfusun % 2’si, Nakşiler ise % 3’ü kadardır. Rufai tarikatine mensup Müslümanlar hemen hemen yok gibidir.

İlde İslamî Cemaatler olarak, Nüfusun % 5’ine ulaşan Nurcular ve Süleymancıları görmekteyiz. Toplam nüfusa göre Nurcuların oranı %3, Süleymancıların oranı ise % 2 civarındadır.

Netice olarak, büyük emek ve gayretlerle hazırladığımız ” **Osmaniye İli XX.yy. İnanç Coğrafyası** “adlı araştırmamızı Osmaniye halkının hizmetine sunarken, bu çalışmamızın benzeri araştırmalara rehber olacağına ve gelecek nesillere ilmi araştırmalarında ışık tutacağına yürekten inanıyoruz.

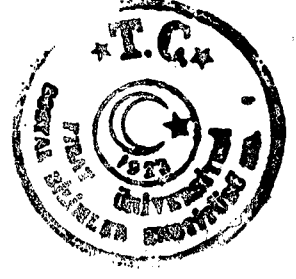

BİBLİYOGRAFYA

- ACARSOY,Eda,
ADANA, Valiliği ,
ADANA, Valiliği ,
AKICI,Nihat,
ANADOLU ,Yayıncılık,
ATEŞ, Süleyman,
BAHÇE, Belediyesi,
CİLACI,Osman,
ÇAMBEL,Halet,
DAŞ, Abdurrahman,
DERDİ, Derya Aşık,
DİNÇER,Neşet,
DÜZİÇİ,Kaymakamlığı
DÜZİÇİ,Kaymakamlığı,
ERAYDIN, Selçuk,
ERKİŞİ, Yusuf,
FALAY,Nihat
FIĞLALI, Ethem,Ruhi,
İPEK, İsmet
İSLAM, Ansiklopedisi,
- Kadın Kahramanlarımız ve Rahime Hatun,**
Güneysu Dergisi,S:25,Osmaniye, 1990
1967 İl Yıllığı, Adana, 1967
1973 İl Yıllığı, Adana, 1973
Bütün Yönleriyle Osmaniye, 1995
Yurt Ansiklopedisi,İstanbul, 1982
İslam Tasavvufu,İstanbul,1992
Bahçe İlçesi Tarihçesi, Bahçe,1990
Genel Hatlarıyla Dinler Tarihi, Konya, 1994
Hierapolis Kastabala Bodrum Kalesi, Bütün
Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu, Osmaniye,1993
XX. yy. İsparta İnanç Coğrafyası (Basılmamış
Yüksek Lisans Tezi), Elazığ, 1996
Osmaniye,Güneysu Dergisi, S: 12, Osmaniye, 1996
Osmaniye’de Yayla Geleneği ve Zorkun
Yaylası,Bütün Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu,
Osmaniye,1993
Düziçi İlçesi Tarihçesi, Düziçi, 1990
1990 Yılı Düziçi İlçesi F.R, Düziçi,1990
Tasavvuf ve Tarikatlar, İstanbul, 1990
Osmaniye,Osmaniye I. Sempozyumu, Osmaniye, 1993
XIX.yy. Sonunda Osmaniye’nin Sosyo-Ekonomik
Yapısı, (Osmaniye I. Sempozyumu, Osmaniye, 1993)
Çağımızda İtikadi İslam Mezhepleri, İstanbul,1990
Osmaniye’nin Kültür Zenginlikleri, Bütün
Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu, Osmaniye, 1993
Abbasiler Maddesi, I , Türkiye Diyanet Vakfı
Yayınları,İstanbul, 1988

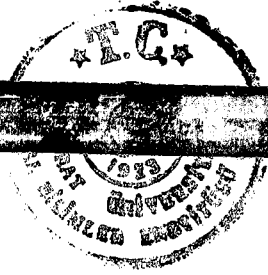
- KAHRAMAN, Ahmet, **Dinler Tarihi**, İstanbul, 1975
- KARABORAN, Hilmi, **Die Stadt Osmaniye in der Oberen Çukurova**, Heidelberg, 1975
- KÖPRÜLÜ, Fuad, **Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar**, Ankara, 1984
- KURT, Yılmaz, **Eski Osmaniye, (Kınık Kasabası), Bütün Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu**, Osmaniye, 1993
- KUZGUN, Şaban, **Dinler Tarihi Dersleri**, Kayseri, 1993
- OSMANİYE, Belediyesi, **1996-1997 Faaliyet Raporu**, Osmaniye, 1997
- OSMANİYE, Valililiği, **Osmaniye İli 1997 Yılı Brifingi**, Osmaniye, 1997
- ÖZTÜRK, Y. Nuri, **Tasavvufun Ruhu ve Tarikatlar**, İstanbul, 1995
- POLATCAN, Gülüzar, **7 Ocak 1922**, Güneysu Dergisi, S.12, Osmaniye, 1986
- SOLAK, Seviye, **Milli Mücadele ve Kadirli**, Taş Medrese Yayınları, Erzurum, 1995
- TOPLAMACIOĞLU, Mehmet, **Karşılaştırmalı Dinler Tarihi**, Ankara, 1966
- TUŞİ, Ebu Nasr Serrac el Luma, **İslam Tasavvufu, Tasavvufia İlg Sorul ve Cevaplar** Çev: Kamil Yılmaz, İstanbul, 1996
- TÜLÜCÜ, Kâzım, **Osmaniye Tarihi Akışı**, Bütün Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu, Osmaniye, 1993
- TÜMER, Günay-A. Küçük, **Dinler Tarihi**, Ankara, 1993
- USTA, Niyazi, **Menzil Nakşiliği**, Sosyolojik Bir Araştırma, Ank. 1997
- UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı, **Osmanlı Tarihi**, I- IX, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1995
- YAZICI, Tahsin, **"Nakşibend"**, İ.A.C. IX, İstanbul, 1964
- YETMAN, Fahri, **Kadirli- Adana İmar Planı Araştırmaları**, Kadirli, 1990
- YURTSEVER, Cezmi, **Osmaniye'li Milli Kahraman Kara Fatma**, Bütün Yönleriyle Osmaniye Sempozyumu, Osmaniye, 1993

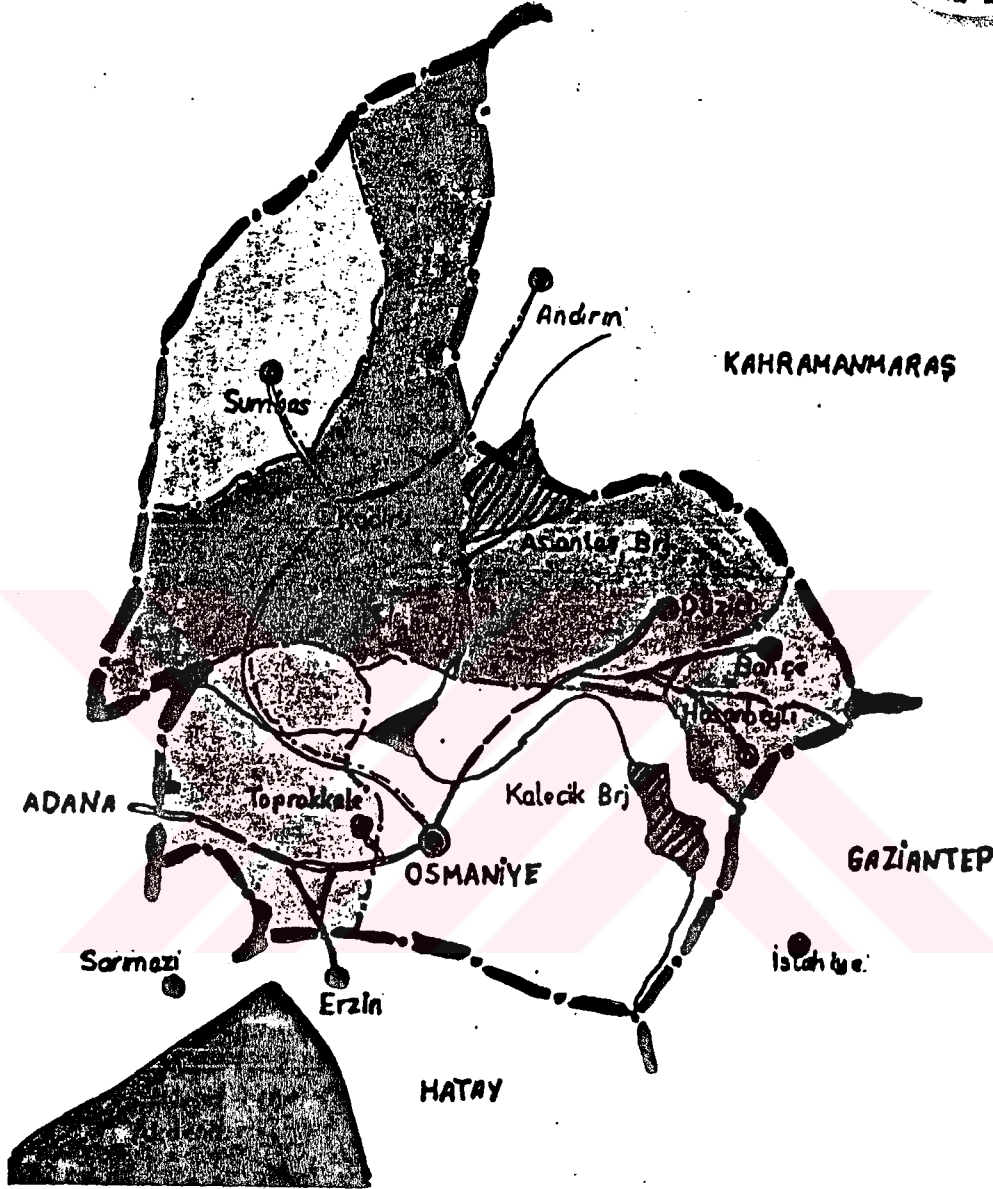
E K L E R

149

OSMANİYE İL HARİTASI

KURULUŞU : 24 Ekim 1996
İLÇE SAYISI : 7
BELDE SAYISI : 4

KÖY SAYISI : 158
TOPLAM NÜFUSU : 384.000
İL SINIRLARI ALANI : 3223 km²

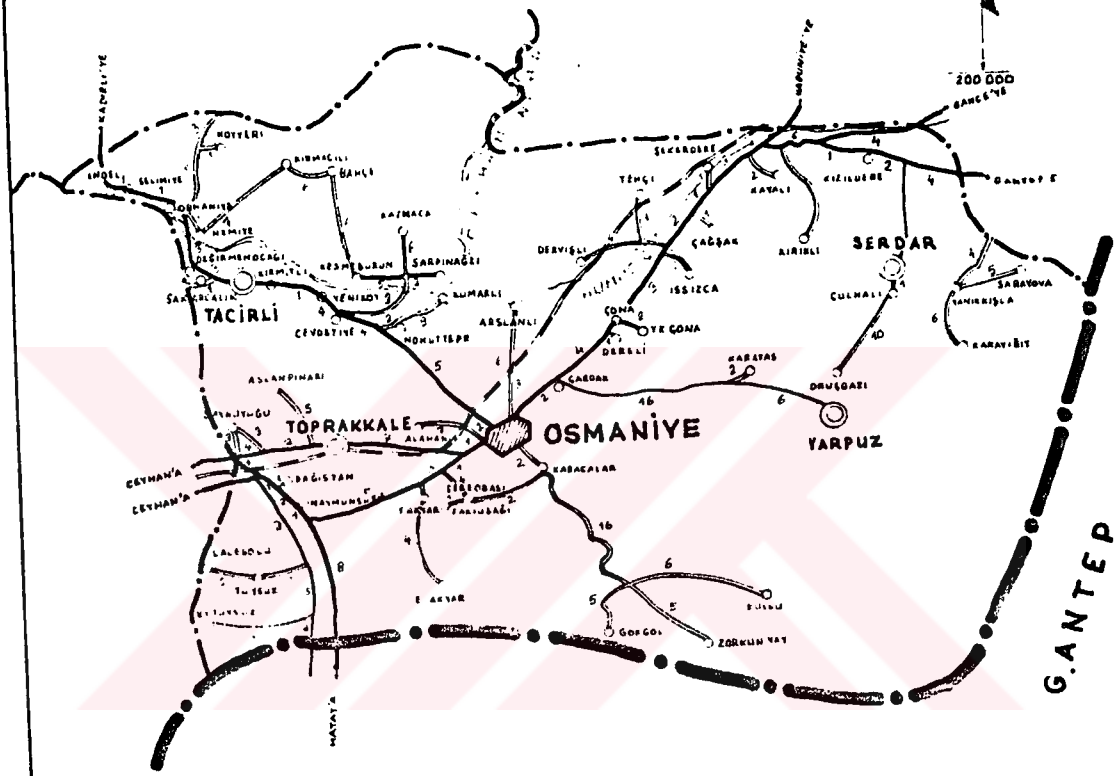
İLÇELER

1- Merkez İlçe	5- Toprakkale
2- Kadirli	6- Sumbas
3- Düziçi	7- Hasanbeyli
4- BAHçe	

OSMANİYE BELEDİYESİ FAALİYET RAPORU

YSE
— OSMANİYE İLÇESİ — (İL OLMADAN ÖNCE)

İŞARETLER

	İlçe merkezi		Kapama yolu
	Bucuk merkezi		Tesviye yolu (Drenajlı)
	Köy		Tesviye yolu (Drenajsız)
	Devlet yolu		Ham yolu
	İlgülleri		
	İl sınırı		
	İlçe sınırı		

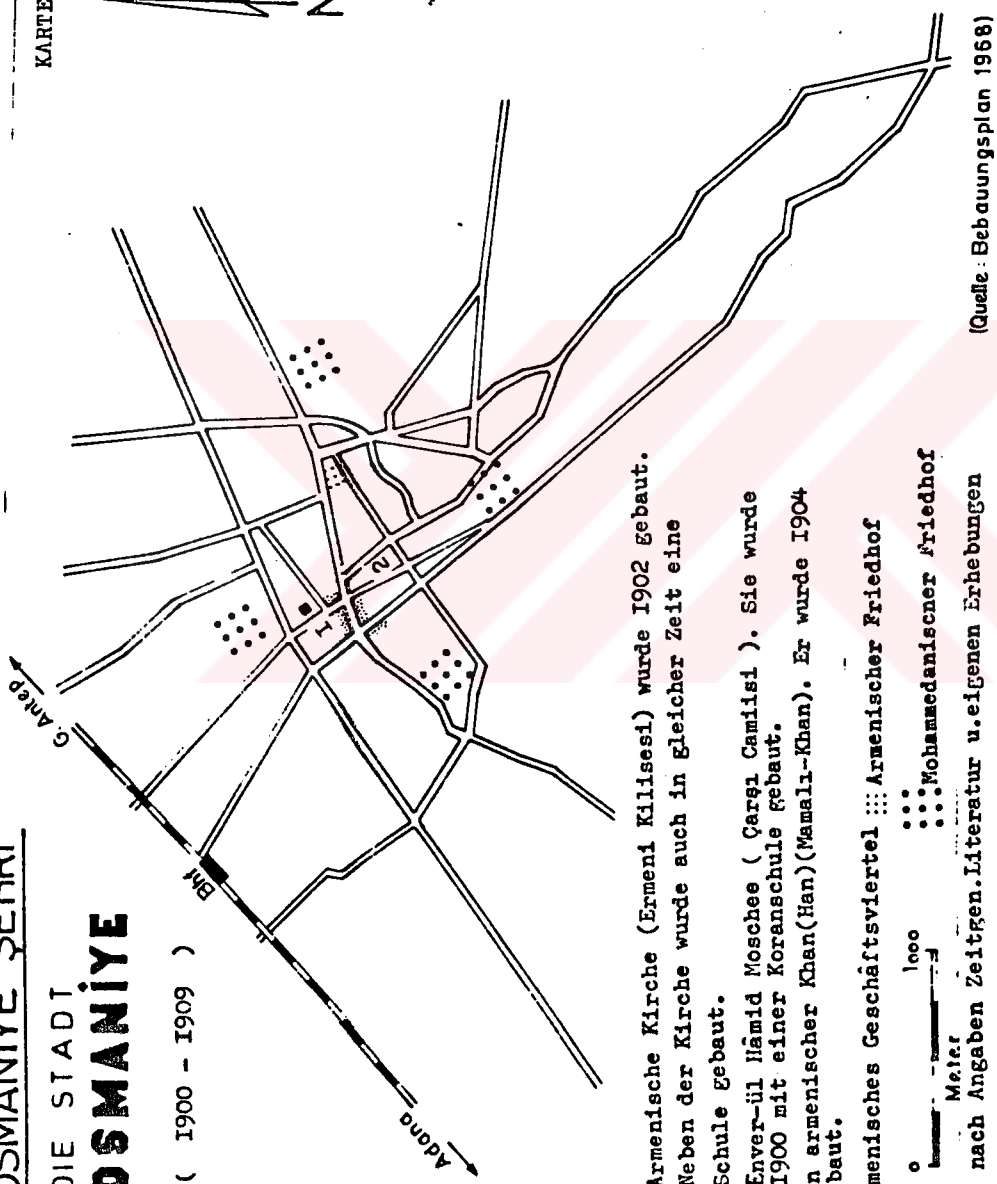
OSMANIYE ŞEHİRİ

DIE STADT

OSMANIYE

(1900 - 1909)

KARTE 14

1 : Armenische Kirche (Ermeni Kilisesi) wurde 1902 gebaut.

Neben der Kirche wurde auch in gleicher Zeit eine

Schule gebaut.

2 : Enver-ül Hâmid Moschee (Çarşı Camisi). Sie wurde

1900 mit einer Koranschule gebaut.

Ein armenischer Khan(Han)(Mamalı-Khan). Er wurde 1904

gebaut.

Armenisches Geschäftsviertel

Armenischer Friedhof

Mohamedanischer Friedhof

Metier

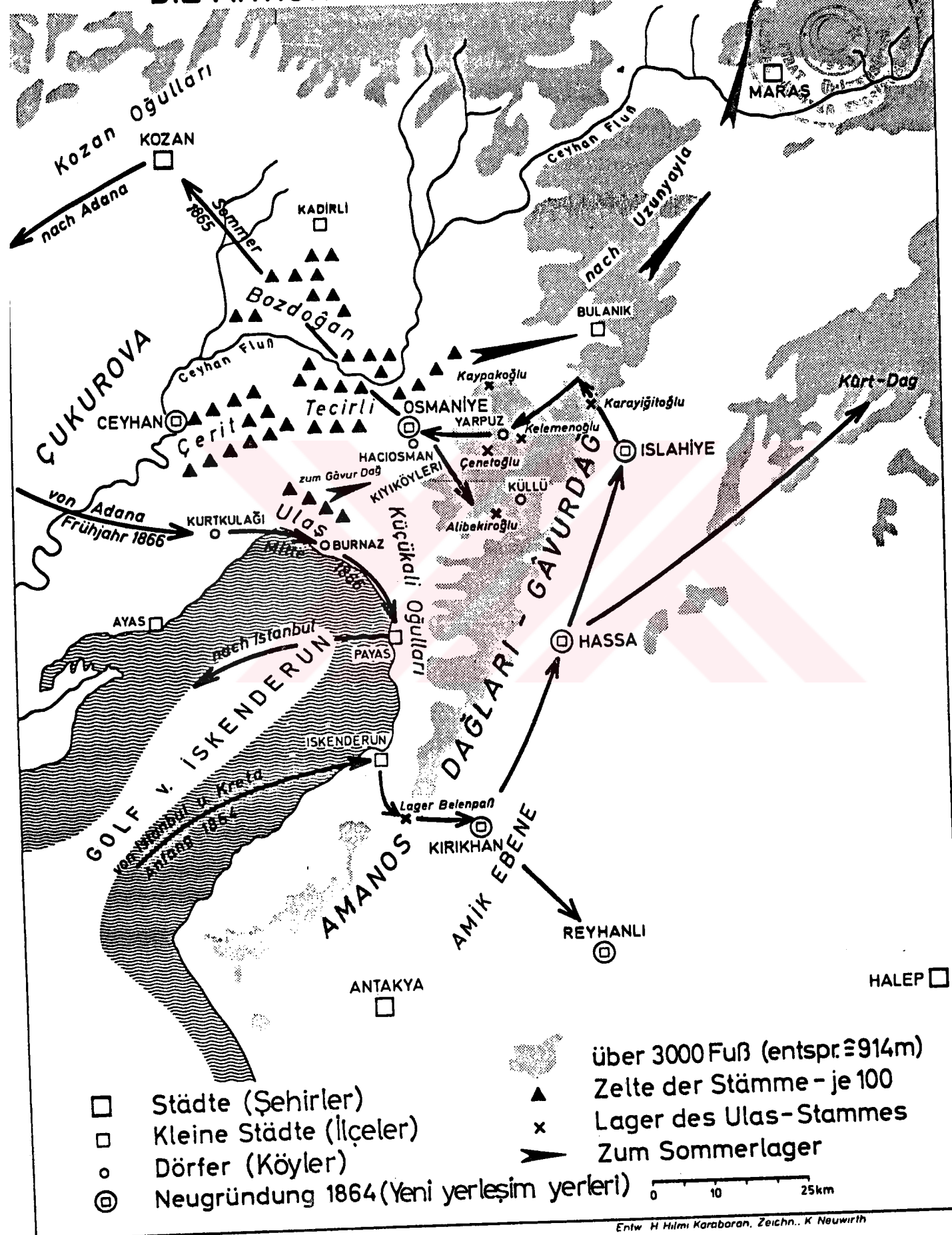
Gez. nach Angaben Zeitgen. Literatur u. eigenen Erhebungen

(Quelle: Bebauungsplan 1968)

FIRKA-I ISLAHIYE'YE GENEL BAKIŞ (1864-1866)

DIE AKTION FIRKA-I ISLÂHIYE 1864-1866

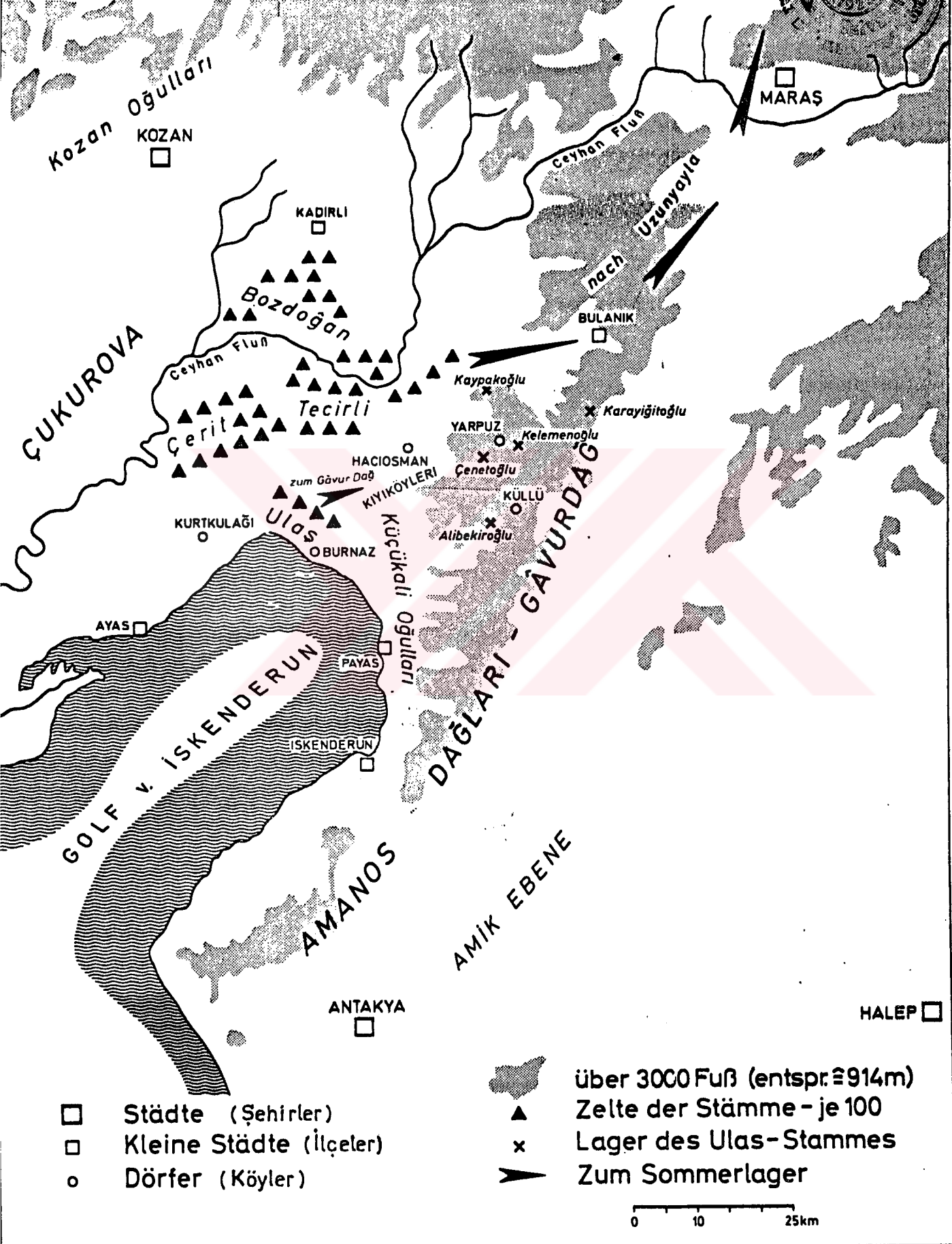
T.C.

18. VE 19. YÜZYILDA OSMANİYE

Karte 9

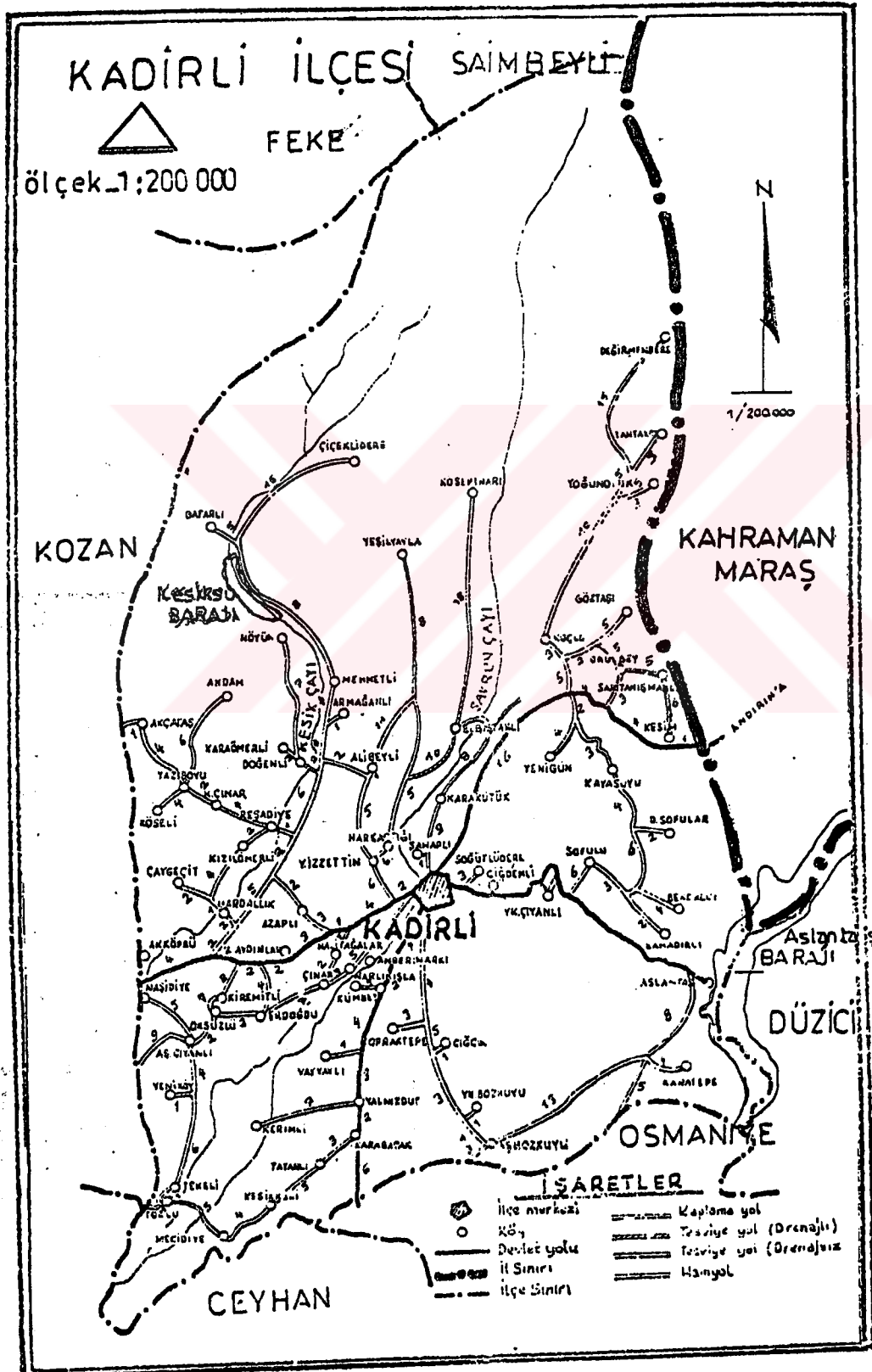
DER RAUM VON OSMANİYE IM 18. u. frühen 19. JAHRHUNDERT

- Städte (Şehirler)
- Kleine Städte (İlçeler)
- Dörfer (Köyler)

- ▲ über 3000 Fuß (entspr. ≈ 914m)
- ▲ Zelte der Stämme - je 100
- x Lager des Ulas-Stammes
- Zum Sommerlager

0 10 25km

ÖZGEÇMİŞ

1949 Yılında Elazığ'da doğdum. İlk, orta ve lise öğrenimimi Elazığ'da yaptım. 1974 yılında Atatürk Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldum. 1973 yılında Federal Almanya'da stajımı tamamladım. 1975 yılında SSK Genel Müdürlüğünde tercümanlık , Gaziantep, Malatya ve Elazığ SSK'da mütercimlik görevlerinde bulundum.

1980 yılında Fırat Üniversitesine Almanca okutmanı olarak atandım. 1984-1986 yılları arasında Fırat Üniversitesi Yabancı Diller Bölümü Başkanlığında bulundum. 1983 yılında Avusturya Bilim ve Araştırma Bakanlığı'nın açtığı sınavı kazanarak 9 aylık bir süre ile Avusturya'ya gittim. Avusturya'da Viyana Üniversitesinde " Die deutsche Grammatik für die türkischen Studenten" (Türk Öğrencileri için Almanca Dilbilgisi) isimli gramer kitabını hazırladım. Halen Fırat Üniversitesi Mühendislik Fakültesinde Almanca Okutmanı olarak çalışmakta olup, evli ve üç çocuk babasıyım.

ELAZIĞ-1998

Hakkı CAN